

Kaasrahastajad: Tapa, Vihula, Kuusalu,
Ambla ja Kadrina vald ning Loksa linn

MTÜ Arenduskoja LEADER
projektitaotluste kirjutamise käsiraamat

Koostaja: Tiina Vilu
OÜ KT Europroject Management
Kujundus ja küljendus: Liina Kald
Trükise väljaandmist toetas
Euroopa Liidu LEADER programm
Tapa 2010

MTÜ ARENDUSKOJA LEADER
PROJEKTITAOTLUSTE
KIRJUTAMISE
KÄSIRAAMAT

Teine, täiendatud ja parandatud trükk

2010

SISUKORD

SISUKORD	5
1. EESSÕNA	7
2. LEADER PROGRAMMIST	7
3. MTÜ ARENDUSKODA STRATEEGIA ALUSEL RAKENDUVAD MEETMED	8
3.1. STRATEEGIA MEEDE 1.1. Kohaliku elukeskkonna investeringutoetus	8
3.2. STRATEEGIA MEEDE 1.2. Seltsitegevuse, spordi ja kultuuripärandi väärtustamine läbi omaalgatusliku tegevuse	11
3.3. STRATEEGIA MEEDE 1.3. Erinevate elanikegruppide kaasamise toetus	14
3.4. STRATEEGIA MEEDE 1.4. Piirkonna maine kujundamise toetus	17
3.5. STRATEEGIA MEEDE 2.1. Ettevõtluse arendamise toetus	20
3.6. STRATEEGIA MEEDE 2.2. Ajaloo- ja kultuuripärandi väärtustamise toetus	23
3.7. STRATEEGIA MEEDE 2.3. Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine, et tösta piirkonna konkurentsivõimet tootmises ja teeninduses	26
4. PROJEKTITOETUSE TAOTLEMINE	30
4.1. PROJEKTIKIRJELDUS	30
4.2. TAOTLUSE JUURDE ESITATAVAD LISADOKUMENDID	31
5. TAOTLUSTE ESITAMINE JA HINDAMINE	32
5.1. TAOTLUSTE ESITAMINE	32
5.2. TAOTLUSTE HINDAMINE	32
6. Objektide tähistamine ja tegevusest teavitamine	33
7. TAOTLUSE KOOSTAMISEL ABISTAVAD LISAD	34
Lisa 1 – Taotlusvorm koos täitmise juhendiga	34
Lisa 2 – Projektkirjelduse eelarve vorm	43
Lisa 3 – Projektitoetuse taotluse seirenäitajad	44
Lisa 4 – Ühisturuga kokkusobiva piiratud summas antava riigiabi teatise vorm	45
Lisa 5 – Vähesese tähtsusega abi teatise vorm	46
Lisa 6 – Seltsingulepingu näidis	47
Lisa 7 – MTÜ Arenduskoja projektitaotluste hindamise kord	48
Lisa 8 – MTÜ Arenduskoda LEADER projektitoetuste hindamismetoodika ja kriteeriumid	51
Lisa 9 – Äriplaani vorm koos juhendiga	60
Lisa 10 – Äriplaani müügitulu tabel	65
Lisa 11 – Äriplaani kassavoogude tabel	66
Lisa 12 – Äriplaani kasumiaruanne	67
Lisa 13 – Äriplaani bilanss	68

1. EESSÕNA

Juhendmaterjali aluseks on põllumajandusministri 27. septembri 2010. a määruse nr 92 „LEADER-meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetuse ja projektitoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“. Juhendmaterjal on koostatud taotluse esitajale (edaspidi „taotlejale“) abistamiseks.

Taotlusi võib esitada ainult MTÜ Arenduskoda strateegias toodud meetmete osas, mis seonduvad otseselt nimetatud strateegias toodud eesmärkidega.

Taotlus koosneb LEADER-meetme raames antava projektitoetuse taotlusest ning sellele lisatud dokumentidest.

Taotluse ettevalmistamisel tuleb lähtuda järgmistest dokumentidest:

- 1) Põllumajandusministri 27. septembri 2010. a määrusest nr 92 „LEADER-meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetuse ja projektitoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“.
- 2) Projekti asukohajärgse LEADER

piirkonna strateegiast (MTÜ Arenduskoda piirkonnas MTÜ Arenduskoda strateegia).

3) Projekti asukohajärgsetest muudest piirkondlikest arengukavadest (valla või linna arengukava, küla või külade piirkondlike arengukavad).

4) Käesolevast juhendmaterjalist ja selle lisadest.

5) Muudest meetme rakendamist mõjutavatest normatiivaktidest.

2. LEADER PROGRAMMIST

LEADER (prantsuse keeles *Liaison entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*) – seosed erinevate maamajanduse arengu tegevuste vahel – on Euroopa Liidu ühenduse algatusprogramm, mis edendab kohalikku elu maapiirkonnas läbi kohaliku tasandi **koostöö**, aidates luua kohalikel partnerlustel põhinevaid maaelu arengustrateegiaid. LEADER programm käivitus 1991. a.

Strateegiate koostamiseks ja elluviimiseks moodustati partnerlusel põhinevad **kohalikud tegevusgrupid** (inglise keeles *local action group* – LAG). Partnerlus tähendab lihtsustatult rohkem või vähem formaalset koostööd kohalikul tasandil avaliku, era- ja kolmanda sektori vahel.

LEADER-tüüpi lähenemise **põhiprintsiibid**:

- planeerimistegevusel alt-üles lähenemine ehk keskendutakse altpoolt tulenevale algatusele, läbi mille saavad kohaliku tasandi probleemid

suurema kõlapinna (traditsioonilise ülevalt-alla poliitika asemel);

- kohaliku tasandiga arvestamine;
- detsentraliseeritus;
- horisontaalne partnerlus ehk põhiline panus otsustusprotsessi ja programmitöösse tuleb kohalikelt partneritelt, kes on kohalike tegevusgruppide näol põhilised programmist kasusaajad;
- integreeritud ja mitmesektoriline lähenemine ehk toetatakse strateegiaid, mis toetavad kohalikku arengut terviklikult ning seovad erinevad sektorid omavahel, kuna tsentraliseeritud toetusprogrammid on suures osas ühe sektori põhised ja ei pruugi kokkuvõttes alati pakkuda lahendust kõigile probleemidele;
- uuendusliikkus ehk julgustatakse kohalikke tegevusgruppe toetama tegevusi, mis otsiksid uuenduslikke lähenemisi maapiirkondade arendamisel ja probleemide lahendamisel;
- koostöö edendamine ja koostöövõrgustikud eesmärgiga vahetada

kogemusi probleemidele lahenduste otsimisel nii kohalike tegevusgruppide vahel, riigi sees, riikide vahel kui ka üleeuroopalisel tasandil.

Eesti maaelu arengukava 2007–2013 raames on planeeritud LEADER meede, mille eesmärgiks on kohaliku algatuse edendamine, aidates läbi maapiirkonna sisemiste arenguvõimaluste parema kasutamise kaasa põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime, keskkonna ja paikkonna ning eriti maapiirkonna elukvaliteedi parandamisele ja majandustegevuse mitmekesistamisele. Sellest tulenevalt oli oluline senisest laialdasema otsustusõiguse andmine kohalikule tasandile, nii et aastateks 2009–2010 oli enamik valdu hõlmatud kohalike tegevusgruppidega, kes on välja töötanud oma piirkonna arengu strateegiad ja rakendavad neid.

3. MTÜ ARENDUSKODA STRATEEGIA ALUSEL RAKENDUVAD MEETMED

3.1. Strateegia meede 1.1.

Kohaliku elukeskkonna investeringutoetus

Meetme eesmärk

Meetme üldeesmärgiks on kohaliku tervikliku elukeskkonna arendamine. Võtmeküsimuseks on maapiirkonna atraktiivsuse ja elukvaliteedi suurendamine läbi kohaliku omaalgatuse. Meetme rakendamine aitab kaasa maapiirkonna sotsiaalse mahajäämuse ja rahvaarvu vähenemise pidurdamisele.

Spetsiifilised eesmärgid:

- Sotsiaalse infrastruktuuri arendamine.
- Lahenduste leidmine erinevate teenuste, nii avalikud kui elukondlikud teenused kättesaadavuse ja jätkusuutlikkuse parandamiseks.
- Maapiirkonna elukeskkonna säilitamine, taastamine ja parendamine.

Toetatavad tegevused ja nende lühikirjeldused:

- Tervise- ja matkaradade rajamine ja korrastamine.
- Spordi- ja mänguväljakute rajamine ja korrastamine.
- Avalike randade, supluskohtade, tiikide, paadi- ja ujumissildade rajamine ja korrastamine (riietuskabiinid, avalikud käimlad, atraktsioonid, infoviidad ja -tahvlid, laudteed jms).
- Külaplatside rajamine ja korrastamine (välilavad, pingid, avalikud käimlad, kiiged, lõkkeplatsid, generaatorid, valgustus, prügikastid jms).
- Rahvamajade, külamajade, külakeskuste rajamine, korrastamine ja uute funktsioonide lisamisega kaasnevad tegevused (näiteks olemasoleva hoone laiendus uue funktsiooni lisamiseks).
- Avalike alade, sh parkide ja haljasalade rajamine ja korrastamine (istikud, muru rajamine, väikevormid (pargipingid, prügikastid jms), kändude juurimine, võsa lõikamine jms).
- Kohaliku tähtsusega muuseumide

rajamine ja korrastamine.

- Eelpool nimetatud hoonete ning valdkondadega seonduva sisustuse, tehniliste vahendite ja infokandjate soetamine.

Abikõlbulikud kulud:

- Investeeringud;
- ehitustegevus Ehitusseaduse mõistes;
- projekteerimistööd ja muud investeeringuid ettevalmistavad tegevused;
- infrastruktuuri investeeringud (elekt-rivarustus, veevarustus ja kanalisatsioon; telekommunikatsioon ning teed) 60% toetuse määraga;
- mitterahaline omafinantseering 10% abikõlblike kulude maksumusest (MTÜ-d ja SA-d);
- projekti kontekstis olulise tähtsusega ja mõistlikud kulud;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus, kui taotleja on käibemaksukohuslane;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuga maksumus, kui taotleja ei ole käibemaksukohuslane;
- toetatava objekti tähistamiseks vajaliku nõutava sümboolika soetamise kulu;
- omanikujärelevalve muinsuskaitse- lise järelevalve ja teiste valdkonda- de järelevalve tegemise maksumus kuni 3% tegevuse või investeeringu maksumusest;
- Kasutatud seadme ostmine on abikõlblik, kui toetust taotleb MTÜ või SA ning kui seadme ostmiseks ei ole saadud toetust riigieelarvest või muudest Euroopa Liidu või välis- vahenditest või muud tagastamatut riigiabi. Seadme hind on uue sama- laadse seadme hinnast oluliselt ma- dalam. Seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamak- mises;
- Abikõlbulikud kulud peavad ole-

ma põhjendatud, selged, üksikas- jalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotleja ta- gab kasutatava toetuse otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Meetme raames ei ole toetatavad:

- sõiduauto või muu mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud;
- maa ja olemasoleva ehitise ostmi- se ja liisimise kulud;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotlelda selle tagastamist „Käibemaksuseaduse“ alusel või kui taotleja on kohalik omavalitsus- üksus või muu avalik-õiguslik juriidiline isik nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 71 lõike 3 punkti a tähenduses;
- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kus- tutatakse mingil muul moel ning, mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemi või, mis on ebaproportsionaalselt suur kulutus tegevus mis tahes osale;
- sularahamaksed;
- riigilõiv, teenustasu pangatoi- mingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
- õigus- ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulud;
- amortisatsioonikulud;
- trahv, finantskaristus ja kohtume- netluse korral menetluskulud;
- kulutused stipendiumile, annetuste- le, auhindadele ja kingitustele;
- erisoodustuselt „Tulumaksusea- duse“ § 48 lõike 4 mõistes tasutatav maks;
- eksperdi või projektijuhi tööta- su, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed, kui eks- pert või projektijuht on avalik tee- nistuja või riigi või kohaliku omavalit- suse hallatava asutuse töötaja, kelle

tööülesanded on sarnased toetava tegevusega;

- kulud, mis on seotud liisingulepingu sõlmimisega, intressidega, kindlustusega jms;
- liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest läinud üle projektitoetuse saajale;
- kohaliku omavalitsusüksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud;
- asendusinvesteeringu kulud;
- muud kulud, mis ei ole tegevuse või investeeringuobjektiga otseselt seotud;
- kulud, mis on vastuolus nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikliga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

Taotlejateks võivad olla:

- mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA);

- kohalikud omavalitsused.

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus. Toetatavad tegevused ja nende seos strateegiaga

Meedet on vajalik rakendada peamiselt elukvaliteedi suurendamiseks. Senised võimalused maapiirkondades sellelaadseteks tegevusteks on olnud üsna kasinad ja peamiselt just ressursside ebapiisavuse tõttu. Erilist tähelepanu väärivad siinkohal 2 teemat: teenuste arendamine ja ajaloo- ning kultuuriväärtuste säilimine. Piirkonna identiteedi suurendamisel on oluline roll oma ajaloo ja traditsioonide väärtustamisel. Otsene seos tuleb välja elukeskkonna parandamise valdkondlikust SWOT-analüüsist. (*Strateegias alapeatükk 4.7 Kokkuvõtte tegevusgrupi piirkonna probleemidest ja vajadustest, peatükk 5 strateegilised valikud, 5.2 Prioriteetid*).

Viide teljele, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

3. telg – Maapiirkondade elukvaliteet ja maamajanduse mitmekesistamine.

Viide nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud artikli numbrile, mis käsitleb asjaomast meetet, ning meetme kood komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 II lisa kohaselt.

Põhiteenused majandusele ja maaelanikkonnale, artikkel 56, kood 321
Külade uuendamine ja arendamine, artikkel 52, kood 322.

Maapiirkondade kultuuripärandi säilitamine ja selle kvaliteedi parandamine artikkel 57, kood 323

Viide arengukava meetmele juhul kui strateegia meede sellega kattub
Ei kattu.

Saavutatavad indikaatorid ja sihttasemed

Indikaatori tüüp	Indikaator	Eesmärk 2007-2013
Väljundnäitajad	Toetust saanud tegevused (projektid)	90
	Tehtavate investeeringute maht	3 miljonit krooni aastas
Tulemusnäitajad	Paranenud teenustest kasu saav elanike arv	28 000
	Korrastatud ja rajatud tervise- ja matkarajad	6
	Korrastatud ja rajatud spordi- ja mänguväljakud.	30
	Korrastatud avaliku rannad, supluskohad, paadi- ja ujumisillad.	10
	Rajatud ja korrastatud külaplatsid.	12
	Renoveeritud ja korrastatud rahvamajad, külamajad, külakeskused.	12
	Renoveeritud ja korrastatud avalikud pargid ja haljasalad.	6
	Korrastatud avalikud ajaloo- ja kultuuripärandi objektid.	6
Rajatud ja korrastatud muuseumid.	6	
Mõjunäitajad	Kaasnevad loodavad töökohad	10

Taotleja vastab projektitoetuse saamiseks esitavatele nõuetele, kui:

- ta vastab asjakohases põllumajandusministri määruses toetuse saamiseks taotlejale sätestatud nõuetele, kui strateegia meede vastab arengukavas nimetatud meetmele. Muudel juhtudel peab projektitoetuse taotleja vastama nõukogu määruses

(EÜ) nr 1698/2005 maaelu arengu toetuste kohta sätestatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;

- ta eristab selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;

- tal ei ole taotluse esitamise ajal riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasutud ajakava kohaselt;

- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarve-

listest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

- ta on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, ja on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas;
- tema suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust;
- tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- taotleja on kohustatud enne projekti hindamiseks esitamist läbima konsultatsiooni MTÜ Arenduskoja juhatuse poolt määratud piirkondliku LEADER nõustaja juures;
- taotleja on kohustatud esitama projekti kuludeklaratsioonid ja seirevormi MTÜ Arenduskojale projektiseire teostamiseks.

Dokumendid, mida taotleja peab esitama:

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §30 lg 1 määratud vormikohane projektitaotlus (lisa 5) ja projektitoetuse taotluse asjakohased seirenäitajad, mis on toodud lisa 6.
- Projektkirjeldus (projekti nimi, projekti asukoht, projekti kokkuvõtte, projekti kasusaajad (nimetada nii otsesed kui kaudsed) koos tulemuste kirjeldusega, seotud projektid (nii need, mis on viinud käesoleva projektini, hetkel käimasolevad projektid ning võimalikud kavandatavad projektid) või ka projekti elluviimiseks tehtud eeltööde kirjeldus, projekti eesmärk või eesmärgid, probleemide kirjeldus, mida antud projekt aitab leevendada või lahendada, projekti tegevused loogilises järjekorras, projekti ajakava, projekti eelarve (tegevused, kogused,

ühikud, hind), toetuse suurus, omafinantseering (rahaline või mitterahaline), kaasfinantseering, projekti seos LEADER piirkonna strateegia eesmärkide täitmisega, projekti jätkusuutlikkus, projekti elluviimise riskid).

- Seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendav volikiri.
- Rahandusministri 22. aprilli 2004. a määruse nr 80 «Vähese tähtsusega abi teatise esitamise kord ja vorm» lisa toodud vormi kohane teatis jooksva majandusaastal ja kahel eelmisel majandusaastal vähese tähtsusega abi saamise kohta, kui taotletakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.
- PM 27.09.2010 määruse nr 92 lisa 7 toodud vormi kohane teatis ühistruga kokkusobiva piiratud summas antava abi saamise kohta, kui taotletakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.
- Ärakiri kohaliku tegevusgrupi kinnitusest, välja arvatud juhul, kui projektitoetuse taotleja on kohalik tegevusgrupp.
- PM 27.09.2010 määruse nr 92 § 27 lõigetes 1 ja 5 nimetatud juhul (kui elluviidava tegevuse või investeringu käibemaksuta maksumus ületab 5 000 eurot) vähemalt kolme pakkuja hinnapakkumuse ärakirjad koos tehniliste tingimuste loeteluga ning § 27 lõikes 2 nimetatud juhul vähemalt ühe pakkuja hinnapakkumuse ärakiri või kavandatava tegevuse eeldatav maksumuse arvestus kululiikide kaupa.
- Ärakiri dokumendist, mis tõendab, et kavandatav ehitise või kuhu inventar või seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale

õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, ning hoone püstitamise korral kuulub selle alune maa taotleja omandisse või on sellele taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

- Projektitoetuse saaja (MTÜ, SA) esitab kasutatud seadme ostmise korral PRIA-le seadme müüja kinnituskirja selle kohta, et seadme ostmiseks ei ole pakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.
- Mittetulundusühingu või sihtasutuse puhul kasutatud seadme ostmise ja kapitalirendile võtmise korral ärakiri hinnapakkumusest, millel kajastub uue samalaadse seadme hind.
- Sihtasutuse puhul selle asutajate nimekiri.
- Mittetulundusühingu puhul selle liikmete nimekiri.
- Viide ja väljavõte küla või piirkondlikust arengukavast (võib olla lisatud elektrooniline aadress, kus arengukavaga tutvuda saab).
- Investeeringuobjekti avaliku kasutamise kokkulepe kohaliku omavalitsusega (peab kehtima vähemalt 5 aastat peale viimase toetusosa väljamakse teostamist).
- Vajadusel muud tõendavad dokumendid.
- Taotleja peab esitama MTÜ-le Arenduskoda toetuse taotluse, projektkirjelduse ja muud lisad kahes eksemplaris paber kandjal (ühe saab tagasi koos kinnituskirja või äraütleva vastusega, teine jääb Arenduskoja arhiivi) ja elektroonselt aadressil arenduskoda@arenduskoda.ee.

Toetuse maksimaalsed suurused ja määrad

Maksimaalsed toetuse määrad: Mittetulundusühingutel, sihtasutustel ja kohalikel omavalitsustel kuni 90% lubatud abikõlbulike kulude maksumusest.

Infrastruktuuriinvesteeringute korral

(elektrivarustus, veevarustus ja kanalisatsioon, telekommunikatsioon ning teed) toetuse määr kuni 60% abikõlblike kulude maksumusest.

Maksimaalne toetussumma: taotleja kohta ei ületa 200 000 eurot strateegiaperioodil.

Maksimaalne toetussumma projekti kohta kuni 38 000 eurot ühes voo-
rus.

Toetuseks taotletava summa minimaalne suurus on 3 000 eurot.

Taotluste hindamise protseduur:

Taotlusvoor kuulutatakse välja 1

kord aastas. 8 nädalat enne taotluste esitamise tähtaega kuulutatakse voor välja ja teavitatakse piirkonda. Hiljemalt 2 nädalat pärast taotluste pingerea kinnitamist juhatuses esitatakse nimekiri PRIA-sse. Taotlusi hindab selleks otstarbeks moodustatud hindamiskomisjon, kuhu kuulub igast omavalitsusest 1 esindaja ja üks tegevusgrupi esindaja, määratud on ka asendusliikmed. Taotlusi hinnatakse juhatuses kinnitatud hindamiskriteeriumide alusel. Rahuldamisele kuuluvad parimad taotlused. Eelkõige hinnatakse järgmist:

- millisel määral suurendab investeringuobjekt piirkonna elukvaliteeti ja elukeskkonna atraktiivsust;
- millisel määral on projekti tulemused jätkusuutlikud;
- eelistatud on investeeringud olemasolevatesse objektidesse;
- kuidas on tõestatud objekti mitmekesisus (funktsionaalsus);
- investeeringu suurus kasusaajate kohta (nn. investeeringu efektiivsuse hindamine);
- eelarve optimaalsust.

3.2. Strategia meede 1.2.

Seltsitegevuse, spordi ja kultuuripärandi väärtustamine läbi omaalgatusliku tegevuse

Meetme eesmärk

Meetme üldeesmärgiks on omaalgatuse, aktiivsuse, sotsiaalsete suhete ning koostöö tugevdamine maapiirkonnas. Võtmeküsimuseks on elanikkonna aktiveerimine oma piirkonna elukeskkonna parendamise nimel ning igakülgset soodustada omaalgatuslikke ühistegemisi piirkonna arendamisel. Meetme rakendamine aitab kaasa maapiirkondades sotsiaalsele suhtlemisele ja seeläbi rahvaarvu vähenemise pidurdamisele.

Spetsiifilised eesmärgid:

- Suurendada kogukonna teadlikkust piirkonna traditsioonidest, väärtustest ja omapärasest.
- Suurendada läbi erinevate põlvkondade piirkonna väärtuste säilimist (nt. rahvuslik käsitöö, kodu-uurimine jms).
- Arendada kogukondade teadlikkust läbi kogemuste saamise.
- Suurendada kogukondade aktiivsust ja omaalgatust läbi aktiivsete tegevuste (nt talgud, üritused, koolitused, võistlused jms).

Toetatavad tegevused ja nende lühikirjeldused:

- Kohalike ühenduste sisemine tu-

gevdamine ja teadlikkuse suurendamine (koolitus- ja infopäevad, kursused, seminarid jms).

- Kogemuste saamine ja vahetus erinevatelt partneritelt (õppereisid, võistlused, festivalid jms).
- Koduloo uurimine, ajaloo talletamine ja legendide kogumine.
- Kohaliku tähtsusega ürituste korraldamine (külapäevad, piirkondlikud üritused jms).
- Heakorratööde ja talgute korraldamine.
- Rahvusliku käsitöö propageerimine, käsitöövõtete ja oskuste edasiandmine, näiteks: sepiused, käsitöö, rahvariided jne (koolitused, kursused, näitused, üritused jms)
- Rahvaspordi propageerimine (üritused, võistlused jms).

Abikõlblikud kulud:

- Mitterahaline omafinantseering kuni 10% abikõlblike kulude maksumusest (MTÜ-d ja SA-d);
- projekti kontekstis olulise tähtsusega ja mõistlikud kulud;
- projektijuhtimine põhjendatud juhtudel kuni 10% projekti üldmaksumusest;

- tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus, kui taotleja on käibemaksukohuslane;

- tegevuse või investeeringu käibemaksuga maksumus, kui taotleja ei ole käibemaksukohuslane;
- põhjendatud juhul toetatava objekti tähistamiseks vajalik nõutav sümbolika;
- vabatahtlik tasustamata töö kuni 10% abikõlblike kulude maksumusest (MTÜ-d, SA-d);
- Kasutatud seadme ostmise on abikõlblik, kui toetust taotleb MTÜ või SA ning kui seadme ostmiseks ei ole saadud toetust riigieelarvest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi. Seadme hind on uue samalaadse seadme hinnast oluliselt madalam. Seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
- Abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotleja tagab kasutatava toetuse otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Meetme raames ei ole toetatavad:

- Investeeringud;
- maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja liisimise kulud;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist „Käibemaksuseaduse“ alusel või kui taotleja on kohalik omavalitsusüksus või muu avalik-õiguslik juriidiline isik nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 71 lõike 3 punkti a tähenduses;
- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustutatakse mingil muul moel ning, mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või, mis on ebaproportsionaalselt suur kulutus tegevus mis tahes osale;
- sularahamaksud;
- riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
- õigus- ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulud;
- amortisatsioonikulud;
- trahv, finantskaristus ja kohtumenetluse korral menetluskulud;
- kulutused stipendiumile, annetustele ja kingitustele;
- erisoodustuselt „Tulumaksuseaduse“ § 48 lõike 4 mõistes tasutav maks;
- eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on avalik teenistuja või

riigi või kohaliku omavalitsuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;

- kulud, mis on seotud liisingulepingu sõlmimisega, intressidega, kindlustusega jms.;
- kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete asendamiseks tehtud kulud;
- muud kulud, mis ei ole tegevuse või investeeringuobjektiga otseselt seotud;
- projekti elluviimisega seotud üldkulud, va projektijuhi tasu, sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed;
- kulud, mis on vastuolus nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikliga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

Taotlejateks võivad olla:

- mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA);
- seltsingud;
- kohalikud omavalitsused;
- ettevõtjad.

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus. Toetatavad tegevused ja nende seos strateegiaga

Meedet on vajalik rakendada peamiselt piirkonna elanike ja kogukondade aktiivsuse suurendamiseks. Senised võimalused maapiirkonda-

des sellelaadseteks tegevusteks on olnud üsna kasinad ja peamiselt just ressursside ebapiisavuse tõttu. Otsest seos tuleb välja elukeskkonna parandamise valdkondlikust SWOT-analüüsist. (*Strateegias alapeatükk 4.7 Kokkuvõtte tegevusgrupi piirkonna probleemidest ja vajadustest, peatükk 5 strateegilised valikud, 5.2 Prioriteetid*).

Viide teljele, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

3.telg – Maapiirkondade elukvaliteet ja maamajanduse mitmekesistamine.

Viide nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud artikli numbrile, mis käsitleb asjaomast meedet, ning meetme kood komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 II lisa kohaselt.

Külade uuendamine ja arendamine, artikkel 52, kood 322.

Koolitus ja teavitamine, artikkel 58, kood 331.

Oskuste omandamine ja elavdamine, et koostada kohaliku arengu strateegia ja seda arendada, artikkel 59, kood 341.

Viide arengukava meetmele juhul kui strateegia meede sellega kattub

Ei kattu.

Saavutatavad indikaatorid ja sihttasemed

Indikaatori tüüp	Indikaator	Eesmärk 2007-2013
Väljundnäitajad	Rahastatavate projektide arv kokku	200
	Toetatavate algatusgruppide arv	250
	Toetatud koostööprojektide arv	50
	Oskuste omandamise tegevustes osalejate arv	200
	Kogukondade teadlikkuse suurenemine	5% tegevuspiirkonna elanikkonnast
Tulemusnäitajad	Edukate koolituste arv	50
	Loodud töökohad	5
	Ajaloo säilitamine (uurimistööde arv, säilikute arv)	100
	Korraldatud ürituste arv	60
	Heakorrastatud objektide arv	60
Mõjunäitajad	Kaasnevad loodavad töökohad	5

Taotleja vastab projektitoetuse saamiseks esitatavatele nõuetele, kui:

- ta vastab asjakohases põllumajandusministri määrmuses toetuse saamiseks taotlejale sätestatud nõuetele, kui strateegia meede vastab arengukavas nimetatud meetmele. Muudel juhtudel peab projektitoetuse taotleja vastama nõukogu määrmuses (EÜ) nr 1698/2005 maaelu arengu toetuste kohta sätestatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;
- ta eristab selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;
- tal ei ole taotluse esitamise ajal riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasutud ajakava kohaselt;
- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
- ta on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, ja on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas;
- tema suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust;
- tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- taotleja on kohustatud enne projekti hindamiseks esitamist läbima konsultatsiooni MTÜ Arenduskoja juhatuse poolt määratud piirkondliku LEADER nõustaja juures.
- taotleja on kohustatud esitama

projekti kuludeklaratsioonid ja seirevormi MTÜ Arenduskojale projekteerimise teostamiseks.

Dokumendid, mida taotleja peab esitama:

- PM 27.09.2010 määrmuse nr 92 §30 lg 1 määratud vormikohane projektitaotlus (lisa 5) ja projektitoetuse taotluse asjakohased seirenäitajad, mis on toodud lisa 6.
- Projektkirjeldus (projekti nimi, projekti asukoht, projekti kokkuvõtte, projekti kasusaajad (nimetada nii otsesed kui kaudsed) koos tulemuste kirjeldusega, seotud projektid (nii need, mis on viinud käesoleva projektini, hetkel käimasolevad projektid ning võimalikud kavandatavad projektid) või ka projekti elluviimiseks tehtud eeltööde kirjeldus, projekti eesmärk või eesmärgid, probleemide kirjeldus, mida antud projekt aitab leevendada või lahendada, projekti tegevused loogilises järjekorras, projekti ajakava, projekti eelarve (tegevused, kogused, ühikud, hind), toetuse suurus, omafinantseering (rahaline või mitterahaline), kaasfinantseering, projekti seos LEADER piirkonna strateegia eesmärkide täitmisega, projekti jätkusuutlikkus, projekti elluviimise riskid).
- Seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendav volikirj.
- Rahandusministri 22. aprilli 2004. a määrmuse nr 80 «Vähese tähtsusega abi teatise esitamise kord ja vorm» lisa toodud vormi kohane teatis jooksva majandusaastal ja kahel eelmisel majandusaastal vähese tähtsusega abi saamise kohta, kui taotleatakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määrmuse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.
- PM 27.09.2010 määrmuse nr 92 lisa 7 toodud vormi kohane teatis ühistruga kokkusobiva piiratud summas antava abi saamise kohta, kui taotleatakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõu-

kogu määrmuse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.

- Ärakiri kohaliku tegevusgrupi kinnitusest, välja arvatud juhul, kui projektitoetuse taotleja on kohalik tegevusgrupp.
- Ettevõtjate puhul tegevus- või finantsaruanded eelneva majandustegevuse kohta.
- PM 27.09.2010 määrmuse nr 92 §27 lõigetes 1 ja 5 nimetatud juhul (kui elluviidava tegevuse või investeringu käibemaksuta maksumus ületab 5 000 eurot) vähemalt kolme pakkuja hinnapakkumuse ärakirjad koos tehniliste tingimuste loeteluga ning § 27 lõikes 2 nimetatud juhul vähemalt ühe pakkuja hinnapakkumuse ära kiri või kavandatava tegevuse eeldatav maksumuse arvestus kululiikide kaupa.
- Projektitoetuse saaja (MTÜ, SA) esitab kasutatud seadme ostmise korral PRIA-le seadme müüja kinnituskirja selle kohta, et seadme ostmiseks ei ole pakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.
- Mittetulundusühingu või sihtasutuse puhul kasutatud seadme ostmise ja kapitalirendile võtmise korral ära kiri hinnapakkumusest, millel kajastub uue samalaadse seadme hind.
- Sihtasutuse puhul selle asutajate nimekiri.
- Mittetulundusühingu puhul selle liikmete nimekiri.
- Vajadusel muud tõendavad dokumendid.
- Taotleja peab esitama MTÜ-le Arenduskoda toetuse taotluse, projektkirjelduse ja muud lisad kahes eksemplaris paber kandjal (ühe saab tagasi koos kinnituskirja või äraütleva vastusega, teine jääb Arenduskoja arhiivi) ja elektroonselt aadressil arenduskoda@arenduskoda.ee.

Toetuse maksimaalsed suurused ja määrad

Maksimaalsed toetuse määrad: mittetulundusühingutel, sihtasutus-

tel ja kohalikel omavalitsustel kuni 90% projekti abikõlblike kulude maksumusest, ettevõtjatel kuni 60% projekti abikõlblike kulude maksumusest.

Maksimaalne toetussumma: ühe taotleja kohta ei ületa 200 000 eurot strateegiaperioodil.

Aastane toetussumma taotleja kohta ei ületa 13 000 eurot.

Toetussumma projekti kohta ei ületa 6 400 eurot.

Toetuseks taotletav minimaalne summa projekti kohta on 640 eurot.

Taotluste hindamise protseduur:

Aastas kuulutatakse välja kuni kaks taotlusvoor. 8 nädalat enne taotluste esitamise tähtaega kuulutatakse voor välja ja teavitatakse piirkonda. Hiljemalt 2 nädalat pärast taotluste pingerea kinnitamist juhatuses esitatakse nimekiri PRIA-sse. Taotlusi hindab selleks otstarbeks moodustatud hindamiskomisjon, kuhu kuulub igast omavalitsusest 1 esindaja ja üks tegevusgrupi esindaja, määratud on ka asendusliikmed. Taotlusi hinnatakse juhatuses kinnitatud hindamiskritee-

riumide alusel. Rahuldamisele kuuluvad parimad taotlused. Eelkõige hinnatakse järgmist:

- millisel määral suurendab projekt piirkonna elanike omaalgatust, aktiivsust ja sotsiaalset suhtlemist;
- millisel määral on taotleja ja projekt jätkusuutlikud;
- kui suur on kasusaajate hulk;
- eelistatud on traditsioonide, piirkonna eripära säilimine tegevuste arendamisel ja ürituste korraldamisel;
- eelarve optimaalsust.

3.3. Strateegia meede 1.3. Erinevate elanikegruppide kaasamise toetus

Meetme eesmärk

Meetme üldeesmärgiks on kohaliku tervikliku elukeskkonna arendamine läbi tegevuste, mis kaasavad tegevuspiirkonnas erinevaid sihtrühmi. Sihtrühmad on noored ja lapsed, eakad ja puuetega inimesed ning muukeelsed. Siinkohal on oluliseks võtmeküsimuseks erinevate sihtgruppide juurde jõudmine kogu tegevuspiirkonnas, nende motiveerimine ja aktiveerimine. Meetme rakendamine aitab kaasa sotsiaalse tõrjutuse vähendamisele, noorte kaasamine muudab piirkonda neile atraktiivsemaks, et leida endale väljund siin ka täisealiseks saamisel. Seeläbi pidurdub ka rahvaarvu vähenemine.

Spetsiifilised eesmärgid:

- Omaalgatuse soodustamine sihtgruppides (noored, eakad, puuetega inimesed, muukeelsed).
- Lahenduste leidmine erinevate teenuste kättesaadavuse ja jätkusuutlikkuse parandamiseks.
- Sotsiaalse tõrjutuse vähendamine.

Toetatavad tegevused ja nende lühikirjeldused:

- Omaalgatuslikud kaasamise projektid (koolitused, infopäevad, üritu-

sed, õppereisid jms).

- Töö- ja puhkelaagrite korraldamine.
- Klubilise tegevuse toetamine.
- Integratsiooni projektid.
- MTÜ Arenduskoda arendustegevused (peamiselt nõustamisteenuse arendamine sihtgruppide kaasamiseks, initsiatiivikate inimeste ühendamine, motiveerimine ja rakendamine jms).

Abikõlblikud kulud:

- Mitterahaline omafinantseering kuni 10% abikõlblike kulude maksumusest (MTÜ-d ja SA-d);
- projekti kontekstis olulise tähtsusega ja mõistlikud kulud;
- projektijuhtimine põhjendatud juhudel kuni 20% projekti abikõlblikest kuludest;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus, kui taotleja on käibemaksukohuslane;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuga maksumus, kui taotleja ei ole käibemaksukohuslane;
- põhjendatud juhul toetatava tegevuse tähistamiseks vajalik nõutav sümboolika.
- Kasutatud seadme ostmine on abikõlblik, kui toetust taotleb MTÜ

või SA ning kui seadme ostmiseks ei ole saadud toetust riigieelarvest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi. Seadme hind on uue samalaadse seadme hinnast oluliselt madalam. Seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

- Abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotleja tagab kasutatava toetuse otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Meetme raames ei ole toetatavad:

- Investeeringud;
- maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja liisimise kulud;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist „Käibemaksuseaduse“ alusel või kui taotleja on kohalik omavalitsusüksus või muu avalik-õiguslik juriidiline isik nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 71 lõike 3 punkti a tähenduses;
- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida

hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustutatakse mingil muul moel ning, mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või, mis on ebaproportsionaalselt suur kulutus tegevus mis tahes osale;

- sularahamaksed;
- riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
- õigus- ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulud;
- amortisatsioonikulud;
- trahv, finantskaristus ja kohtumenetluse korral menetluskulud;
- kulutused stipendiumile, annetustele ja kingitustele;
- erisoodustuselt „Tulumaksuseaduse“ § 48 lõike 4 mõistes tasutav maks;
- eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on avalik teenistuja või riigi või kohaliku omavalitsuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;
- kulud, mis on seotud liisingulepingu sõlmimisega, intressidega, kindlustusega jms.;
- kohaliku omavalitsusüksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud;

- asendusinvesteeringu kulud;
- muud kulud, mis ei ole tegevuse või investeeringuobjektiga otseselt seotud;
- projekti elluviimisega seotud üldkulud, va projektijuhi tasu, sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed;
- kulud, mis on vastuolus nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikliga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

Taotlejateks võivad olla:

- MTÜ Arenduskoda,
- MTÜ-d ja SA-d (avatud noortekeskused, eakate ühendused, muukeelsete ühendused, puuetega inimeste ühendused),
- kohalikud omavalitsused,
- seltsingud.

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus. Toetatavad tegevused ja nende seos strateegiaga

Meedet on vajalik rakendada peamiselt piirkonna elanike, kogukondade ja erinevate sihtgruppide (noored, eakad, puuetega inimesed, muukeelne elanikkond) aktiivsuse suu-

rendamiseks. Senised võimalused maapiirkondades sellelaadseteks tegevusteks on olnud üsna kasinad ja peamiselt just ressursside ebapiisavuse tõttu. Otsene seos tuleb välja elukeskkonna parandamise valdkondlikust SWOT-analüüsist. (*strateegias alapeatükk 4.7 Kokkuvõtte tegevusgrupi piirkonna probleemidest ja vajadustest, peatükk 5 strateegilised valikud, 5.2 Prioriteetidid*).

Viide teljele, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

3.telg – Maapiirkondade elukvaliteet ja maamajanduse mitmekesistamine.

Viide nõukogu määrmuse (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud artikli numbrile, mis käsitleb asjaomast meedet, ning meetme kood komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 II lisa kohaselt.

Külade uuendamine ja arendamine, artikkel 52, kood 322.

Oskuste omandamine ja elavdamine, et koostada kohaliku arengu strateegia ja seda arendada, artikkel 59, kood 341

Viide arengukava meetmele juhul kui strateegia meede sellega kattub
Ei kattu.

Saavutatavad indikaatorid ja sihttasemed

Indikaatori tüüp	Indikaator	Eesmärk 2007-2013
Väljundnäitajad	Rahastatavate projektide arv kokku	100
	Toetatavate algatusgruppide arv	250
	Toetatud koostööprojektide arv	100
	Kaasatud lapsed ja noored	20% tegevuspiirkonna lastest ja noortest
	Kaasatud eakad	10% tegevuspiirkonna eakatest
Tulemusnäitajad	Edukate koolituste arv	30
	Korraldatud ürituste arv	100
Mõjunäitajad	Kaasnevad loodavad töökohad	5

Taotleja vastab projektitoetuse saamiseks esitatavatele nõuetele, kui:

- ta vastab asjakohases põllumajandusministri määrmuses toetuse saamiseks taotlejale sätestatud nõuetele,

kui strateegia meede vastab arengukavas nimetatud meetmele. Muudel juhtudel peab projektitoetuse taotleja vastama nõukogu määrmuse (EÜ) nr 1698/2005 maaelu arengu

toetuste kohta sätestatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;

- ta eristab selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamise-

ga seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;

- tal ei ole taotluse esitamise ajal riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasutud ajakava kohaselt;

- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

- ta on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, ja on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas;

- tema suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust;

- tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;

- taotleja on kohustatud enne projekti hindamiseks esitamist läbima konsultatsiooni MTÜ Arenduskoda juhatusel määratud piirkondliku LEADER nõustaja juures;

- taotleja on kohustatud esitama projekti kuludeklaratsioonid ja seirevormi MTÜ Arenduskodale projektiseire teostamiseks.

Dokumentid, mida taotleja peab esitama:

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §30 lg 1 määratud vormikohane projektitaotlus (lisa 5) ja projektitoetuse taotluse asjakohased seirenäitajad, mis on toodud lisa 6.

- Projektkirjeldus (projekti nimi, projekti asukoht, projekti kokkuvõtte, projekti kasusaajad (nimetada nii otsesed kui kaudsed) koos tulemus-

te kirjeldusega, seotud projektid (nii need, mis on viinud käesoleva projektini, hetkel käimasolevad projektid ning võimalikud kavandatavad projektid) või ka projekti elluviimiseks tehtud eeltööde kirjeldus, projekti eesmärk või eesmärgid, probleemide kirjeldus, mida antud projekt aitab leevendada või lahendada, projekti tegevused loogilises järjekorras, projekti ajakava, projekti eelarve (tegevused, kogused, ühikud, hind), toetuse suurus, omafinantseering (rahaline või mitterahaline), kaasfinantseering, projekti seos LEADER piirkonna strateegia eesmärkide täitmisega, projekti jätkusuutlikkus, projekti elluviimise riskid).

- Seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendav volikirj.

- Rahandusministri 22. aprilli 2004. a määruse nr 80 «Vähese tähtsusega abi teatise esitamise kord ja vorm» lisa toodud vormi kohane teatis jooksval majandusaastal ja kahel eelmisel majandusaastal vähese tähtsusega abi saamise kohta, kui taotleatakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 lisa 7 toodud vormi kohane teatis ühisturuga kokkusobiva piiratud summas antava abi saamise kohta, kui taotleatakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.

- Ärakiri kohaliku tegevusgrupi kinnitusest, välja arvatud juhul, kui projektitoetuse taotleja on kohalik tegevusgrupp.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §27 lõigetes 1 ja 5 nimetatud juhul (kui elluviidava tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ületab 5 000 eurot) vähemalt kolme

pakkuja hinnapakumuse ärakirjad koos tehniliste tingimuste loeteluga ning § 27 lõikes 2 nimetatud juhul vähemalt ühe pakkuja hinnapakumuse ära kiri või kavandatava tegevuse eeldatav maksumuse arvestus kululiikide kaupa.

- Projektitoetuse saaja (MTÜ, SA) esitab kasutatud seadme ostmise korral PRIA-le seadme müüja kinnituskirja selle kohta, et seadme ostmiseks ei ole pakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

- Mittetulundusühingu või sihtasutuse puhul kasutatud seadme ostmise ja kapitalirendile võtmise korral ära kiri hinnapakumusest, millel kajastub uue samalaadse seadme hind.

- Sihtasutuse puhul selle asutajate nimekiri.

- Mittetulundusühingu puhul selle liikmete nimekiri.

- Vajadusel muud tõendavad dokumendid.

- Taotleja peab esitama MTÜ-le Arenduskoda toetuse taotluse, projektkirjelduse ja muud lisad kahes eksemplaris paber kandjal (ühe saab tagasi koos kinnituskirja või äraütleva vastusega, teine jääb Arenduskoda arhiivi) ja elektroonselt aadressil arenduskoda@arenduskoda.ee.

Toetuse maksimaalsed suurused ja määrad

Maksimaalsed toetuse määrad: Mittetulundusühingud, seltsingud, sihtasutused ja kohalikud omavalitsused kuni 90% projekti abikõlbulike kulude maksumusest.

Maksimaalne toetussumma: ühe taotleja kohta ei ületa 200 000 eurot strateegiaperioodil.

Aastane toetussumma taotleja kohta ei tohi ületada 6 400 eurot.

Maksimaalne toetussumma ühel projektil 3 200 eurot.

Minimaalne toetussumma ühel projektil 640 eurot.

Taotluste hindamise protseduur:

Kuulutatakse välja aastas kuni 2 taotlusvoor. 8 nädalat enne kuu-

lutatakse voor välja ja teavitatakse piirkonda. Hiljemalt 2 nädalat pärast taotluste pingerea kinnitamist juhatuses esitatakse nimekiri PRIA-sse. Taotlusi hindab selleks otstarbeks moodustatud hindamiskomisjon, kuhu kuulub igast omavalitsusest 1 esindaja ja üks tegevusgrupi esindaja, määratud on ka asendusliikmed.

Taotlusi hinnatakse juhatuses kinnitatud hindamiskriteeriumide alusel. Rahuldamisele kuuluvad parimad taotlused. Eelkõige hinnatakse järgmist:

- millisel määral suurendab projekt piirkonna elanike omaalgatust, aktiivsust, sotsiaalset suhtlemist ja erinevate sihtgruppide kaasatust;
- millisel määral on taotleja ja pro-

jekt jätkusuutlikud;

- kui suur on kasusaajate hulk;
- eelistatud on sihtgruppide (noored, lapsed, eakad, puuetega inimesed, muukeelsed) poolt esitatavad projektid;
- eelarve optimaalsust.

3.4. Strateegia meede 1.4. Piirkonna maine kujundamise toetus

Meetme eesmärk

Meetme üldeesmärgiks on kohaliku tervikliku elukeskkonna arendamine. Võtmeküsimuseks on tegevuspiirkonna ühtse identiteedi loomine, kuna tegemist on suhteliselt uue piirkonnaga kuigi oma olemuselt on tegemist väga sarnase piirkonnaga. Meetme rakendamine aitab kaasa tegevusgrupi piirkonna tuntuse suurendamisele nii piirkonna elanike, ettevõtjate kui külaliste seas.

Spetsiifilised eesmärgid:

- Tegevuspiirkonna ühise maine kujundamine nii piirkonna siseselt kui ka väljaspool piirkonda.
- Tegevuspiirkonna konkurentsivõime suurendamine.
- Tegevuspiirkonna külalastavuse suurenemine.

Toetatavad tegevused ja nende lühikirjeldused:

- Kohalikkude paikkonda tutvustavate materjalide koostamine ja väljaandmine (trükised, filmid, CD-d, DVD-d jms).
- Teavitustegevused (meedia, reklaam).
- Messidel osalemine.
- Mainekujundusstrateegia koostamine ja ideekonkursside korraldamine.
- Piirkonna ühisüritused (partneritega, sh välispartner).
- Piirkonna edulugude tutvustamine.

Abikõlbulikud kulud:

- Investeeringukulud;
- koostööprojektide kulud;
- mitterahaline omafinantseering kuni 10% abikõlbulike kulude maksumusest (MTÜ-d ja SA-d);
- projekti kontekstis olulise tähtsusega ja mõistlikud kulud;
- projektijuhtimine põhjendatud juhul kuni 20% projekti abikõlbulikest kuludest;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus, kui taotleja on käibemaksukohuslane;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuga maksumus, kui taotleja ei ole käibemaksukohuslane;
- põhjendatud juhtudel toetatava objekti või tegevuse tähistamiseks vajalik nõutav sümbolika.
- Kasutatud seadme ostmine on abikõlblik, kui toetust taotleb MTÜ või SA ning kui seadme ostmiseks ei ole saadud toetust riigieelarvest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi. Seadme hind on uue samalaadse seadme hinnast oluliselt madalam. Seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- Abikõlbulikud kulud peavad olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotleja tagab kasu-

tatava toetuse otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Meetme raames ei ole toetatavad:

- Maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja liisimise kulud;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist „Käibemaksuseaduse“ alusel või kui taotleja on kohalik omavalitsusüksus või muu avalik-õiguslik juriidiline isik nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 71 lõike 3 punkti a tähenduses;
- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustutatakse mingil muul moel ning, mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või, mis on ebaproportsionaalselt suur kulutus tegevus mis tahes osale;
- sularahamaksed;
- riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
- õigus- ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulud;
- amortisatsioonikulud;
- trahv, finantskaristus ja kohtumenetluse korral menetluskulud;
- kulutused stipendiumile, annetustele ja kingitustele;
- erisoodustusest „Tulumaksuseaduse“ § 48 lõike 4 mõistes tasutatav maks;
- eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töö-

tuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on avalik teenistuja või riigi või kohaliku omavalitsuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;

- kulud, mis on seotud liisingulepingu sõlmimisega, intressidega, kindlustusega jms;

- kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete asendamiseks tehtud kulud;

- muud kulud, mis ei ole tegevuse või investeeringuobjektiga otseselt seotud;

- projekti elluviimisega seotud üldkulud, va projektijuhi tasu, sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed;

- kulud, mis on vastuolus nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikliga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

Taotlejateks võivad olla:

- Mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA);

- MTÜ Arenduskoda;

- ettevõtjate ühendused;

- kohalikud omavalitsused.

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus. Toetatavad tegevused ja nende seos strateegiaga

Meedet on vajalik rakendada tegevusgrupi piirkonna ühtse identiteedi loomise eesmärgil nii tegevusgrupi elanike seas kui väljaspool. Senised võimalused maapiirkondades sellega seoteks tegevusteks on olnud üsna kasinad ja peamiselt just ressursside ebapiisavuse tõttu. Otseine seos tuleb välja valdkondlikest SWOT-analüüsist. (*strateegias alapeatükk 4.7 Kokkuvõtte tegevusgrupi piirkonna probleemidest ja vajadustest, peatükk 5 strateegilised valikud, 5.2 Prioriteetid*).

Viide teljele, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

3.telg – Maapiirkonna elukvaliteedi

parandamine ja maamajanduse mitmekesistamine.

Viide nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud artikli numbrile, mis käsitleb asjaomast meetet, ning meetme kood komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 II lisa kohaselt.

Turismi soodustamine, artikkel 55, kood 313.

Külade uuendamine ja arendamine, artikkel 52, kood 322.

Oskuste omandamine ja elavdamine, et koostada kohaliku arengu strateegia ja seda arendada, artikkel 59, kood 341

Rahvusvahelise ja siseriikliku koostöö arendamine, kood 421.

Viide arengukava meetmele juhul kui strateegia meede sellega katub

Ei kattu.

Saavutatavad indikaatorid ja sihttasemed

Indikaatori tüüp	Indikaator	Eesmärk 2007-2013
Väljundnäitajad	Rahastatavate mainekujundusprojektide arv kokku	25
	Toetatavate algatusgruppide arv	10
	Toetatud koostööprojektide arv	10
Tulemusnäitajad	Korraldatud ürituste arv	6
	Koostatud piirkonna mainekujundusstrateegia	1
Mõjunäitajad	Piirkonna tuntuse suurenemine	Küllastajate arv. Piirkonna elanike arv.

Taotleja vastab projektitoetuse saamiseks esitatavatele nõuetele, kui:

- ta vastab asjakohases põllumajandusministri määruses toetuse saamiseks taotlejale sätestatud nõuetele, kui strateegia meede vastab arengukavas nimetatud meetmele. Muudel juhtudel peab projektitoetuse taotleja vastama nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 maaelu arengu toetuste kohta sätestatud nõuetele ning riigiabi reeglite tulenevatele nõuetele;

- ta eristab selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;

- tal ei ole taotluse esitamise ajal riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasutud ajakava kohaselt;

- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeerin-

guobjekti kohta toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

- ta on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, ja on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise

ajatamise korral on tagasimaksud ta-
sutud ettenähtud tähtajal ja summas;
- tema suhtes ei toimu likvideerimis-
menetlust ega ole tehtud pankroti-
otsust;

- tähtajaliselt asutatud projektioe-
tuse taotleja puhul ei ole see täht-
aeg lühem kui viis aastat arvates PRIA
poolt viimase toetusosa väljamaks-
misest;

- taotleja on kohustatud enne pro-
jekti hindamiseks esitamist läbima
konsultatsiooni MTÜ Arenduskoja ju-
hatuse poolt määratud piirkondliku
LEADER nõustaja juures;

- taotleja on kohustatud esitama
projekti kuludeklaratsioonid ja sei-
revormi MTÜ Arenduskojale projek-
tiseire teostamiseks.

Dokumendid, mida taotleja peab esitama:

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §30
lg 1 määratud vormikohane projek-
titaotlus (lisa 5) ja projektioetuse
taotluse asjakohased seirenäitajad,
mis on toodud lisa 6.

- Projektkirjeldus (projekti nimi,
projekti asukoht, projekti kokkuvõ-
te, projekti kasusaajad (nimetada
nii otsesed kui kaudsed) koos tule-
muste kirjeldusega, seotud projektid
(nii need, mis on viinud käesoleva
projektini, hetkel käimasolevad pro-
jektid ning võimalikud kavandatavad
projektid) või ka projekti elluvi-
miseks tehtud eeltööde kirjeldus,
projekti eesmärk või eesmärgid,
probleemide kirjeldus, mida antud
projekt aitab leevendada või lahenda-
dada, projekti tegevused loogilises
järjekorras, projekti ajakava, pro-
jekti eelarve (tegevused, kogused,
ühikud, hind), toetuse suurus, oma-
finantseering (rahaline või mitteraha-
line), kaasfinantseering, projekti seos
LEADER piirkonna strateegia eesmär-
kide täitmise, projekti jätkusuutlik-
kus, projekti elluviimise riskid).

- Seadusjärgse esindusõigusega isiku
puhul tema volitusi tõendav volikirj.

- Rahandusministri 22. aprilli 2004.
a määruse nr 80 «Vähese tähtsusega
abi teatise esitamise kord ja vorm»
lisa toodud vormi kohane teatis

jooksval majandusaastal ja kahel eel-
misel majandusaastal vähese tähtsu-
sega abi saamise kohta, kui taotle-
takse projektioetust kolmanda telje
eesmärkide saavutamiseks või nõu-
kogu määruse (EÜ) nr 1698/2005
artikli 20 punkti a alapunktis v ja
punkti b alapunktides iii ja iv sätesta-
tud toetust, mis on käsitatav vähese
tähtsusega abina.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 lisa
7 toodud vormi kohane teatis ühis-
turuga kokkusobiva piiratud summas
antava abi saamise kohta, kui taotle-
takse projektioetust kolmanda telje
eesmärkide saavutamiseks või nõu-
kogu määruse (EÜ) nr 1698/2005
artikli 20 punkti a alapunktis v ja
punkti b alapunktides iii ja iv sätesta-
tud toetust, mis on käsitatav vähese
tähtsusega abina.

- Ärakiri kohaliku tegevusgrupi kin-
nitusest, välja arvatud juhul, kui pro-
jektioetuse taotleja on kohalik tege-
vusgrupp.

- Ettevõtjate puhul tegevus- või fi-
nantsaruanded eelneva majanduste-
gevuse kohta.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §27
lõigetes 1 ja 5 nimetatud juhul (kui
elluviidava tegevuse või investeeringu
käibemaksuta maksumus ületab 5 000
eurot) vähemalt kolme pakkuja hinna-
pakkumuse ärakirjad koos tehniliste
tingimuste loeteluga ning § 27 lõikes 2
nimetatud juhul vähemalt ühe pakkuja
hinnapakkumuse ära kiri või kavanda-
tava tegevuse eeldatav maksumuse
arvestus kululiikide kaupa.

- Projektioetuse saaja (MTÜ, SA)
esitab kasutatud seadme ostmise
korral PRIA-le seadme müüja kinni-
tuskirja selle kohta, et seadme ost-
miseks ei ole pakkuja varem saanud
toetust riigieelarvelistest, sealhulgas
Euroopa Liidu või muudest välisva-
henditest või muud tagastamatut rii-
giabi.

- Mittetulundusühingu või sihtasutu-
se puhul kasutatud seadme ostmise
ja kapitalirendile võtmise korral ära-
kiri hinnapakkumusest, millel kajas-
tub uue samalaadse seadme hind.

- Sihtasutuse puhul selle asutajate
nimekiri.

- Mittetulundusühingu puhul selle
liikmete nimekiri.

- Vajadusel muud tõendavad doku-
mendid.

- Taotleja peab esitama MTÜ-le
Arenduskoda toetuse taotluse, pro-
jektkirjelduse ja muud lisad kahes
eksemplaris paber kandjal (ühe saab
tagasi koos kinnituskirja või äraütle-
va vastusega, teine jääb Arendusko-
ja arhiivi) ja elektroonselt aadressil
arenduskoda@arenduskoda.ee.

Toetuse maksimaalsed suurused ja määrad

Maksimaalsed toetuse määrad:
MTÜ, SA ja KOV kuni 90% projekti
abikõlbulike kulude maksumusest.

Maksimaalne toetussumma: ühe
taotleja kohta ei ületa 200 000 eurot
strateegiaperioodil.

Maksimaalne toetussumma projekti
kohta kuni 38 000 eurot.

Toetuseks taotletav minimaalne sum-
ma projekti kohta on 1 000 eurot.

Taotluste hindamise protseduur:

Kuulutatakse välja aastas üks taot-
lusvoor. 8 nädalat enne kuulutatakse
voor välja ja teavitatakse piirkonda.
Hiljemalt 2 nädalat pärast taotluste
pingerea kinnitamist juhatuses esita-
takse nimekiri PRIA-sse. Taotlusi hin-
dab selleks otstarbeks moodustatud
hindamiskomisjon, kuhu kuulub igast
omavalitsusest 1 esindaja ja üks te-
gevusgrupi esindaja, määratud on ka
asendusliikmed. Taotlusi hinnatakse
juhatuses kinnitatud hindamiskritee-
riumide alusel. Rahuldamisele kuu-
luvad parimad taotlused. Eelkõige
hinnatakse järgmist:

- millisel määral suurendab projekt
piirkonna elanike omaalgatust ja ak-
tiivsust;

- millisel määral on taotleja ja pro-
jekt jätkusuutlikud;

- kui suur on kasusaajate hulk või kui
suur on loodavate uute kontaktide
arv;

- eelistatud on võimalikult suure
piirkonna kaasamine tegevuspiirkon-
nast;

- eelarve optimaalsust.

3.5. STRATEEGIA MEEDE 2.1. Ettevõtluse arendamise toetus

Meetme eesmärk

Meetme üldeesmärgiks on tegevusgrupi piirkonna ettevõtluse ja ettevõtluskeskkonna arendamine. Võtmeküsimuseks on maapiirkonnas ettevõtlusaktiivsuse suurendamine ja seeläbi ettevõtluskeskkonna parendamine uute tehnoloogiate, ressurside säästliku kasutamise ning uute teenuste ja toodete rakendamise läbi. Meetme rakendamine aitab kaasa maapiirkondade ettevõtluse mahajäämuse pidurdamisele, töökohtade loomisele ja majanduskeskkonna paindlikumaks muutmisele. Meetme rakendamine aitab kaasa tegevusgrupi piirkonna jätkusuutlikkuse tagamisele.

Spetsiifilised eesmärgid:

- Ettevõtluse arendamine.
- Uute lahenduste leidmine erinevate teenuste ja toodete arendamiseks.
- Maapiirkonna ettevõtluskeskkonna säilitamine, taastamine ja parendamine eelkõige uute tehnoloogiate ja ressurside säästlikku kasutamise läbi.
- Ettevõtlusaktiivsuse tõstmine.
- Uute töökohtade loomine.

Toetatavad tegevused ja nende lühikirjeldused:

- Koolitused (valdkonnad näiteks nagu raamatupidamine, turu-uuringud, seadusandlus, täiend- ja ümberõpe jms).
- Projekteerimine.
- Ettevõtete seadmete kaasajastamine.
- Alternatiivse energia tootmise ja tasuvuse analüüsid.
- Olemasolevate ruumide, ehitiste, infrastruktuuri rajatiste rekonstrueerimine.
- Patenteerimine ja tootearendus.
- Turundus ja reklaami alaste tegevuste teostamine.
- Ettevõtluse mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas (alternatiivsete tegevuste soodustamine), tööstuslikus ja militaaraladel kasutuses olnud maa-alade ja rajatis-

te kasutusele võtt uutes ettevõtlusele suunatud funktsioonides.

- Keskkonda risustavate hoonete lammutamine.

Abikõbulikud kulud:

- Investeeringud;
- ehitustegevus Ehitusseaduse mõistes;
- projekteerimistööd ja muud investeeringuid ettevalmistavad tegevused;
- infrastruktuuri investeeringud (elekt-rivarustus, veevarustus ja kanalisatsioon, telekommunikatsioon ning teed) 60% toetuse määraga;
- mootorsõiduki liisimise või soetamise kulud;
- projekti kontekstis olulise tähtsusega ja mõistlikud kulud;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus, kui taotleja on käibemaksukohuslane;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuga maksumus, kui taotleja ei ole käibemaksukohuslane;
- põhjendatud juhul toetatava objekti tähistamiseks vajalik nõutav sümboolika;
- omanikujärelevalve tegemise maksumus kuni 3% tegevuse või investeeringu maksumusest.
- Abikõbulikud kulud peavad olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotleja tagab kasutatava toetuse otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Meetme raames ei ole toetatavad:

- Vabatahtliku tasustamata töö tegemine;
- maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja liisimise kulud;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist „Käibemaksuseaduse“ alusel või kui taotleja on kohalik omavalitsusüksus või muu avalik-õiguslik juriidiline isik nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 71 lõike 3 punkti a tähendu-

ses;

- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustutatakse mingil muul moel ning, mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või, mis on ebaoproportsionaalselt suur kulutus tegevus mis tahes osale;
- sularahamaksud;
- riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
- õigus- ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulud;
- amortisatsioonikulud;
- trahv, finantskaristus ja kohtumenetluse korral menetluskulud;
- kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele ja kingitustele;
- erisoodustuselt „Tulumaksuseaduse“ § 48 lõike 4 mõistes tasutav maks;
- eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed;
- sõiduauto või muu mootorsõiduki ostmise kulud, välja arvatud sellise mootorsõiduki, sh rändkaupluseauto ostmise kulud, mille sihtotstarve on tegevusgrupi tegevuspiirkonnas elanikele teenuste osutamine ning kui toetust taotleb ettevõtja;
- kulud, mis on seotud liisingulepingu sõlmimisega, intressidega, kindlustusega jms.;
- liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest läinud üle projekti-toetuse saajale;
- kohaliku omavalitsusüksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud;
- asendusinvesteeringu kulud;
- muud kulud, mis ei ole tegevuse või investeeringuobjektiga otseselt seotud;
- projekti elluviimisega seotud üldkulud;
- projekti elluviimisega seotud projektijuhi tasu, kui taotleja on kohalik omavalitsusüksus, ettevõtja või ko-

halik tegevusgrupp, va rahvusvahelise koostööprojekti elluviimisega seotud projektijuhi tasu;

- kulud, mis on vastuolus nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikliga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

Taotlejateks võivad olla:

- Tegutsevad mikro- ja väikeettevõtjad;
- alustavad ettevõtjad;
- MTÜ Arenduskoda;
- mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA).

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus. Toetatavad tegevused ja nende seos strateegiaga

Meedet on vajalik rakendada peamiselt tegevusgrupi piirkonna ettevõtluse arendamise eesmärgil. Senised võimalused maapiirkondades sellelaadseteks tegevusteks on olnud üsna kasinad ja peamiselt just ressursside ebapiisavuse tõttu. Rakendunud ettevõtlustoetused ei soodusta mikro- ja väikeettevõtluse teket. Otsene seos strateegiaga tuleb välja valdkondlikust SWOT-analüüsist. (*strateegias alapeatükk 4.7 Kokkuvõtte tegevusgrupi piirkonna probleemidest ja vajadustest, peatükk 5 strateegilised valikud, 5.2 Prioriteetid*).

Viide teljele, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab
3.telg – Maapiirkondade elukvaliteet

ja maamajanduse mitmekesistamine.
Viide nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud artikli numbrile, mis käsitleb asjaomast meetmet, ning meetme kood komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 II lisa kohaselt.

Mikroettevõtete rajamis- ja arendamistoetus, artikkel 54, kood 312.

Mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas, art 53, kood 311

Turismi soodustamine, artikkel 55, kood 313.

Koolitus ja teavitamine, artikkel 58, kood 331.

Viide arengukava meetmele juhul kui strateegia meede sellega katub

Ei kattu.

Saavutatavad indikaatorid ja sihttasemed

Indikaatori tüüp	Indikaator	Eesmärk 2007-2013
Väljundnäitajad	Toetust saanud ettevõtjad (sh põllumajandusettevõtjad eraldi)	Programmiperioodi jooksul 50
	Koolitus- ja teabepäevi aastas	Aastaks 2013 - 10
	Koolitus- ja teabepäevadel osalejate arv	Aastaks 2013 - 500
	Toetatud noorte ettevõtjate arv	15
	Tehtud investeeringute maht	3 miljonit krooni aastas
	Toetatud koostööprojektide arv	10
	Toetatavate maaturismitegevuste arv	20
Tulemusnäitajad	Õppe edukalt läbinute arv	200
	Ettevõtete arv, kes toodavad uusi tooteid või kasutavad uusi tootmisviise	Programmiperioodi jooksul 6
	Toetatavate ettevõtete mittepõllumajandusliku tegevuse lisandväärtuse kasv	10% aastas
	Täiendav turistide ja külastajate arv	+10%
Mõjunäitajad	Paranenud teenustest kasu saav maarahvastik	28 600
	Elukestvas õppes osaleva täiskasvanud elanikkonna osakaal	Aastaks 2013 - 1%
	Loodavad töökohad	15

Taotleja vastab projektitoetuse saamiseks esitatavatele nõuetele, kui:

- ta vastab asjakohases põllumajandusministri määruses toetuse saamiseks taotlejale sätestatud nõuetele, kui strateegia meede vastab arengukavas nimetatud meetmele. Muudel juhtudel peab projektitoetuse

taotleja vastama nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 maaelu arengu toetuste kohta sätestatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;

- ta eristab selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest

kulu- ja maksedokumentidest;

- tal ei ole taotluse esitamise ajal riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasunud ajakava kohaselt;

- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeerin-

guobjekti kohta toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

- ta on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, ja on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas;
- tema suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust;
- tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- ettevõtja ei ole majanduslikes raskustes;
- taotleja on kohustatud enne projekti hindamiseks esitamist läbima konsultatsiooni MTÜ Arenduskoja juhatause poolt määratud piirkondliku LEADER nõustaja juures.
- taotleja on kohustatud esitama projekti kuludeklaratsioonid ja seirevormi MTÜ Arenduskojale projektiseire teostamiseks.

Dokumendid, mida taotleja peab esitama:

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §30 lg 1 määratud vormikohane projektitaotlus (lisa 5) ja projektitoetuse taotluse asjakohased seirenäitajad, mis on toodud lisa 6
- Projektkirjeldus (projekti nimi, projekti asukoht, projekti kokkuvõtte, projekti kasusaajad (nimetada nii otsesed kui kaudsed) koos tulemuste kirjeldusega, seotud projektid (nii need, mis on viinud käesoleva projektini, hetkel käimasolevad projektid ning võimalikud kavandatavad projektid) või ka projekti elluviimiseks tehtud eeltööde kirjeldus, projekti eesmärk või eesmärgid, probleemide kirjeldus, mida antud projekt aitab leevendada või lahenda,

dada, projekti tegevused loogilises järjekorras, projekti ajakava, projekti eelarve (tegevused, kogused, ühikud, hind), toetuse suurus, omafinantseering (rahaline või mitterahaline), kaasfinantseering, projekti seos LEADER piirkonna strateegia eesmärkide täitmisega, projekti jätkusuutlikkus, projekti elluviimise riskid).

- Äriplaani vorm, mis on kinnitatud MTÜ Arenduskoda juhatause poolt. MTÜ-d, SA-d ja kohalikud omavalitsused esitavad samuti äriplaani vormil täites lahtrid, mida on võimalik antud juhul täita.

- Seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendav volikiri.

- Äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ära-
kiri, kui nimetatud aruanded ei ole esitatud äriregistrisse.

- Füüsilisest isikust ettevõtja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta bilansi ja kasumiaruande ära-
kiri või «Raamatupidamise seaduse» kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust pidava taotleja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kalendriaasta kohta esitatud residendist füüsilise isiku ettevõt-
lusest saadud tulu deklareerimise vormi E Maksu- ja Tolliameti kinnitatud ära-
kiri.

- Ettevõtja puhul, kes taotluse esitamise ajaks ei ole «Raamatupidamise seaduse» kohaselt pidanud koostama majandusaasta aruannet, tegevus-, bilansi ja kasumiaruande ära-
kiri või raamatupidamisregistrite alusel koostatud tulude ja kulude koond-
dokumendi ära-
kiri.

- Rahandusministri 22. aprilli 2004. a määruse nr 80 «Vähese tähtsusega abi teatise esitamise kord ja vorm» lisa toodud vormi kohane teatis jooksva majandusaastal ja kahel eelmisel majandusaastal vähese tähtsusega abi saamise kohta, kui taotletakse projektitoetust kolmanda telje

eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 lisa 7 toodud vormi kohane teatis ühisturuga kokkusobiva piiratud summas antava abi saamise kohta, kui taotletakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.

- Ära-
kiri kohaliku tegevusgrupi kinnitusest, välja arvatud juhul, kui projektitoetuse taotleja on kohalik tegevusgrupp.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §27 lõigetes 1 ja 5 nimetatud juhul (kui elluviidava tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ületab 5 000 eurot) vähemalt kolme pakkuja hinnapakumuse ära-
kirjad koos tehniliste tingimuste loeteluga ning § 27 lõikes 2 nimetatud juhul vähemalt ühe pakkuja hinnapakumuse ära-
kiri või kavandatava tegevuse eeldatav maksumuse arvestus kululiikide kaupa.

- Ära-
kiri dokumendist, mis tõendab, et kavandatav ehitise, mida ehitatakse või kuhu inventar või seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, ning hoone püstitamise korral kuulub selle alune maa taotleja omandisse või on sellele taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

- Ettevõtja puhul taotluse esitamise aastale eelnenud majandusaasta seisuga põhivara nimekiri või põhjendatud juhul väljavõte nimekirjast, kui taotletakse toetust investeeringu tegemiseks. Põhivara nimekiri peab kajastama andmeid põhivara soeta-

mise aasta ning põhivara soetamis- ja jääkväärtuse kohta.

- Projektitoetuse saaja (MTÜ, SA) esitab kasutatud seadme ostmise korral PRIA-le seadme müüja kinnituskirja selle kohta, et seadme ostmiseks ei ole pakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

- Mittetulundusühingu või sihtasutuse puhul kasutatud seadme ostmise ja kapitalirendile võtmise korral ärakiri hinnapakumusest, millel kajastub uue samalaadse seadme hind.

- Sihtasutuse puhul selle asutajate nimekiri.

- Mittetulundusühingu puhul selle liikmete nimekiri.

- Vajadusel muud tõendavad dokumendid.

- Taotleja peab esitama MTÜ-le Arenduskoda toetuse taotluse, projektikirjelduse ja muud lisad kahes eksemplaris paber kandjal (ühe saab tagasi koos kinnituskirja või äraütleva vastusega, teine jääb Arenduskoda arhiivi) ja elektroonselt aadressil arenduskoda@arenduskoda.ee.

Toetuse maksimaalsed suurused ja määrad

Maksimaalsed toetuse määrad: Kohalikel omavalitsustel ja MTÜ-del ning SA-del kuni 90% lubatud investeeringu abikõlbulike kulude maksumusest, ettevõtjatel kuni 60% lubatud investeeringust abikõlbulike kulude maksumusest.

Infrastruktuuriinvesteeringute korral (elektrivarustus ja kanalisatsioon, telekommunikatsioon ning teed) toetuse määr kuni 60% abikõlbulike kulude maksumusest.

Maksimaalne toetussumma: ühe taotleja kohta ei ületa 200 000 eurot strateegiaperioodil.

Toetuseks taotletava summa minimaalne suurus on 3 800 eurot.

Maksimaalne toetussumma projekti kohta kuni 38 000 eurot ühes voo- rus.

Taotluste hindamise protseduur:

Aastas kuulutatakse välja üks taotlusvoor. 8 nädalat enne taotluste esitamise tähtaega kuulutatakse voor välja ja teavitatakse piirkonda. Hiljemalt 2 nädalat pärast taotluste pingerea kinnitamist juhatuses esita-

takse nimekiri PRIA-sse. Taotlusi hindab selleks otstarbeks moodustatud hindamiskomisjon, kuhu kuulub igast omavalitsusest 1 esindaja ja üks tegevusgrupi esindaja, määratud on ka asendusliikmed. Komisjoni võib kaasata eksperte. Taotlusi hinnatakse juhatuses kinnitatud hindamiskriteeriumide alusel. Rahuldamisele kuuluvad parimad taotlused. Eelkõige hinnatakse järgmist:

- hinnatakse koolitatavate sihtgruppi, sh tehakse eelistusi noortele, raskustesse sattunud ja väikeettevõtjatele;

- hinnatakse koolitusteemade olulisust;

- hinnatakse lektorite taset ja valdkondi;

- eelistatakse ühistegevust;

- eelistatakse uusi töökohti kaastöövaid projekte;

- innovatiivsema investeeringu tegemiseks toetust taotlevad ettevõtted;

- eelistatakse olemasolevate objektide uuendamist;

- projekti tegevuste ja investeeringute äriplaani teostatavust;

- eelarve optimaalsust.

3.6. Strateegia meede 2.2.

Ajaloo- ja kultuuripärandi väärtustamise toetus

Meetme eesmärk

Meetme üldeesmärgiks on kohaliku kultuuri- ja ajaloopärandi väärtustamine. Võtmeküsimuseks on ajaloo- ja kultuuripärandi objektide atraktiivsuse ja eksponeerimise suurendamine läbi nende parendamise. Meetme rakendamine aitab kaasa tegevusgrupi piirkonna ajaloo- ja kultuuripärandi säilimisele suurendades seeläbi piirkonna atraktiivsust.

Spetsiifilised eesmärgid:

- Piirkondliku ajaloo- ja kultuuripä-

randi järjepidevuse säilitamine.

- Lahenduste leidmine ajaloo- ja kultuuripärandi objektide kättesaadavuse ja jätkusuutlikkuse parandamiseks.

- Uute teenuste ja toodete rakendamine turismi- ja puhkemajanduse valdkonnas.

Toetatavad tegevused ja nende lühikirjeldused:

- Ajaloo- ja kultuuripärandi objektide korrastamine ning nende juurde kuuluva tugiinfrastruktuuri rajami-

ne (sh mõisad, rannakülad, kirikud, surnuaiad, muinaslinnused, kohaliku tähtsusega muuseumid jms).

- Sadamate ja laurikohtade korrastamine.

- Piirkonnale omaste ajalooliste teemaürituste korraldamise toetamine, mis aitavad tugevdada piirkonna identiteedi tekkimist.

Abikõlbulikud kulud:

- Investeeringud;

- ehitustegevus Ehitusseaduse mõis- tes;

- projekteerimistööd ja muud investeeringuid ettevalmistavad tegevused;
- infrastruktuuri investeeringud (elekt-rivarustus, veevarustus ja kanalisatsioon, telekommunikatsioon ning teed) 60% toetuse määraga;
- mitterahaline omafinantseering kuni 10% abikõlblike kulude maksumusest (MTÜ-d ja SA-d);
- projekti kontekstis olulise tähtsusega ja mõistlikud kulud;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus, kui taotleja on käibemaksukohuslane;
- tegevuse või investeeringu käibemaksuga maksumus, kui taotleja ei ole käibemaksukohuslane;
- põhjendatud juhul toetatava objekti tähistamiseks vajalik nõutav sümboolika;
- omanikujärelevalve ja muu järelevalve tegemise maksumus kuni 3% tegevuse või investeeringu maksumusest;
- Kasutatud seadme ostmine on abikõlblik, kui toetust taotleb MTÜ või SA ning kui seadme ostmiseks ei ole saadud toetust riigieelarvest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi. Seadme hind on uue samalaadse seadme hinnast oluliselt madalam. Seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- Abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotleja tagab kasutatava toetuse otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Meetme raames ei ole toetatavad:

- Sõiduauto või muu mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud;
- maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja liisimise kulud;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist „Käibemaksuseaduse“ alusel või kui taotleja on kohalik omavalitsusüksus-

või muu avalik-õiguslik juriidiline isik nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 71 lõike 3 punkti a tähenduses;

- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustutatakse mingil muul moel ning, mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või, mis on eaproporsionaalselt suur kulutus tegevus mis tahes osale;
- sularahamaksud;
- riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
- õigus- ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulud;
- amortisatsioonikulud;
- trahv, finantskaristus ja kohtumenetluse korral menetluskulud;
- kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele ja kingitustele;
- erisoodustusest „Tulumaksuseaduse“ § 48 lõike 4 mõistes tasutav maks;
- eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed;
- kulud, mis on seotud liisingulepin-gu sõlmimisega, intressidega, kindlustusega jms.;
- liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest läinud üle projekti-toetuse saajale;
- kohaliku omavalitsusüksuse ülesan-de asendamiseks tehtud kulud;
- asendusinvesteeringu kulud;
- muud kulud, mis ei ole tegevuse või investeeringuobjektiga otseselt seotud;
- projekti elluviimisega seotud üld-kulud;
- kulud, mis on vastuolus nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli-ga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

Taotlejateks võivad olla:

- Mittetulundusühingud (MTÜ) ja siht-asutused (SA);
- kohalikud omavalitsused,

- ettevõtjad.

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus. Toetatavad tegevused ja nende seos strateegiaga

Meedet on vajalik rakendada peamiselt tegevusgrupi piirkonna ajaloo- ja kultuuripärandi objektide olukorra oluliseks parendamiseks. Senised võimalused maapiirkondades sel-lelaadseteks tegevusteks on olnud üsna kasinad ja peamiselt just ressursside ebapiisavuse tõttu. Otsene seos tuleb välja strateegia valdkond-likest SWOT-analüüsist. (*strateegias alapeatükk 4.7 Kokkuvõtte tege-vusgrupi piirkonna probleemidest ja vajadustest, peatükk 5 strateegilised valikud, 5.2 Prioriteetid*).

Viide teljele, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

3.telg – Maapiirkondade elukvaliteet ja maamajanduse mitmekesistamine.

Viide nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud artikli numbrile, mis käsitleb asjaomast meedet, ning meetme kood komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 II lisa kohaselt.

Turismi soodustamine, artikkel 55, kood 313.

Põhiteenused majandusele ja maa-elanikkonnale, artikkel 56, kood 321
Külade uuendamine ja arendamine, artikkel 52, kood 322.

Maapiirkondade kultuuripärandi säilitamine ja selle kvaliteedi parandamine artikkel 57, kood 323

Viide arengukava meetmele juhul kui strateegia meede sellega katub

Ei kattu.

Saavutatavad indikaatorid ja sihttasemed

Indikaatori tüüp	Indikaator	Eesmärk 2007-2013
Väljundnäitajad	Rahastatavate projektide arv kokku	20 projekti
	Toetatavate algatusgruppide arv	20
	Toetatud koostööprojektide arv	12
Tulemusnäitajad	Korraldatud ürituste arv	5
	Korrastatud objektide arv	20
Mõjunäitajad	Kaasnevad loodavad töökohad	5

Taotleja vastab projektitoetuse saamiseks esitatavatele nõuetele, kui:

- ta vastab asjakohases põllumajandusministri määrmises toetuse saamiseks taotlejale sätestatud nõuetele, kui strateegia meede vastab arengukavas nimetatud meetmele. Muudel juhtudel peab projektitoetuse taotleja vastama nõukogu määrmises (EÜ) nr 1698/2005 maaelu arengu toetuste kohta sätestatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;
- ta eristab selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;
- tal ei ole taotluse esitamise ajal riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasunud ajakava kohaselt;
- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
- ta on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, ja on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasunud ettenähtud tähtajal ja summas;
- tema suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust;
- tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;

- ettevõtja ei ole majanduslikes rakustes;

- taotleja on kohustatud enne projekti hindamiseks esitamist läbima konsultatsiooni MTÜ Arenduskoja juhatuselt määratud piirkondliku LEADER nõustaja juures.
- taotleja on kohustatud esitama projekti kuludeklaratsioonid ja seirevormi MTÜ Arenduskojale projektiseire teostamiseks.

Dokumendid, mida taotleja peab esitama:

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §30 lg 1 määratud vormikohane projektitaotlus (lisa 5) ja projektitoetuse taotluse asjakohased seirenäitajad, mis on toodud lisa 6.
- Projektkirjeldus (projekti nimi, projekti asukoht, projekti kokkuvõtte, projekti kasusaajad (nimetada nii otsesed kui kaudsed) koos tulemuste kirjeldusega, seotud projektid (nii need, mis on viinud käesoleva projektini, hetkel käimasolevad projektid ning võimalikud kavandatavad projektid) või ka projekti elluviimiseks tehtud eeltööde kirjeldus, projekti eesmärk või eesmärgid, probleemide kirjeldus, mida antud projekt aitab leevendada või lahendada, projekti tegevused loogilises järjekorras, projekti ajakava, projekti eelarve (tegevused, kogused, ühikud, hind), toetuse suurus, omafinantseering (rahaline või mitterahaline), kaasfinantseering, projekti seos LEADER piirkonna strateegia eesmärkide täitmisega, projekti jätkusuutlikkus, projekti elluviimise riskid).
- Äriplaani vorm, mis on kinnitatud MTÜ Arenduskoda juhatuselt. MTÜ-d, SA-d ja kohalikud omavalitsused esitavad samuti äriplaani vormil täites lahtrid, mida on võimalik

antud juhul täita.

- Seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendav volikiri.
- Äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ära- kiri, kui nimetatud aruanded ei ole esitatud äriregistrisse.
- Füüsilisest isikust ettevõtja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta bilansi ja kasumiaruande ära- kiri või «Raamatupidamise seaduse» kohaselt kasapõhist raamatupidamise arvestust pidava taotleja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kalendriaasta kohta esitatud residendist füüsilise isiku ettevõtlusest saadud tulu deklareerimise vormi E Maksu- ja Tolliameti kinnitatud ära- kiri.
- Ettevõtja puhul, kes taotluse esitamise ajaks ei ole «Raamatupidamise seaduse» kohaselt pidanud koostama majandusaasta aruannet, tegevus-, bilansi ja kasumiaruande ära- kiri või raamatupidamisregistrile alusel koostatud tulude ja kulude koonddokumendi ära- kiri.
- Rahandusministri 22. aprilli 2004. a määruse nr 80 «Vähese tähtsusega abi teatise esitamise kord ja vorm» lisa toodud vormi kohane teatis jooksva majandusaastal ja kahel eelmisel majandusaastal vähese tähtsusega abi saamise kohta, kui taotle- takse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 lisas 7 toodud vormi kohane teatis ühisturuga kokkusobiva piiratud summas antava abi saamise kohta, kui taotletakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina.

- Ärakiri kohaliku tegevusgrupi kinnitusest, välja arvatud juhul, kui projektitoetuse taotleja on kohalik tegevusgrupp.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §27 lõigetes 1 ja 5 nimetatud juhul (kui elluviidava tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ületab 5 000 eurot) vähemalt kolme pakkuja hinnapakkumuse ära kirjad koos tehniliste tingimuste loeteluga ning § 27 lõikes 2 nimetatud juhul vähemalt ühe pakkuja hinnapakkumuse ära kiri või kavandatava tegevuse eeldatav maksumuse arvestus kululiikide kaupa.

- Ära kiri dokumendist, mis tõendab, et kavandatav ehitise, mida ehitatakse või kuhu inventar või seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, ning hoone püstitamise korral kuulub selle alune maa taotleja omandisse või on sellele taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

- Ettevõtja puhul taotluse esitamise

se aastale eelnenud majandusaasta seisuga põhivara nimekiri või põhjendatud juhul väljavõte nimekirjast, kui taotletakse toetust investeeringu tegemiseks. Põhivara nimekiri peab kajastama andmeid põhivara soetamise aasta ning põhivara soetamise ja jääkväärtuse kohta.

- Projektitoetuse saaja (MTÜ, SA) esitab kasutatud seadme ostmise korral PRIA-le seadme müüja kinnituskirja selle kohta, et seadme ostmiseks ei ole pakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

- Mittetulundusühingu või sihtasutuse puhul kasutatud seadme ostmise ja kapitalirendile võtmise korral ära kiri hinnapakkumusest, millel kajastub uue samalaadse seadme hind.

- Sihtasutuse puhul selle asutajate nimekiri.

- Mittetulundusühingu puhul selle liikmete nimekiri.

- Vajadusel muud tõendavad dokumendid.

- Taotleja peab esitama MTÜ-le Arenduskoda toetuse taotluse, projektikirjelduse ja muud lisad kahes eksemplaris paber kandjal (ühe saab tagasi koos kinnituskirja või äraütleva vastusega, teine jääb Arenduskoda arhiivi) ja elektroonselt aadressil arenduskoda@arenduskoda.ee.

Toetuse maksimaalsed suurused ja määrad

Maksimaalsed toetuse määrad: mittetulundusühingutel, sihtasutustel ja kohalikel omavalitsustel kuni 90% projekti abikõlbulike kulude maksumusest, ettevõtjatel kuni 60% projekti

abikõlbulike kulude maksumusest.

Infrastruktuuriinvesteeringute korral (elektrivarustus, veevarustus ja kanalisatsioon, telekommunikatsioon ning teed) toetuse määr kuni 60% abikõlbulike kulude maksumusest.

Maksimaalne toetussumma: ühe taotleja kohta ei ületa 200 000 eurot strateegiaperioodil.

Minimaalne toetussumma 2 000 eurot. Maksimaalne toetussumma projekti kohta kuni 38 000 eurot ühes voorus.

Taotluste hindamise protseduur:

Kuulutatakse välja aastas üks taotlusvoor. 8 nädalat enne kuulutatakse voor välja ja teavitatakse piirkonda. Hiljemalt 2 nädalat pärast taotluste pingerea kinnitamist juhatuses esitatakse nimekiri PRIA-sse. Taotlusi hindab selleks otstarbeks moodustatud hindamiskomisjon, kuhu kuulub igast omavalitsusest 1 esindaja ja üks tegevusgrupi esindaja, määratud on ka asendusliikmed. Komisjoni võib kaasata eksperte. Taotlusi hinnatakse juhatuses kinnitatud hindamiskriteeriumide alusel. Rahuldamisele kuuluvad parimad taotlused. Eelkõige hinnatakse järgmist:

- millisel määral on projekt jätkusuutlik ja seotud tegevusvaldkondadega, toote terviklikkus;
- investeeringu suurusst kasusaajate kohta (nn. investeeringu efektiivsuse hindamine);
- tegevuste seotus objekti või ürituse ajaloo- ja kultuuriväärtusega;
- loodavate töökohtade arv (investeeringuprojektide korral);
- projekti tegevuste ja investeeringute äriplaani teostatavus;
- eelarve optimaalsust.

3.7. Strateegia meede 2.3.

Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine, et tõsta piirkonna konkurentsivõimet tootmises ja teeninduses

Meetme eesmärk

Meetme üldeesmärgiks on tegevuspiirkonna Eesti sisese ja rahvusvahelise koostöö arendamine. Võt-

meküsimuseks on kogemuste, uute teadmiste, uute lahenduste jms. saamine ning rakendamine tegevuspiirkonna arendamisel. Meetme

rakendamine aitab kaasa tegevuspiirkonna majandusliku ja sotsiaalse mahajäämuse pidurdamisele.

Spetsiifilised eesmärgid:

- Koostöö ja partnerluse arendamine.
- Lahenduste leidmine ja kogemuste saamine erinevate teenuste ja toodete välja arendamiseks.
- Laienenud silmaring ja rahvusvaheline koostöö tagab uute võimaluste tekke maaelu arengus.

Toetatavad tegevused ja nende lühikirjeldused:

- Kogemuste vahetamise reisirid, edulugudega tutvumine jms.
- Messide, konverentside, ettevõt-luspäevade, seminaride, konkursside korraldamine ja külastused.
- Väliskülaliste ja partnerite vastu-võtmine.
- Koostöö teadus- ja õppeasutustega (tootarendus, uuringud, analüüsid).
- Ettevõtjate ümarlaud (sektorite ja valdkonna põhised), klasteripõhiste võrgustike tegevuste soodustamine.
- Koostööprojektid.

Abikõlblikud kulud:

- Koostööprojektide kulud;
- mitterahaline omafinantseering kuni 10% abikõlblike kulude maksumu- sest (MTÜ-d ja SA-d);
- projekti kontekstis olulise tähtsuse- ga ja mõistlikud kulud;
- projektijuhtimine põhjendatud ju- hul kuni 20% projekti abikõlblike kulude maksumusest;
- tegevuse või investeeringu käibe- maksuta maksumus, kui taotleja on käibemaksukohuslane;
- tegevuse või investeeringu käibe- maksuga maksumus, kui taotleja ei ole käibemaksukohuslane;
- põhjendatud juhul toetatava ob- jekti tähistamiseks vajalik nõutav sümboolika;
- Kasutatud seadme ostmine on abi- kõlblik, kui toetust taotleb MTÜ või SA ning kui seadme ostmiseks ei ole saadud toetust riigieelarvest või muu- dest Euroopa Liidu või välisvahendi- test või muud tagastamatut riigiabi. Seadme hind on uue samalaadse seadme hinnast oluliselt madalam. Seadme eeldatav kasutamisega on vä- hemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
- Abikõlblikud kulud peavad olema

põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbe- kad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotleja tagab kasu- tatava toetuse otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Meetme raames ei ole toetatavad:

- investeeringud;
- maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja liisimise kulud;
- käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist „Käibemaksuseaduse“ alusel või kui taotleja on kohalik omavalitsusüksus- või muu avalik-õiguslik juriidiline isik nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 71 lõike 3 punkti a tähenduses;
- tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustu- tatakse mingil muul moel ning, mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või, mis on ebaproportsionaalselt suur kulutus tegevus mis tahes osale;
- sularahamaksud;
- riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu fi- nantsteenusega seotud kulu;
- õigus- ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulud;
- amortisatsioonikulud;
- trahv, finantskaristus ja kohtume- netluse korral menetluskulud;
- kulutused stipendiumile, annetus- tele, auhindadele ja kingitustele;
- erisoodustusest „Tulumaksuseaduse“ § 48 lõike 4 mõistes tasutav maks;
- eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töö- tuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on avalik teenistuja või riigi või kohaliku omavalitsuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;
- kulud, mis on seotud liisingulepin- gu sõlmimisega, intressidega, kind- lustusega jms.;
- kohaliku omavalitsusüksuse ülesan- de asendamiseks tehtud kulud;
- muud kulud, mis ei ole tegevuse või investeeringuobjektiga otseselt seo- tud;
- projekti elluviimisega seotud üld- kulud, ja projektijuhi tasu, sotsiaal- ja

tulumaks ning kohustusliku kogumis- pensioni ja töötuskindlustusmaksed;

- projekti elluviimisega seotud pro- jektijuhi tasu, kui taotleja on kohalik omavalitsusüksus, ettevõtja, seltsing või kohalik tegevusgrupp, va rahvus- vahelise koostööprojekti elluviimise- ga seotud projektijuhi tasu;
- kulud, mis on vastuolus nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli- ga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

Taotlejateks võivad olla:

- Mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA);
- MTÜ Arenduskoda;
- kohalikud omavalitsused;
- ettevõtjad.

Strateegia meetme rakendamise va- jaduse lühikirjeldus. Toetatavad te- gevused ja nende seos strateegiaga

Meedet on vajalik rakendada pea- miselt tegevusgrupi piirkonda uute teadmiste, kogemuste, tehnoloogi- ate jms toomiseks, et parandada olemasolevaid ja välja arendada uusi teenuseid ja tooteid. Senised või- malused maapiirkondades sellelaad- seteks tegevusteks on olnud üsna kasinad ja peamiselt just ressursside ebapiisavuse tõttu. Otsene seos tu- leb välja strateegia valdkondlikest SWOT-analüüsist. (*strateegias ala- peatükk 4.7 Kokkuvõtte tegevusgrupi piirkonna probleemidest ja vajadus- test, peatükk 5 strateegilised vali- kud, 5.2 Prioriteetid*).

Viide teljele, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

3.telg – Maapiirkondade elukvaliteet ja maamajanduse mitmekesistamine.

Viide nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud artikli numbrile, mis käsitleb asjaomast meedet, ning meetme kood komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 II lisa kohaselt.

Turismi soodustamine, artikkel 55, kood 313.

Külade uuendamine ja arendamine, artikkel 52, kood 322.
Koolitus ja teavitamine, artikkel 58, kood 331.
Oskuste omandamine ja elavdamine,

et koostada kohaliku arengu strateegia ja seda arendada, artikkel 59, kood 341
Rahvusvahelise ja siseriikliku koostöö arendamine, kood 421.

Viide arengukava meetmele juhul kui strateegia meede sellega kattu
Ei kattu.

Saavutatavad indikaatorid ja sihttasemed

Indikaatori tüüp	Indikaator	Eesmärk 2007-2013
Väljundnäitajad	Rahastatavate projektide arv kokku	30
	Toetatavate algatusgruppide arv	20
	Toetatud koostööprojektide arv	30
	Oskuste omandamise ja kogemuse saamise tegevustes osalejate arv	500
	Kogukondade teadlikkuse suurenemine	5% tegevuspiirkonna elanikkonnast
Tulemusnäitajad	Edukate koolituste, õppereiside arv	15
	Korraldatud ürituste arv	15
Mõjunäitajad	Kaasnevad loodavad töökohad	5

Taotleja vastab projektitoetuse saamiseks esitatavatele nõuetele, kui:

- ta vastab asjakohases põllumajandusministri määruses toetuse saamiseks taotlejale sätestatud nõuetele, kui strateegia meede vastab arengukavas nimetatud meetmele. Muudel juhtudel peab projektitoetuse taotleja vastama nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005 maaelu arengu toetuste kohta sätestatud nõuetele ning riigiabi reeglite tulenevatele nõuetele;
- ta eristab selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamise-ga seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;
- tal ei ole taotluse esitamise ajal riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasutud ajakava kohaselt;
- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
- ta on saanud varem toetust riigi-

eelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, ja on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas;

- tema suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust;
- ettevõtja ei ole majanduslikes raskustes;
- tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- taotleja on kohustatud enne projekti hindamiseks esitamist läbima konsultatsiooni MTÜ Arenduskoja juhatusel poolt määratud piirkondliku LEADER nõustaja juures.
- taotleja on kohustatud esitama projekti kuludeklaratsioonid ja seirevormi MTÜ Arenduskojale projektiseire teostamiseks.

Dokumentid, mida taotleja peab esitama:

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §30 lg 1 määratud vormikohane projek-

titaotlus (lisa 5) ja projektitoetuse taotluse asjakohased seirenäitajad, mis on toodud lisa 6.

- Projektkirjeldus (projekti nimi, projekti asukoht, projekti kokkuvõtte, projekti kasusaajad (nimetada nii otsesed kui kaudsed) koos tulemuste kirjeldusega, seotud projektid (nii need, mis on viinud käesoleva projektini, hetkel käimasolevad projektid ning võimalikud kavandatavad projektid) või ka projekti elluviimiseks tehtud eeltööde kirjeldus, projekti eesmärk või eesmärgid, probleemide kirjeldus, mida antud projekt aitab leevendada või lahendada, projekti tegevused loogilises järjekorras, projekti ajakava, projekti eelarve (tegevused, kogused, ühikud, hind), toetuse suurus, omafinantseering (rahaline või mitterahaline), kaasfinantseering, projekti seos LEADER piirkonna strateegia eesmärkide täitmisega, projekti jätkusuutlikkus, projekti elluviimise riskid).
- Seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendav volikiriri.
- Äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandus-

aasta konsolideeritud aruande ära-
kiri, kui nimetatud aruanded ei ole
esitatud äriregistrisse.

- Füüsilisest isikust ettevõtja puhul
taotluse esitamise aastale vahetult
eelnenud majandusaasta bilansi ja
kasumiaruande ärakiri või «Raama-
tupidamise seaduse» kohaselt kas-
sapõhist raamatupidamise arvestust
pidava taotleja puhul taotluse esi-
tamise aastale vahetult eelnenud
kalendriaasta kohta esitatud resi-
dendist füüsilise isiku ettevõtlusest
saadud tulu deklareerimise vormi
E Maksu- ja Tolliameti kinnitatud
ärakiri.

- Ettevõtja puhul, kes taotluse esita-
mise ajaks ei ole «Raamatupidamise
seaduse» kohaselt pidanud koosta-
ma majandusaasta aruannet, tege-
vus-, bilansi ja kasumiaruande ärakiri
või raamatupidamisregistrite alusel
koostatud tulude ja kulude koond-
dokumendi ärakiri.

- Rahandusministri 22. aprilli 2004.
a määruse nr 80 «Vähese tähtsusega
abi teatise esitamise kord ja vorm»
lisan toodud vormi kohane teatis
jooksval majandusaastal ja kahel eel-
misel majandusaastal vähese tähtsu-
sega abi saamise kohta, kui taotle-
takse projektitoetust kolmanda telje
eesmärkide saavutamiseks või nõu-
kogu määruse (EÜ) nr 1698/2005
artikli 20 punkti a alapunktis v ja
punkti b alapunktides iii ja iv sätesta-
tud toetust, mis on käsitatav vähese
tähtsusega abina.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 lisan
7 toodud vormi kohane teatis ühis-
turuga kokkusobiva piiratud summas
antava abi saamise kohta, kui taotle-
takse projektitoetust kolmanda telje
eesmärkide saavutamiseks või nõu-
kogu määruse (EÜ) nr 1698/2005
artikli 20 punkti a alapunktis v ja
punkti b alapunktides iii ja iv sätesta-
tud toetust, mis on käsitatav vähese
tähtsusega abina.

- Ärakiri kohaliku tegevusgrupi kin-
nitusest, välja arvatud juhul, kui pro-
jektitoetuse taotleja on kohalik tege-
vusgrupp.

- PM 27.09.2010 määruse nr 92 §27

lõigetes 1 ja 5 nimetatud juhul (kui
elluviidava tegevuse või investeerin-
gu käibemaksuta maksumus ületab
5 000 eurot) vähemalt kolme pak-
kuja hinnapakumuse ärakirjad koos
tehniliste tingimuste loeteluga ning §
27 lõikes 2 nimetatud juhul vähemalt
ühe pakkuja hinnapakumuse ärakiri
või kavandatava tegevuse eeldatav
maksumuse arvestus kululiikide kau-
pa.

- Ärakiri dokumendist, mis tõendab,
et kavandatav ehitise, mida ehitatak-
se või kuhu inventar või seade pai-
galdatakse, või mootorsõiduk, kuhu
seade paigaldatakse, kuulub taotleja
omandisse või on antud taotlejale
õiguslikul alusel kasutamiseks vähe-
malt viieks aastaks arvates PRIA poolt
viimase toetusosa väljamaksmisest,
ning hoone püstitamise korral kuulub
selle alune maa taotleja omandisse
või on sellele taotleja kasuks seatud
hoonestusõigus vähemalt viieks aast-
taks arvates PRIA poolt viimase toe-
tusosa väljamaksmisest.

- Ettevõtja puhul taotluse esitami-
se aastale eelnenud majandusaasta
seisuga põhivara nimekiri või põh-
jendatud juhul väljavõte nimekirjast,
kui taotletakse toetust investeeringu
tegemiseks. Põhivara nimekiri peab
kajastama andmeid põhivara soeta-
mise aasta ning põhivara soetamis-
ja jääkväärtuse kohta.

- Projektitoetuse saaja (MTÜ, SA) esi-
tab kasutatud seadme ostmise kor-
ral PRIA-le seadme müüja kinnituskirja
selle kohta, et seadme ostmiseks ei
ole pakkuja varem saanud toetust riigie-
larvelistest, sealhulgas Euroopa
Liidu või muudest välisvahenditest
või muud tagastamatut riigiabi.

- Mittetulundusühingu või sihtasutu-
se puhul kasutatud seadme ostmise
ja kapitalirendile võtmise korral ära-
kiri hinnapakumusest, millel kajas-
tub uue samalaadse seadme hind.

- Sihtasutuse puhul selle asutajate ni-
mekiri.

- Mittetulundusühingu puhul selle
liikmete nimekiri.

- Vajadusel muud tõendavad doku-
mendid.

- Taotleja peab esitama MTÜ-le
Arenduskoda toetuse taotluse, pro-
jektikirjelduse ja muud lisad kahes
eksemplaris paber kandjal (ühe saab
tagasi koos kinnituskirja või äraütle-
va vastusega, teine jääb Arendusko-
ja arhiivi) ja elektroonselt aadressil
arenduskoda@arenduskoda.ee.

Toetuse maksimaalsed suurused ja määrad

Maksimaalsed toetuse määrad:
mittetulundusühingutel, sihtasutus-
tel, seltsingutel ja kohalikel omavalit-
sustel kuni 90% projekti abikõlblike
kulude maksumusest, ettevõtjatel
kuni 60% projekti abikõlblike kulu-
de maksumusest.

Maksimaalne toetussumma: ühe
taotleja kohta ei ületa 200 000 eurot
strateegiaperioodil.

Maksimaalne toetussumma projekti
kohta kuni 38 000 eurot.

Toetuseks taotletav minimaalne sum-
ma projekti kohta on 1 000 eurot.

Taotluste hindamise protseduur:

Aastas kuulutatakse välja üks taot-
lusvoor. 8 nädalat enne taotluste
esitamise tähtaega kuulutatakse
voor välja ja teavitatakse piirkonda.
Hiljemalt 2 nädalat pärast taotluste
pingerea kinnitamist juhatuses esita-
takse nimekiri PRIA-sse. Taotlusi hin-
dab selleks otstarbeks moodustatud
hindamiskomisjon, kuhu kuulub igast
omavalitsusest 1 esindaja ja üks te-
gevusgrupi esindaja, määratud on ka
asendusliikmed. Taotlusi hinnatakse
juhatuses kinnitatud hindamiskritee-
riumide alusel. Rahuldamisele kuu-
luvad parimad taotlused. Eelkõige
hinnatakse järgmist:

- millisel määral suurendab projekt
piirkonna elanike omaalgatust, ak-
tiivsust ja sotsiaalset suhtlemist;
- millisel määral on taotleja ning pro-
jekt jätkusuutlikud ja seotud tegevus-
valdkondadega;
- kui suur on kasusaajate hulk, looda-
vate kontaktide arv;
- projekti innovaatsust;
- eelarve optimaalsust.

4. PROJEKTITOETUSE TAOTLEMINE

4.1. Projektkirjeldus

1. Projekti nimi:

- Projekti nimi peab võimalikult täpselt väljendama projekti sisu/olemust.

2. Projekti asukoht:

- Maakonnad, omavalitsus(ed), kus toimuvad või millise piirkonna elanikele on suunatud projekti tegevused.

3. Projekti kokkuvõte:

- Projekti sisu ja tegevuste lühikokkuvõte.

4. Projekti kasusaajad:

- Projektist otsesed ja kaudsed kasusaajad (arvuliselt) ning nende kasude tõestatus;
 - Projekti käigus loodavate/soetatavate varade kuuluvus projekti toimimise jooksul ja pärast projekti lõppemist;
 - Juhul, kui projekti käigus loodavate/soetatavate varade kasutajaks ei ole varade omanik, tuleb ära märkida kasutaja valiku ning varade kasutamise tingimused;
 - Juhul, kui projekti käigus loodavate/soetatavatele varadel on avalik kasutus/ligipääs, tuleb see ära märkida koos kasutuse/ligipääsu tingimustega.

5. Seotud projektid ja tegevused

(st käesoleva projektini viinud eelnevad tegevused ja projektid, paralleelselt käigusolevad ning kavandavad tegevused ja projektid):

- Projekti nimi, ajakava (kestvatel projektidel), rahaline maht, finantseerijad, eesmärk;
 - Saavutatud tulemused (möödetaavad), efektiivsuse hindamine (lõppenud projektidel);
 - Elluviimise hetkeseis, vastavus ajakavale, loodatavad tulemused (kestvatel projektidel),
 - Seotud projektide puudumise korral tuleb see ära märkida

6. Projekti eesmärk:

- Üldine /strateegiline eesmärk, mida

antud projekt aitab saavutada;

- Ka projekti eesmärkide prioriteet- sus vastavus piirkondliku arenguka- vaga (tõendada väljavõttega vasta- vast dokumendist). See on meetme 1.1. korral.

7. Probleemide kirjeldus:

- Probleemi(de) kirjeldus (kitsasko- had), mida antud projekt aitab lee- vendada;
 - Üldised probleemid, konkreetsed probleemid;
 - Olemasoleva olukorra kirjeldus.

8. Projekti tegevused:

- Detailne tegevuskava (vajadusel te- gevused täiendavalt lahti kirjutada) peab olema koostatud loogiliselt, piisavalt põhjalikult ja ülevaatlikult; Tegevuste järjekord ja nimetused taotluses, eelarves ning ajakavas peavad olema samad;
 - Lisage ülevaade projekti tegevus- kulude katmise kohta (rahastamise skeem ja omapoolne eeldatav toe- tuse väljamaksete teostamise graa- fik, s.h arvestada sellega, et toetu- se saaja võib esitada vahearuande koos maksetaotlusega iga kolme kuu järel või harvem), mis ühtib eelarve ja tegevuskavaga;
 - Erinevate tegevuste osas peavad olema ära näidatud vastutajad.

9. Projekti ajakava

- Projekti algus kuupäev;
 - Projekti lõppkuupäev;
 - Projekti kestvus kuudes,
 - Projekti tegevuste toimumise aeg (võib toodud olla ka tegevuskavas koos toimumise ajaga).

10. Projekti eelarve (näidis lisas 2)

- Projekti tegevuste järjekord ja ni- metused taotluses, projekti kirjel- duses, eelarves ja ajakavas peavad olema identsed;
 - Eelarve peab sisaldama järgnevat infot kululiikide lõikes:
 * Kululiikide nimetused

* Kuluühikud

* Kuluhulk

- Personali- ja üldkulud peab eelar- ves lahti kirjutama ka sisseostetud projektijuhtimise teenuse korral;
 - Eelarvele tuleb lisada eelarve alu- seks olev hinnakalkulatsioon ja nen- de aluseks olev lähteülesanne või hankedokumendid (vt Riigihangete seaduse § 31) või põhjendus/se- letuskiri eelarves toodud hindade/ maksumuste kohta;
 - Kogu eelarve peab olema kaetud hinnakalkulatsiooni, hankedokumen- tide või maksumuste põhjendustega.

11. Projekti seos MTÜ Arendusko- da strateegiaga

- Tuua konkreetsed seoses stratee- giaga, näidata ära milliseid konkreet- seid eesmärges projekt aitab täita.

12. Projekti jätkusuutlikkus

- Projekti otsene jätkusuutlikkus – elluviimisele järgnevate, taotleja ja partnerite poolt planeeritavate, te- gevuste kirjeldus;
 - Finantseerimise allikad, rahaline kaetus (nt. jooksvate kulude katmine pärast projekti lõppemist ja/või pla- neeritavad kassavood), otsese jätku- suutlikkuse tõestamine;
 - Projekti kaudne jätkusuutlikkus – projekti elluviimisega loodud eeldu- sed edasiseks arenguks, prognoosid (nt. projekt loob teatud eeldused hariduse kvaliteedi tõusuks, turvali- semaks elukeskkonnaks, prognoo- sitakse x töökoha loomist teatava perioodi jooksul);
 - Investeeringute korral objekti hal- damisega kaasnevate iga-aastaste kulude ja tulude detailne analüüs sealhulgas töötajate palgad, küte, jm (tuuakse välja peamiste kulu liikide kaupa) ning tõendusmaterjal selle kohta, et vara rendile andmisel ei saada puhastulu toetuse eest rajatud või renoveeritud investeeringuob- jektilt või investeeringuobjekti osalt;
 - Esitatud pädeva organi otsus (siin

ka avaliku kasutuse leping meetme 1.1 taotluste korral), millega tagatakse projekti tulemusena loodud või soetatud vara säilimise ja avaliku kasutuse taotluses ning taotluse rahuldamise otsuses toodud eesmärkidel ja tingimustel viie aasta jooksul alates projekti lõppemisest, ning

mitte sooritama selle vara osas tehinguid, mis annavad nimetatud aja jooksul mõnele isikule või asutusele põhjendamatu eeliseisundi.

13. Projekti elluviimise riskid

- Projekti teostamisega kaasnevate ohutegurite identifitseerimine ja

analüüs;

- Võimalike riskifaktorite kõrvaldamise teed ja meetodid;

- Projekti mõju saavutamise riskide identifitseerimine ja analüüs ning maandamismeetodid.

4.2. Taotluse juurde esitatavad lisadokumendid

Projektitoetuse taotlemiseks esitab taotleja järgmised dokumendid:

- Vormikohane taotlus (vormi täitmisest ülevaade käsiraamatu eelmises peatükis).

- Seadusjärgse esindusõigusega isiku puhul tema volitusi tõendav volikirj. Projektikirjeldus (projektikirjelduse sisust ülevaade käsiraamatu eelmises punktis).

- Äriplaani vorm meetmete 2.1 ja 2.2 korral, mis on kinnitatud MTÜ Arenduskoda juhataja poolt. MTÜ-d, SA-d ja kohalikud omavalitsused esitavad samuti äriplaani vormil täites lahtrid, mida on võimalik antud juhul täita (vormi täitmisest ülevaade käsiraamatu eelmises peatükis).

- Rahandusministri 22. aprilli 2004.a määruse nr 80 «Vähese tähtsusega abi teatise esitamise kord ja vorm» lisas toodud vormi kohane teatis jooksval majandusaastal ja kahel eelmisel majandusaastal vähese tähtsusega abi saamise kohta, kui taotletakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina (näidis vormist käsiraamatu lisas).

- Vormi kohane teatis ühisturuga kokkusobiva piiratud summas antava abi saamise kohta, kui taotletakse projektitoetust kolmanda telje eesmärkide saavutamiseks või nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 20 punkti a

alapunktis v ja punkti b alapunktides iii ja iv sätestatud toetust, mis on käsitatav vähese tähtsusega abina (näidis vormist käsiraamatu lisas).

- Kohaliku tegevusgrupi kinnitus, välja arvatud juhul, kui projektitoetuse taotleja on kohalik tegevusgrupp ise. See tuleb lisada taotlusele kui taotlus on saanud positiivse hinnangu MTÜ Arenduskodast. Väljastab kinnituskirja MTÜ Arenduskoda.

- Kui elluviidava tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ületab 2 000 eurot peab olema esitatud vähemalt kolme pakkuja hinnapakumuse ärakirjad koos tehniliste tingimuste loeteluga ning alla 2 000 euro vähemalt ühe pakkuja hinnapakumuse ärakirja või kavandatava tegevuse eeldatav maksumuse arvestus kululike kaupa (hinnakalkulatsioon).

- Äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ärakirja, kui nimetatud aruanded ei ole esitatud äriregistrisse.

- Füüsilisest isikust ettevõtja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta bilansi ja kasumiaruande ärakirja või «Raamatupidamise seaduse» kohaselt kasapõhist raamatupidamise arvestust pidava taotleja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kalendriaasta kohta esitatud resi-

dendist füüsilise isiku ettevõtlusest saadud tulu deklareerimise vormi E Maksu- ja Tolliameti kinnitatud ärakirja. Ettevõtja puhul, kes taotluse esitamise ajaks ei ole «Raamatupidamise seaduse» kohaselt pidanud koostama majandusaasta aruannet, tegevus-, bilansi ja kasumiaruande ärakirja või raamatupidamisregistrite alusel koostatud tulude ja kulude koonddokumendi ärakirja.

- Ärakirja dokumendist, mis tõendab, et kavandatav ehitise, mida ehitatakse või kuhu inventar või seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, ning uue hoone püstitamise korral kuulub selle alune maa taotleja omandisse või on sellele taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

- Projektitoetuse saaja (MTÜ, SA) esitab kasutatud seadme ostmise korral seadme müüja kinnituskirja selle kohta, et seadme ostmiseks ei ole pakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest, sealhulgas Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

- Mittetulundusühingu või sihtasutuse puhul kasutatud seadme ostmise ja kapitalirendile võtmise korral ärakirja hinnapakumusest, millel kajastub uue samalaadse seadme hind.

- Sihtasutuse puhul selle asutajate nimekiri.
- Mittetulundusühingu puhul selle liikmete nimekiri.
- Viide ja väljavõte küla või piirkondlikust arengukavast meetme 1.1. taotluste korral (võib olla lisatud

elektroniline aadress, kus arengukavaga tutvuda saab).

- Investeeringuobjekti avaliku kasutamise kokkulepe kohaliku omavalitsusega (peab kehtima vähemalt 5 aastat peale viimase toetusosa väljamakse teostamist).

- Vajadusel muud tõendavad dokumendid. Muud dokumendid, mis on toodud iga meetme kirjelduses eraldi või mis aitavad selgitada projekti olulisust ja iseloomu, taotleja suutlikkust ja muud.

5. TAOTLUSE ESITAMINE JA HINDAMINE

5.1. Taotluste esitamine

Vormikohane taotlus koos vajalike lisadega esitatakse elektroonselt (CD-l, mälupulgal või e-postiga) ning 2 eksemplari paber kandjal väljakuulutatud tähtajaks sisuliseks hindamiseks MTÜ Arenduskoda aadressil Roheline 9, Tapa, Lääne-Virumaa. 30 päeva jooksul arvates taotluste esitamise tähtajast, esitab MTÜ Arenduskoda taotluste prioritseeritud nimekirja

PRIA-le ning annab esitatud taotlustele, mis vastavad MTÜ Arenduskoda strateegia eesmärkidele kinnituskirja.

Ilma vastava kinnituskirjata taotlusi PRIA vastu ei võta!!!

Edasi esitatakse koos vastava kinnitusega PRIA-le, kes kontrollib taotluse tehnilist poolt ehk analüüsib tegevusi vastavalt abikõlblikkusele ja teeb rahastamisotsuse. Rahastamis-

otsus tehakse 90 tööpäeva jooksul, vajadusel on PRIA-l õigus pikendada otsustamist 120 tööpäevani. Rahastamine ja toimub PRIA kaudu, edastades taotlejale vastava käskkirja. Rahastamise hilisem kontroll toimub MTÜ Arenduskoda ja PRIA poolt.

Vt lisa nr 8

5.1. Taotluste hindamine

Taotluste hindamine vastavalt MTÜ Arenduskoda strateegiale viiakse läbi MTÜ Arenduskoda juhatuse poolt ning vastavalt kinnitatud hindamiskriteeriumidele. Hindamiskriteeriumid on avalikustatud MTÜ Arenduskoda kodulehel aadressil **arenduskoda.ee**. MTÜ Arenduskoda on selleks otstarbeks moodusta-

nud 2 hindamiskomisjoni. Strateegia meetmete 1.1, 2.1 ja 2.2 projektide (investeeringutega seotud projektid) hindamiskomisjon ning strateegia meetmete 1.2, 1.3, 1.4 ja 2.3 projektide (nn pehmed projektid) hindamise komisjon. Hindamiskomisjonid on moodustatud põhimõttel, et hindamiskomisjoni on kaasatud igast

Arenduskoja liikmesomavalitsusest üks esindaja ning tegevusgrupi esindaja. **Hindamiskomisjoni ettepanekute alusel võtab projektitaotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse vastu MTÜ Arenduskoja juhatus.**

Vt lisa nr 9

6. OBJEKTIDE TÄHISTAMINE JA TEGEVUSEST TEAVITAMINE

Maaelu arengu toetuse abil rahastatud objektid tuleb tähistada vastavalt põllumajandusministri määrusele Maaelu arengu toetuste andmisest ja kasutamisest teavitamise, selle avalikustamise ning toetatud objektide tähistamine ja Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osaluse viitamise kord kohaselt, mille aluseks on EÜ komisjoni määruses nr 1974/2006 kehtestatud eeskirjad. **Vastavad juhised leiad PRIA kodulehelt internetis.** Tähistamiseks kasutatakse Euroopa Liidu Leader-logo ja Eesti Leader-logo koos Euroopa Liidu embleemiga. Kui objekti ei ole võimalik logoga tähistada, paigaldab kohalik tegevusgrupp oma tegevuskohta Leader infosildi, millel on Leader-logo koos Eesti Leader-logo ja Euroopa Liidu embleemiga. Infosilt peab sisaldama ka asjakohase kohaliku tegevusgrupi nime. Meenele, väiksemale töövahendile paigutatakse üksnes Euroopa Liidu embleem.

PRIA kontrollib tähistuse olemasolu ja tähistust tuleb säilitada vähemalt viis aastat pärast PRIA poolt viimase väljamakse tegemist. Logo ja Euroopa Liidu embleemiga tuleb tähistada muuhulgas:

- 1) ehitis;
- 2) seade;
- 3) meene;
- 4) info- ja reklaammaterjal;
- 5) üritus;
- 6) digitaalne infokandja ja materjal paigutatuna pakendile või tootele ning selle esilehele, -kaadrile, -pildile;
- 7) televisioonisaade, artikkel ja muu tekst tehniliselt võimalikul ja sobival viisil;
- 8) trükimeedia või digitaalse meedia väljaande kuulutus.

Logo ja Euroopa Liidu embleem paigaldatakse nähtavale kohale.

Kui toetuse abil rahastatud objekti ei ole tehnilistel põhjustel võimalik logoga tähistada, tuleb toetuse saajal

oma esindusruumi paigaldada nõuete kohane infosilt. Juhul kui tehnilistel põhjustel ei mahu meenele või väiksemale töövahendile nii logo kui EL-i embleem, paigutatakse nimetatud juhul üksnes nõuete kohane Euroopa Liidu embleem.

Leader-telje raames rahastatav kohalik tegevusgrupp peab Leader-infosildi paigaldama oma tegevuskohta. Infosildil kasutatakse Euroopa Liidu Leader-logo koos Eesti Leader-logo ja Euroopa Liidu embleemiga. Infosilt peab sisaldama ka asjakohase kohaliku tegevusgrupi nime.

Kui toetuse abil on soetatud üksnes kontoritarbeid, sealhulgas kontoritehnika, mööbliese, väiksemad töövahendid jms, tähistatakse nende asukohaks olev ehitis või ruum olevalt objekti laadist kas suure infosildiga või Leader-infosildiga. Infosilt peab asuma objektil nähtaval kohal.

Euroopa Liidu LEADER logo

Eesti LEADER logo ja Euroopa Liidu embleem

Arenduskoja logo

LEADER infosilt

Suur infosilt

Lisaks tuleb taotlejal teavitada projekti tegevustest nagu koolitused, seminarid, infopäevad ja muud üritused e-kirjaga vähemalt 7 tööpäeva ette nii MTÜ Arenduskoda (leaderinfo@arenduskoda.ee) kui ka PRIA-t (leader@pria.ee). Samuti teavitab taotleja 7 tööpäeva ette vaba tahtliku töö tegemise aja ja koha. Kui on jäänud teavitamata, siis ei ole kulud abikõlblikud.

5.	Arvelduskonto number ⁷ <i>Read 5-7 jäetakse täitmata, kui investering tehakse kapitalirendi korras.</i>	<i>Märgitakse selle arvelduskonto number, millele soovitakse väljamakstava toetusraha kandmist ning millelt tasutakse kavandatava tegevuse või investeringu eest. Read 5-7 jäetakse täitmata, kui investering tehakse kapitalirendi korras.</i>
6.	Arvelduskonto omaniku nimi ⁷	<i>Märgitakse arvelduskonto omaniku nimi. Juhul kui taotleja on füüsilisest isikust ettevõtja, märgitakse reale 6 arvelduskonto omaniku nimi. Seltsingu puhul saab seda teha seltsingulepingu alusel määratud isiku arvelduskontole.</i>
7.	Arvelduskonto viitenumber ⁷	<i>Märgitakse arvelduskonto viitenumber, kui see on olemas.</i>
8. Taotleja postiaadress ja kontaktandmed <i>Postiaadress ja kontaktandmed esitada võimalusel väga täpselt, et vajalik info projekti kohta taotlejale võimalikult kiiresti ja kergesti kätte toimetada.</i>		
8.1.	Maakond	
8.2.	Vald või linn	
8.3.	Küla, alev, alevik	
8.4.	Tänav/maja ja postiindeks	
8.5.	Telefon, faks, e-post	
9. Kavandatava tegevuse või investeringuobjekti asukoht ⁸ <i>Märgitakse kavandatava tegevuse või investeringuobjekti asukoht, mis peab ühtima taotluse esitamise piirkonnaga. Kui kavandatav tegevus või investering viiakse ellu mitme maakonna või valla territooriumil, siis märgitakse kõik maakonnad või vallad, mis on hõlmatud projekti raames kavandatud tegevuste või investeringutega.</i>		
9.1.	Kohalik tegevusgrupp	<i>Märgitakse kohaliku tegevusgrupi nimi kujul „MTÜ ARENDUSKODA“</i>
9.2.	Maakond	
9.3.	Vald	
9.4.	Küla, alev, alevik, linn	
9.5.	Ehitise puhul kavandatav kasutusloa saamise aeg (kuu ja aasta)	<i>Täidetakse juhul kui tegemist on projektitegevuste puhul tegevustega, mis Ehitusseaduse mõistes eeldavad kasutusloa väljaandmist. Vajalik on märkida ehitusloa või kohaliku omavalitsuse kirjaliku nõusoleku saamise aeg kuu ja aasta täpsusega ning kavandatav ehitise kasutusloa saamise aeg kuu ja aasta täpsusega.</i>
9.6.	Hoone või maa-alaga seotud investeringu puhul selle maatüki katastritunnus	<i>Märgitakse juhul kui on tegemist investeringuga konkreetsesse kohta, ka seadmete puhul kui need hakkavad asuma konkreetsel kinnistul või hoones.</i>
10. Kavandatav tegevus või investeringuobjekt		
10.1.	Projekti nimi	<i>Märkida projekti nimi, mis võimalikult lühidalt ja täpselt kirjeldab taotluse tegevusi. Näide: nimi „Puhas mets“ ei sobi, kuid näiteks „X küla heakorratööd X metsas“ on väga sobiv.</i>
10.2.	Kohalikule tegevusgrupile projektitaotluse esitamise aeg ⁹	<i>Lahtrisse märgitakse kuupäev, millal esitati projektitaotlus kohalikele tegevusgrupile strateegiale ja rakenduskavale vastavuse hindamiseks.</i>
10.3.	Strateegia meetme nimetus ja selle meetme number, mille raames projektitoetust taotletakse	<i>Märgitakse MTÜ Arenduskoda strateegia meetme nimetus ja number, mille raames toetust taotletakse. Näiteks kujul 1.1. Kohaliku elukeskkonna investeringutoetus. MTÜ Arenduskoda meetmed on toodud käesoleva käsiraamatu peatükis 3.</i>
10.4.	Strateegia meetmele vastav komisjoni määruses (EÜ) nr 1974/2006 sätestatud kood või integreeritud meetme puhul koodid	<i>Märgitakse MTÜ Arenduskoda strateegia meetmele vastav komisjoni määruses (EÜ) nr 1974/2006 toodud kood. Näiteks meetme 1.1 korral kujul Põhiteenused majandusele ja maaelanikkonnale, artikkel 56, kood 321. Koodid on toodud iga meetme kirjelduses, mis on toodud käesoleva käsiraamatu peatükis 3.</i>
10.5.	Koodidele vastavad meetme seirenäitajad ¹⁰	<i>Märgitakse igale meetmekoodile vastavad seirenäitajad. Loetelu igale meetmele vastavate seirenäitajate kohta on määruse lisa 6. Kui meedet ei ole märgitud lisa 6 nimekirjas, siis lahtrit täitma ei pea. Tuleb märkida</i>
10.5.	Koodidele vastavad meetme seirenäitajad ¹⁰	<i>Märgitakse igale meetmekoodile vastavad seirenäitajad. Loetelu igale meetmele vastavate seirenäitajate kohta on määruse lisa 6. Kui meedet ei ole märgitud lisa 6 nimekirjas, siis lahtrit täitma ei pea. Tuleb märkida ainult selle koodi seirenäitaja. Näiteks meetme 1.1. korral on need näitajad koodi 321 all. Seirenäitajad on toodud käesoleva käsiraamatu lisa 6.</i>

	Tegevused ja investeringuobjektid, mille kohta toetust taotletakse ¹¹ Rahalised vääringud esitatakse eurodes.	Maksumus (käibemaksuta)	Käibemaks ¹² Täidetakse juhul, kui taotletakse toetust ka käibemaksu kohta.	Mitterahalise omafinantseeringuna arvestatavate tööde maksumus ¹³ Märgitakse taotleja tehtav vabatahtlik tasustamata töö.	Abikõlblik maksumus kokku	Toetuse summa	Valitud hinnapakkuja Märgitakse juhul, kui on tegemist tegevusega, mis eeldab vähemalt kolme hinnapakkuja olemasolu.	Põhjendus valitud kalleima hinnapakumise kohta ¹⁴ Märgitakse kavandatava tegevuse või investeringuobjekti valimisel olulisimaks peetud näitaja. Näiteks: võimsus, töökiirus, kütusekulu vms. Valitud näitaja peaks olema võrreldav ja kontrollitav. Samale reale tuleb märkida ka eelistuse põhjendus. Näiteks: väiksem, võimsam, ökonoomsem jne.
11.1.	Tegevused ja investeringuobjektid			X				
11.1.1.				X				
11.1.2.				X				
...				X				
11.2.	Mitterahalise omafinantseeringuna arvestatavad tööd ¹⁵	X	X				X	X
11.2.1.		X	X				X	X
11.2.2.		X	X				X	X
...		X	X				X	X
12.	Kavandatavate tegevuste ja investeringuobjektide maksumus kokku						X	X
12.1.	sh kapitalirendi korras ostetav							

Tähistamiseks vajaliku sümbolika maksumus						
13.	13.1.					
14.	Omanikujärelevalve, muinsuskaitsejärelevalve või teiste valdkondade järelevalve tegemine					
14.1.	Abikõlbliku omanikujärelevalve, muinsuskaitsejärelevalve või teiste valdkondade järelevalve maksumus kuni 3% real 11 märgitud ehitustööde maksumusest					
15.	Toetatava tegevuse ja investeringuobjekti maksumus					
15.1.	Toetatava tegevuse ja investeringu maksumus KOKKU ¹⁶ Märgitakse kõikidel ridadel maksumused kokku.					
16.	Kavandatav tulu osavõtutasudest, sponsorsummadest, väljaannete müügist jms kokku¹⁷ Märgitakse andmed omafinantseeringu katteks kogutavate tulude kohta, mis saadakse koolituste, seminaride, infopäevade, töötubade, ümarlaudade, õppereiside, võistluste, laste- ja noortelaagrite vms ürituste korraldamiseks osavõtjatelt kogutavatest osavõtutasudest, väljaannete müügist, sponsorsummadest, annetustest ja muudest allikatest. Väljamakstava projektitoetuse summast arvestatakse maha nimetatud tuludest laekunud summa, mis ületab omafinantseeringu summa.					krooni

			B-osa
17.	Kavandatava tegevuse elluviimise või investeringu tegemise aeg ¹⁸ Märgitakse kavandatava tegevuse elluviimise või investeringu tegemise algus- ja lõppkuupäev.	Alguskuupäev (xx.yy.zzzz)	Lõppkuupäev (xx.yy.zzzz)
18.	Kapitalirendile andja ¹⁹ Märgitakse kapitalirendile andja ärinimi, kui taotleja kavandab investeringuobjekt ostetakse kapitalirendi korras. Juhul kui nimetatud kapitalirendile andjaid on mitu, märgitakse kõikide kapitalirendile andjate ärinimed.		
19.	Kinnitan nõusolekut kanda kapitalirendi puhul toetusraha kapitalirendile andja arvelduskontole ²⁰ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.		
20.	Kinnitan, et projektitoetuse taotlus esitatakse koostööprojekti raames ²⁰ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.		
21.	Kinnitan, et kavandatava tegevuse või investeringu maksumusse on arvestatud vaid toetatavate tegevuste abikõlblikud kulud ²⁰ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.		
22.	Kinnitan, et kuni PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmiseni teavitan PRIAT viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest „Käibemaksuseaduse“ § 20 lõike 3 või 4 alusel ²⁰ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.		
23.	Kinnitan, et ei ole saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele ²¹ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.		
24.	Kinnitan, et kui olen varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas ²¹ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.		
25.	Kinnitan, et kavandatava tegevuse või investeringuobjekti kohta, mille kohta taotlen toetust „Leader-meetme“ raames, ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeringuobjekti kohta kulu hüvitamiseks riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest ega muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi ²¹		
26.	Kinnitan, et taotleja ja hinnapakkuja ning nende osanik, aktsionär, tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige või seltsinglane ei oma osalust üksteise äriühingus ega kuulu üksteise juhatusse või nõukokku ²¹ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.		
27.	Kinnitan, et ei ole hankija „Riigihangete seaduse“ § 10 mõistes ning hanke korraldamisel ei pea järgima „Riigihangete seaduses“ sätestatud nõudeid ²¹ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.		

28.	Kinnitan, et ei muuda vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest selle investeeringuobjekti sihtotstarvet, mille kohta olen toetust taotlenud ja saanud ²¹ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X”, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.			
29.	Kinnitan, et kui investeeringuobjekt asub kaasomandis oleval maal, on kaasomanikud, kelle maal paikneb kavandatud investeeringuobjekt, andnud kirjaliku nõusoleku investeeringu tegemiseks ²¹ Märgib taotleja lahtrisse "JAH", kui asjakohane nõue on täidetud. Märgitakse lahtrisse „X”, kui nõue ei ole täidetud või ei käi antud projekti kohta.			
30.	a) Kokkuvõtte tegevuse ja investeeringu eesmärkidest ning tegevustest ²² Märgitakse lühidalt investeeringuobjekti eesmärk ja tegevused ning kasusaajate arv. Kui projektis kavandatud tegevused täiendavad "Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse" § 6 lõigetes 1 ja 2 nimetatud tegevusi, siis märgitakse lisaks põhjendus projekti vajalikkuse kohta.			
	b) Ettevalmistava projekti puhul kirjeldus, kuidas, mis aja jooksul ja milliste eelarvevahenditega kavandatakse projekt ellu viia ²² Täidetakse juhul, kui taotletakse projektitoetust sellise kavandatava tegevuse või investeeringu kohta, mida võib käsitleda kauba, asja, eseme, ehitise jne valmistamiseks vajaliku ettevalmistava etapina (sealhulgas projekteerimised, detailplaneeringud, käsikirjade koostamised jms). Märgitakse ära millise aja jooksul ja milliste rahaliste vahenditega kavandatakse projekti tegevusi edasi rahastada, et projekt saaks lõplikult ellu viidud, st selle lõpptulemusena valmiks kaup, asi, ehitis jne (nt ehitis, raamat, veebileht jne). Projektitoetuse taotleja peab tagama ettevalmistava projekti lõpliku elluviimise viie aasta jooksul arvates ettevalmistava projekti kohta PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.			
31.	Loetelu kavandatava tegevuse ja investeeringuga sisuliselt seonduvate tegevuste ning varem saadud toetuste ja rahastuste kohta ²³ Märgitakse andmed tegevuste, varem saadud toetuste ja rahastuste kohta, mis on sisuliselt seotud kavandatava tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega. Sisuliselt seonduvaks tegevuseks loetakse tegevus, mille tegemine eelnevalt on hädavajalik investeeringu tegemiseks või mille tegemata jätmine takistab investeeringu tegemist.			
32.	Andmed koostööprojekti kohta ²⁴ Täidetakse juhul, kui projektitoetuse avaldus esitatakse koostööprojekti raames.			
32.1.	Koostööprojekti nimi			
32.2.	Koostööprojekt on riigisisene ²⁰		Koostööprojekt on rahvusvaheline ²⁰	
32.3.	Koostööprojekti raames kavandatud tegevus			
32.4.	Koostööprojekti maksumus kokku ²⁵ Projekti maksumus kokku peab võrduma ridadele 32.7.1–32.7.3 märgitud koostööprojekti osapoolte kavandatud eelarvete summaga.			
32.5.	Koordineeriva tegevusgrupi nimi			
32.6.	Koostöökokkuleppe sõlmimise kuupäev			
32.7.	Andmed koostööprojekti osapoolte kohta			
	Osapoole nimi	Osapoole esindaja ees- ja perekonnanimi	Osapoole esindaja kontaktandmed (e-post, telefon, faks)	Osapoole kohta kavandatud eelarve
32.7.1.				
32.7.2.				
32.7.3.				
...				
33.	Taotluse menetlemise ajaks määratud kontaktisiku ees- ja perekonnanimi ning kontaktandmed ²⁶ Read 33.1–33.4 täidetakse juhul, kui projektitoetuse taotleja on määranud taotluse menetlemise ajaks kontaktisiku, kes ei ole taotluse allkirjastanud isik.			
33.1.	Eesnimi		Perekonnanimi	
33.2.	Postiaadress			
33.3.	Telefon, faks, e-post			
33.4.	Amet			

Kinnitan oma allkirjaga, et olen teadlik projektitoetuse taotluse kohta kehtestatud nõuetest ja vastan projektitoetuse saamiseks esitatavatele nõuetele.

Kinnitan kõigi esitatud andmete ja dokumentide õigsust ning võimaldan neid kontrollida.

Kinnitan, et minu tegevus vastab strateegias, rakenduskavas ning asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuetele.

Kohustun projektitoetuse saamisele järgneval viiel aastal olema majanduslikult jätkusuutlik ning vastama vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest projektitoetuse seire ja hindamisega seotud PRIA järelepärimistele ja küsitluslehtedele.

Annan nõusoleku kanda minu isikuandmed põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse ning kasutada neid projektitoetuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisel ja toetuse väljamaksmisel.

Teatan vähemalt neli tööpäeva enne vabatahtliku tasustamata töö tegemise alustamist töö tegemise aja ja koha PRIAle ja kohalikele tegevusgrupile posti teel väljastusteatega tähtkirjaga või elektrooniliselt.

Täidan vabatahtliku tasustamata töö tegemise tõendamiseks päevikut, milles kajastub töö kirjeldus, tehtud töö maht, töö tegemise aeg, tehtava töö ühiku hind, töö tegijad ja töö tegemiseks kulunud aeg.

Kinnitan, et teavitan koolituse, seminari, infopäeva või muu ürituse toimumisest PRIAt ja kohalike tegevusgruppi seitse tööpäeva ette.

Tagan ettevalmistava projekti lõpliku elluviimise viie aasta jooksul arvates ettevalmistava projekti kohta PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Kinnitan, et tegevuste puhul, mille elluviimiseks on vajalik asjaomane tunnustus, hangin nimetatud tunnustuse hiljemalt viimase kuludeklaratsiooni esitamise ajaks.

Projektitoetuse taotleja või tema esindaja kinnitus, et projektitoetuse taotlus vastab strateegias ja rakenduskavas seatud eesmärkidele

<p>_____</p> <p>(allkiri)</p> <p>_____</p> <p>(taotleja või tema esindaja ees- ja perekonnanimi)</p>	<table border="1" style="margin: 0 auto; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table> <p>(avalduse esitamise kuupäev, kuu ja aasta)</p>										

Kohaliku tegevusgrupi esindaja kinnitus, et projektitaotlus vastab strateegias ja rakenduskavas seatud eesmärkidele

<p>_____</p> <p>(allkiri)</p> <p>_____</p> <p>(kohaliku tegevusgrupi esindaja ees- ja perekonnanimi)</p> <p>_____</p> <p>(aasta, mille rakenduskava alusel on projektitaotlus kinnitatud)</p>	<table border="1" style="margin: 0 auto; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table> <p>(kuupäev, kuu ja aasta)</p>										

PRIA vastuvõtja allkiri

(kuupäev, kuu ja aasta)

- ¹ Projektitoetuse avaldus koos vajalike dokumentidega esitatakse kavandatava tegevuse või investeeringuobjekti asukohajärgsesse PRIA maakondlikku teenindusbüroosse taotluste vastuvõtmiseks volitatud ametnikule. Taotlus täidetakse trükitähtedega.
- ² Reale 1.1 märgitakse taotleja ärinimi, mis on kantud äriregistrisse.
- ³ Reale 1.2 märgitakse real 1.1 märgitud taotleja äriregistrikood.
- ⁴ Reale 1.3 märgitakse füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu puhul tema seadusjärgse esindaja asjakohased andmed. Taotluse allkirjastab real 1.3 märgitud isik või taotlust esitama volitatud isik.
- ⁵ Reale 1.4 märgitakse real 1.3 märgitud isiku isikukood.
- ⁶ Reale 1.5 märgitakse real 1.1 märgitud taotleja käibemaksukohustuslaseks registreerimise number, juhul kui taotleja on käibemaksukohustuslane.
- ⁷ Reale 5 märgitakse selle arvelduskonto number, millele soovitakse väljamakstava toetusraha kandmist ning millelt tasutakse kavandatava tegevuse või investeeringu eest. Arvelduskonto number peab olema kantud PRIA kliendiregistri andmebaasi. Juhul kui taotleja on füüsilisest isikust ettevõtja, märgitakse reale 6 arvelduskonto omaniku nimi. Reale 7 märgitakse arvelduskonto viitenumber, kui see on olemas. Read 5–7 jäetakse täitmata, kui investeering tehakse kapitalirendi korras.
- ⁸ Ridadele 9.2–9.4 märgitakse kavandatava tegevuse või investeeringuobjekti asukoht. Kui kavandatav tegevus või investeering viiakse ellu mitme maakonna või valla territooriumil, siis märgitakse kõik maakonnad või vallad, mis on hõlmatud projekti raames kavandatud tegevuste või investeeringutega.
- ⁹ Lahtrisse märgitakse kuupäev, millal esitati projektitaotlus kohalikule tegevusgrupile strateegiale ja rakenduskavale vastavuse hindamiseks.
- ¹⁰ Märgitakse igale meetmekoodile vastavad seirenäitajad. Loetelu igale meetmele vastavate seirenäitajate kohta on lisas 6. Kui meetdet ei ole märgitud lisa 6 nimekirjas, siis lahtrit täitma ei pea.
- ¹¹ Andmed esitatakse Eesti kroonides.
- ¹² Täidetakse juhul, kui taotletakse toetust ka käibemaksu kohta.
- ¹³ Mitterahalist omafinantseeringut, st vabatahtliku tasustamata töö tegemist võib alustada projektitoetuse taotluse PRIAle esitamise päevale järgneval päeval. Rahvusvahelise koostööprojekti puhul võib vabatahtliku tasustamata töö tegemist alustada pärast koostööprojektile heakskiidu saamist Põllumajandusministeeriumilt.
- ¹⁴ Märgitakse kavandatava tegevuse või investeeringuobjekti valimisel olulisimaks peetud näitaja. Näiteks: võimsus, töökiirus, kütusekulu vms. Valitud näitaja peaks olema võrreldav ja kontrollitav. Samale reale tuleb märkida ka eelistuse põhjendus. Näiteks: väiksem, võimsam, ökonoomsem jne.
- ¹⁵ Märgitakse taotleja tehtav vabatahtlik tasustamata töö.
- ¹⁶ Ridadel 12, 13.1 ja 14.1 märgitud maksumus kokku.
- ¹⁷ Reale 16 märgitakse andmed omafinantseeringu katteks kogutavate tulude kohta, mis saadakse koolituste, seminaride, infopäevade, töötubade, ümarlaudade, õppereiside, võistluste, laste- ja noortelaagrite vms ürituste korraldamiseks osavõtjatel kogutavatest osavõtutasudest, väljaannete müügist, sponsorsummatest, annetustest ja muudest allikatest. Väljamakstava projektitoetuse summast arvestatakse maha nimetatud tuludest laekunud summa, mis ületab omafinantseeringu summa.
- ¹⁸ Reale 17 märgitakse kavandatava tegevuse elluviimise või investeeringu tegemise algus- ja lõppkuupäev.
- ¹⁹ Reale 18 märgitakse kapitalirendile andja ärinimi, kui taotleja kavandatav investeeringuobjekt ostetakse kapitalirendi korras. Juhul kui nimetatud kapitalirendile andjaid on mitu, märgitakse kõikide kapitalirendile andjate ärinimed.
- ²⁰ Ridadele 19–22 ja 32.2. märgib taotleja viimasesse lahtrisse "JAH", kui asjakohased nõuded on täidetud. Ridadele 19, 20 ja 32.2. märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud.
- ²¹ Ridadele 23–29 märgib taotleja viimasesse lahtrisse "JAH", kui asjakohased nõuded on täidetud. Ridadele 24, 26 ja 29 märgitakse lahtrisse „X“, kui nõue ei ole täidetud.
- ²² Reale 30 punkti a märgitakse lühidalt investeeringuobjekti eesmärk ja tegevused. Kui projektis kavandatud tegevused täiendavad "Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse" § 6 lõigetes 1 ja 2 nimetatud tegevusi, siis märgitakse lisaks põhjendus projekti vajalikkuse kohta. Rea 30 punkt b täidetakse juhul, kui taotletakse projektitoetust sellise kavandatava tegevuse või investeeringu kohta, mida võib käsitleda kauba, asja, eseme, ehitise jne valmistamiseks vajaliku ettevalmistava etapina (sealhulgas projekteerimised, detailplaneeringud, käsikirjade koostamised jms). Real 30 punktis b märgitakse millise aja jooksul ja milliste rahaliste vahenditega kavatakse projekti tegevusi edasi rahastada, et projekt saaks lõplikult ellu viidud, st selle lõpptulemusena valmiks kaup, asi, ehitis jne (nt ehitis, raamat, veebileht jne). Projektitoetuse taotleja peab tagama ettevalmistava projekti lõpliku elluviimise viie aasta jooksul arvates ettevalmistava projekti kohta PRIA poolt viimase toetuseosa väljamaksmisest.
- ²³ Reale 31 märgitakse andmed tegevuste, varem saadud toetuste ja rahastuste kohta, mis on sisuliselt seotud kavandatava tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega. Sisuliselt seonduvaks tegevuseks loetakse tegevus, mille tegemine eelnevalt on hädavajalik investeeringu tegemiseks või mille tegemata jätmine takistab investeeringu tegemist.
- ²⁴ Read 32.1–32.7 täidetakse juhul, kui projektitoetuse avaldus esitatakse koostööprojekti raames.
- ²⁵ Projekti maksumus kokku peab võrduma ridadel 32.7.1–32.7.3 märgitud koostööprojekti osapoolte kavandatud eelarvete summaga.

LISA 2

Projektkirjelduse eelarve vorm

Projekti nimi:

Projekti kulud tegevuste kaupa	Ühik	Kogus	Ühiku hind	Projekti kulud		
				Käibemaks	Mitterahaline	Kokku
Tegevus 1						
	Kululiik 1					
	Kululiik 2					
	Kululiik 3					
	Jne ...					
	Kokku tegevus 1					
Tegevus 2	Kululiik 1					
	Kululiik 2					
	Kululiik 3					
	Jne ...					
	kokku Tegevus 2:					
Tegevus 3	Kululiik 1					
	Kokku tegevus 3					
Tegevus 4	Kululiik 1					
	Jne ...					
	Kokku tegevus 4					
KOKKU						

sh LEADER toetus

omafinantseering

Projekti juhtimise osakaal projekti maksumusest (%)

Mitterahalise omafinantseeringu osakaal (%)

LEADER toetuse osakaal projekti kogumaksumusest (%)

Omafinantseeringu osakaal projekti kogumaksumusest (%)

LISA 3

Projektitoetuse taotluse seirenäitajad

Põllumajandusministri 27. september 2010. a määruse nr 92
"Leader-meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetuse ja projektitoetuse saamise nõuded,
toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" lisa 6

III telje meetmed

22. Mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas (311)

22.1. Märkida mittepõllumajandusliku tegevuse liik:

- a) turism
- b) käsitööstus
- c) jaemüük
- d) taastuvenergia tootmine
- e) muu

23. Mikroettevõtete rajamis- ja arendamistoetus (312)

23.1. Märkida mikroettevõtte toetamise liik:

- a) mikroettevõtte rajamine
- b) mikroettevõtte arendamine

24. Turismi soodustamine (313)

24.1. Märkida meetme liik:

- a) väikeinfrastruktuur (teabekeskused, vaatamisväärsuste tähistamine...)
- b) puhkemajanduse infrastruktuur (looduslikele aladele juurdepääsu võimaldamine, väikemajutus)
- c) maaturismi teenuste arendamine/turustamine

25. Põhiteenused majandusele ja maaelanikkonnale (321)

25.1. Märkida meetme liik:

- a) info- ja sidetehnoloogia alane meede (nt infrastruktuur)
- b) mobiilsus
- c) kultuur ja sotsiaalne infrastruktuur
- d) keskkonna/energia infrastruktuur (reoveekäitlus ...)
- e) koolitus
- f) lastehooldus
- g) muu

26. Külade uuendamine ja arendamine (322)

26.1. Märkida külade taaselustamise liik:

- a) füüsiline uuendus
- b) sotsiaalne uuendus
- c) majanduslik uuendus

26.2. Märkida meetme liik:

- a) info- ja sidetehnoloogia alane meede (nt infrastruktuur)
- b) mobiilsus
- c) kultuur ja sotsiaalne infrastruktuur
- d) keskkonna/energia infrastruktuur (reoveekäitlus ...)
- e) koolitus
- f) lastehooldus
- g) muu

27. Maapiirkondade kultuuripärandi säilitamine ja selle kvaliteedi parandamine (323)

27.1. Märkida meetme liik:

- a) looduspärand (nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 57 punkti a tähenduses)
- b) kultuuripärand (nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 57 punkti b tähenduses)

Koolitus ja teavitamine 3. teljega hõlmatud valdkondades tegutsevatele ettevõtjatele (331)

2.1. Märkida tegevussisu ja asjaomaste koolituspäevade arv:

- a) juhtimis-, haldamis- (raamatupidamine) ning turustamistegevus, koolituspäevade arv
- b) info- ja sidetehnoloogiakoolitus, koolituspäevade arv
- c) maastiku säilitamine ja parandamine ning keskkonnakaitse, koolituspäevade arv
- d) muu, koolituspäevade arv

Oskuste omandamine ja elavdamine, et koostada kohaliku arengu strateegia ja seda arendada (341)

3.1. Märkida meetme liik ja osalejate arv:

- a) asjaomaste piirkondade uuringud, osalejate arv....
- b) piirkonna ja kohaliku arengu strateegiaga seotud teavitamismeetmed, osalejate arv....
- c) kohaliku arengu strateegia koostamise ja rakendamise kaasatud töötajate koolitus, osalejate arv....
- d) edendustegevus, osalejate arv....
- f) muu, osalejate arv....

3.2. Märkida avaliku ja erasektori partnerluste arv, kui on tegemist nimetatud meetmega:

- kohaliku arengustrateegia rakendamine läbi muu avaliku ja erasektori koostöö, kui selle, mis on määratletud 1698/2005 artikli 62 punkti 1 alapunktiga b (st 4. telje Leaderi lähenemisse puutuvad kohalikud tegevusrühmad), hõlmates üht või enam artikli 52 punktides a, b ja c sätestatud meetet. Partnerluste arv

Koostööprojektide rakendamine (421)

juhul kui on tegemist Leader määruuses nimetatud koostööprojektiga (strateegia meetme raames).

LISA 4

Ühisturuga kokkusobiva piiratud summas antava riigiabi teatise vorm

Põllumajandusministri 27. september 2010. a määruse nr 92 "Leader-meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetuse ja projektitoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" lisa 7

Kinnitan, et
(abi saaja nimi, äriregistrikood, aadress) on

alates 13.07.2009 saanud ühisturuga kokkusobivat piiratud summas antavat riigiabi					
<i>Abi andja</i>	<i>Abi andmise otsuse kuupäev</i>	<i>Selle programmi nimi, mille raames abi anti</i>	<i>Abi eesmärk (nt regionaalabi, vms)</i>	<i>Abi vorm (nt toetus, sooduslaen)</i>	<i>Abi summa²</i>

(allkiri)

(kuupäev)

(taotleja või tema esindaja ees- ja perekonnanimi)

¹ Vorm täidetakse Euroopa Komisjoni teatise „Ajutine ühenduse riigiabi meetmete raamistik praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks“ (ELT C 16, 22.01.2009, lk 1–9) punkti 4.2.2 g alusel.

² Ühisturuga kokkusobiv piiratud summas antav riigiabi arvutatakse Euroopa Komisjoni teatise „Ajutine ühenduse riigiabi meetmete raamistik praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks“ punkti 4.2.2 kohaselt. Kui ühisturuga kokkusobivat piiratud summas riigiabi saadud ei ole, märgitakse lahtrisse null.

LISA 5

Vähese tähtsusega abi teatise vorm

Käesolevaga kinnitan, et

(ettevõtja nimi, registreerimisnumber, aadress)

on viimase kolme eelarveaasta jooksul¹ saanud vähese tähtsusega abi:

Vähese tähtsusega abi andja	Vähese tähtsusega abi andmise otsuse kuupäev	Programmi nimi, mille raames vähese tähtsusega abi anti	Vähese tähtsusega abi eesmärk (näit regionaalabi, vm)	Vähese tähtsusega abi vorm (näit toetus, sooduslaen, vm)	Vähese tähtsusega abi summa ²
KOKKU					

Kuupäev

Ettevõtja juhi nimi, allkiri

¹ Viimaseks kolmeks eelarveaastaks loetakse jooksvat eelarveaastat ja sellele eelnevat kahte eelarveaastat.

² Vähese tähtsusega abi summa arvutatakse vastavalt Euroopa Komisjoni määruse 1998/2006/EÜ artikli 2 lõikele 3.

LISA 6

Seltsingulepingu näidis**KÜLA SELTSING****SELTSINGULEPING**

_____ nimi, isikukood, elukoht
 _____ nimi, isikukood, elukoht
 _____ nimi, isikukood, elukoht,

edaspidi seltsingu asutajaliikmed, leppisid kokku alljärgnevas:

1. Käesoleva lepingu sõlmimise eesmärgiks on korraldada ning edendada küla elu ja suurendada külaelanike huvi küla arengu suunamiseks.
2. Seltsingu liikmeteks, edaspidi seltsinglasteks võivad olla
 talude ja majapidamiste esindajad.
 - 2.1. Seltsinglased ei kohustu seltsinguga liitumisel tegema rahalist panust.
 - 2.2. Seltsinglased võtavad osa küla kokkutulekutest, koosolekutest ja muudest üritustest.
 - 2.3. Igal seltsinglasel on õigus ja kohustus osaleda seltsingu juhtimisel.
 - 2.4. Seltsinglane seisab küla huvide eest ja hoiab kõrgel küla mainet.
3. Seltsingu põhitegevust puudutavad otsused võetakse vastu koosolekul, kus on kohal vähemalt 50% seltsinglastest, häälteenamusega, mis arvestatakse kohalolevate seltsinglaste arvust.
4. Seltsinglased valivad endi hulgast esimehe, kelle ülesandeks on seltsingu igapäevategevuse juhtimine ja seltsingu esindamine suhetes kolmandate isikutega.
 - 4.1. Seltsinglased volitavad esindama seltsingut.
 - 4.2. Seltsingu juhtimise eest ei maksta, kuid hüvitatakse seltsingu juhtimisega seonduvad kulud.
 - 4.3. Seltsingu esimees informeerib seltsinglasi regulaarselt seltsingu tegevusest, tehtud tehingutest, korraldatavatest üritustest.
5. Seltsingule üleantav vara kuulub seltsinglaste ühisomandisse.
 - 5.1. Seltsinglasel ei ole õigust käsutada oma osa seltsingu varast ega nõuda selle eraldamist või seltsingu vara jagamist.
6. Käesolev leping on sõlmitud määramata ajaks.
 - 6.1. Lepingu võib iga seltsinglane üles öelda seaduses ettenähtud alusel ja korras.
 - 6.2. Seltsingust lahkunud seltsinglane vastutab ühiste kohustuste täitmise eest, mis tekkisid enne lahkumist või väljaarvamist, solidaarselt teiste seltsinglastega.
 - 6.3. Käesolev leping ei lõpe seltsinglaste surma, pankroti või lepingu üleütleemisega ühe seltsinglase poolt, kui ülejäänud peavad võimalikuks seltsingu tegevust jätkata.
7. Seltsingu tegevuse lõpetamisel tagastatakse pärast seltsingu kohustuste täitmist seltsinglaste poolt seltsingu varasse tehtud panused kas esemetena või rahas.
8. Käesoleva lepingu täiendused ja muudatused vormistatakse lepingu lisadena ja on lepingu lahutamatuks osadeks.
9. Seltsingulepingu lisa nr.1 on seltsinglaste nimekiri.

Seltsingu asutajaliikmed:

Käesolev leping on sõlmitud: _____ aastal, _____
 ja kehtib kuni _____ aastal, _____

SELTSINGLASTE NIMEKIRI

LISA 1

1. _____
 nimi, isikukood, elukoht, allkiri
2. _____
 nimi, isikukood, elukoht, allkiri
3. _____
 nimi, isikukood, elukoht, allkiri

LISA 7

MTÜ Arenduskoja projektitaotluste hindamise kord

1. Projektide hindamiskomisjon lähtub oma töös:
 - 1.1. Põllumajandusministri määrusest 27. september 2010 nr 92
 - 1.2. Haldusmenetluse seadusest
 - 1.3. MTÜ Arenduskoja strateegiast 2009–2013
 - 1.4. MTÜ Arenduskoja üldkoosoleku ja juhatuse otsustest
 - 1.5. MTÜ Arenduskoja põhikirjast
 - 1.6. Meetmelehtedest ja hindamiskriteeriumitest
2. Hindamiskomisjonide moodustamine
 - 2.1. Hindamiskomisjonide arvu ja koosseisud kinnitab MTÜ Arenduskoja juhatus.
 - 2.2. Hindamiskomisjonis on 7 liiget.
 - 2.3. Hindamiskomisjoni komplekteerimisel järgitakse järgmisi põhimõtteid:
 - 2.3.1. Komisjoni kuulub üks esindaja igast omavalitsusest ja üks tegevusgrupi esindaja.
 - 2.3.2. Komisjonide koosseisud vaadatakse üle üks kord aastas või vastavalt vajadusele.
 - 2.3.3. Komisjonide liikmete nimekiri on avalik.
3. Komisjonide töö
 - 3.1. Komisjonide töövorm on koosolek.
 - 3.2. Hindamiskomisjon valib enda liikmete hulgast hindamiskomisjoni esimehe ja vajadusel aseesimehe.
 - 3.3. Komisjoni tööd juhib komisjoni esimees.
 - 3.4. Komisjoni esimeest asendab vajadusel aseesimees või komisjoni vanuselt vanim liige.
 - 3.5. Komisjoni koosoleku kutsub komisjoni esimehe ettepanekul kokku tegevjuht, teatades kutses koosoleku aja, koha ja päevakorra.
 - 3.6. Komisjoni koosolekud protokollitakse. Protokolliid säilitatakse MTÜ Arenduskoja kontoris vastavalt arhiveerimise nõuetele.
 - 3.7. Komisjoni töö tehnilise teenindamise tagab Arenduskoja tegevpersonal.
 - 3.8. Komisjon on otsustusvõimeline, kui koosolekust võtavad osa vähemalt pooled komisjoni liikmetest.
 - 3.9. Koosolekult puuduv komisjoni liige loetakse koosolekul osalenuks, kui ta on saatnud enne koosoleku toimumist komisjoni esimehele oma hindamistulemuse elektrooniliselt digiallkirjaga.
 - 3.10. Komisjoni koosolekul osaleb tegevjuht ja juhiabi kelle ülesandeks on komisjoni istungi protokollimine. Nimetatud isikud ei osale taotluste hindamisel ja parimusjärjestuse moodustamisel.
 - 3.11. Komisjoni koosolekud on kinnised.
 - 3.12. Komisjoni esimehel on õigus lisateabe saamiseks komisjoni koosolekule kutsuda pädevaid spetsialiste ja eksperte, kes osalevad koosolekul hääleõiguseta.
4. Komisjoniliikmete ülesanded, kohustused ja vastutus
 - 4.1. Igal komisjoni liikmel on kohustus osaleda komisjoni töös ja hinnata kõiki talle hindamiseks suunatud projekte.
 - 4.2. Komisjoni liikmed on kohustatud projektide menetlemisel ja hindamisel järgima
 - 4.2.1. Haldusmenetluse seadust ja Põllumajandusministri 27. septembri 2010 määrust nr 92.
 - 4.2.2. "Haldusmenetluse seaduse" § 10 lõigete 1 ja 2 tähenduses seotuse ja isikliku huvi korral komisjoni liige taandab ennast selle konkreetse projekti hindamisest (v.a kui taotlejaks on tegevusgrupp).
 - 4.2.3. Taandamisest teavitab komisjoni liige komisjoni esimeest ning vastav märge tehakse komisjoni koosoleku protokollis.
 - 4.3. Komisjoni liikmel on kohustus jääda projektide hindamisel erapooletuks ja hinnata võimalikult objektiivselt.
 - 4.4. Komisjoni liikmel on kohustus tagada töö käigus saadud info konfidentsiaalsus.
 - 4.5. Hinnatavaid projekte või nende osasid on keelatud levitada kolmandatele isikutele.
 - 4.6. Komisjoni liikmel on kohustus mitte kasutada tal- le töö käigus teatavaks saanud infot ebaausatel või ebaeetilistel eesmärkidel.
5. Menetlemis- ja hindamisprotseduur
 - 5.1. Taotleja esitab arenduskojale taotluse koos kõigi vajalike dokumentidega kahes eksemplaris paber- kandjal ja ühes eksemplaris digitaalsel andmekandjal (CD, DVD, mälupulk vms) või e-posti teel.
 - 5.2. MTÜ Arenduskoja LEADER taotlusvooru ei võeta vastu projektitaotlusi, mis pole läbinud eelnõustamist MTÜ Arenduskoja juhatuse poolt kinnitatud nõustajate nimekirjas oleva projektinõustaja juures. Taotleja peab eelnõustamisele esitama täidetud taotlusvormi, projektikirjelduse ja äriplaani, kui see on meetme- lehes nõutud, kas paberikandjal või elektrooniliselt. Eelnõustamisel kontrollitakse taotluse tehnilist vormistust.
 - 5.3. Arenduskoda registreerib kõik laekunud taotlu- sed ja säilitab paberikandjal taotlused füüsiliselt Arenduskoja kontoris. Digitaalsed taotlused säilitatakse Arenduskoja digitaalsel andmekandjal.
 - 5.4. Arenduskoja tegevpersonal viib 5 tööpäeva

jooksul alates taotlusvooru viimasest päevast läbi taotluse tehnilise kontrolli (kontrollitakse vajalike dokumentide olemasolu ja nende korrektset täitmist).

5.5. Puuduste esinemisel teavitatakse taotlejat sellest e-kirja teel.

5.6. Puuduste kõrvaldamiseks antakse taotlejale ühekordselt aega kuni 3 tööpäeva.

5.7. Juhul kui taotleja puudusi etteantud tähtjaks ei kõrvalda, projektitaotlust hindamiskomisjonile ei edastata ning projektitaotlus tagastatakse taotlejale.

5.8. Hiljemalt 12 tööpäeva peale taotluste esitamise lõpptähtaega esitab tegevusgrupi tegevpersonal kõik tehniliste puudusteta projektid hindamiskomisjonile hindamiseks.

5.9. Hindamiskomisjoni liikmed saavad projektitaotluste elektroonsete variantidega tutvuda Arenduskoja kodulehel olevas Intranetis ja paber kandjal olevate projektitaotlustega Arenduskojas .

5.10. Iga komisjoni liige saab Intranetti pääsemiseks individuaalsed paroolid, millega süsteemi sisse logida ja projektidega tutvuda. Komisjoni liige on kohustatud hoidma oma paroole ainult enda teada.

5.11. Kõik komisjoni liikmed tutvuvad taotlustega individuaalselt.

5.12. Komisjoni liikmed vaatavad taotlused läbi ja hindavad taotlused 8 tööpäeva jooksul alates taotluste Intranetti ülespanekust.

5.13. Komisjoni liikmed hindavad laekunud taotlusi vastavalt hindamiskriteeriumitele.

5.14. Komisjoni liige esitab oma hindepunktid hindamiskomisjoni esimehele hindamiskomisjoni koosolekul.

5.15. Hindamiskomisjoni liikmel on õigus peale taotluste individuaalset hindamist toimuval koosolekul oma hindepunkte muuta.

5.16. Saadud tulemuste põhjal koostatakse pingerida. Pingerea alusel vormistab hindamiskomisjoni esimees ettepaneku Arenduskoja juhatusele projektitaotluste kinnitamiseks või mitte kinnitamiseks.

5.17. Arenduskoja juhatus kinnitab otsuse 1 kuu jooksul alates projektide esitamise tähtaja lõppemisest.

5.18. Taotlused rahastatakse vastavalt käesoleva korra punkt „Pingerea moodustumine“ alusel moodustatud pingerea alusel kuni meetme eelarvest ei ole võimalik täismahus rahastada pingereas järgmist taotlust.

5.19. Arenduskoda saadab kirjalikud otsused (sh digiallkirjastatud) taotlejatele 5 tööpäeva jooksul alates otsuste kinnitamise kuupäevast.

5.20. Negatiivsetele otsustele lisatakse koond hindamisleht ja lühike põhjendus (2–3 lauset) taotluse mittehastamise kohta.

5.21. Taotluste pingerida pannakse üles Arenduskoja kodulehele, kus märgitakse ära taotleja nimi, projekti nimi, toetussumma, kogusumma ja hindepunktid.

5.22. Tegevjuht esitab PRIA-le juhatuse poolt kinnita-

tud taotluste nimekirja koos juhatuse protokolliga väljavõttega 10 tööpäeva jooksul arvates juhatuse poolt taotluste nimekirja kinnitamisest.

6. Erandlikud olukorrad lahendab hindamiskomisjoni koosolek.

7. Hindamiskomisjoni liikmetel ja Arenduskoja juhatusel on õigus külastada projektitaotluse objekte, et kontrollida projektitaotluses oleva info vastavust tegelikkusele.

8. Pingerea moodustumine

8.1. Hindamiskomisjoni liikmed hindavad kõiki projekte Arenduskoja juhatuse poolt kinnitatud hindamiskriteeriumite alusel.

8.2. Iga kriteeriumi hinnatakse 10-punkti skaalal, kus 0 on kõige madalam ja 10 kõige kõrgem hinne.

8.3. Iga kriteeriumi lõikes komisjoni liikmete antud hinnad summeeritakse, korrutatakse kriteeriumi osakaaluga ning seejärel jagatakse hindajate arvuga.

8.4. Kõigi hindamiskriteeriumite kaalutud keskmised summeeritakse ning saadud kogupunktide alusel paigutatakse projektid pingeritta.

8.5. Pingeritta paigutamisel arvestatakse punkte kuni 3 kohta peale koma.

8.6. Võrdsete punktidega projekti puhul asetatakse pingereas ettepoole see projekt, mille omafinantseeringu protsent on suurem.

8.7. Projektidele on kehtestatud lävend 50% maksimumpunktidest. Juhul, kui komisjoni liikmete antud kaalutud hinnete summa on alla 5 punkti, antud projektile kinnituskirja ei anta, seda isegi sel juhul, kui meetmes on vabu rahalisi vahendeid. Koond hindamisleht ja lühiselgitus projekti nõrkadest külgedest edastatakse ainult taotlejale, kelle projektitaotlust ei kinnitatu.

8.8. Arenduskoda saadab positiivsed otsused e-posti teel taotlejatele hiljemalt kaheksa tööpäeva jooksul arvates juhatuse poolt taotluste nimekirja kinnitamist.

8.9. Arenduskoda saadab negatiivsed otsused posti teel taotlejatele hiljemalt kaheksa tööpäeva jooksul arvates juhatuse poolt tehtud otsusest.

8.10. Vaidlustuse korral on Arenduskoja juhatusel õigus tellida täiendav erapooletu ekspertiis taotleja kirjaliku avalduse põhjal. Ekspertiisi kulud tasub taotleja juhul, kui ekspertiis kinnitab juhatuse otsust.

8.11. Taotleja on kohustatud kahe kuu jooksul pärast Arenduskoja juhatuse kinnitamisotsuse tegemist esitama PRIA-le paber kandjal identse projektitaotluse koos nõutavate lisadokumentidega.

9. Meetmete lõikes hindamise põhimõtted

9.1.1. Meede 1.1 – Kohaliku elukeskkonna arendamise investeringutoetuse puhul hinnatakse eelkõige järgmist:

9.1.2. millisel määral suurendab investeringuobjekt piirkonna elukvaliteeti ja elukeskkonna atraktiivsust;

- 9.1.3. millisel määral on projekti tulemused jätkusuutlikud;
- 9.1.4. eelistatud on investeeringud olemasolevatesse objektidesse;
- 9.1.5. kuidas on tõestatud objekti mitmekesisus (funktsionaalsus);
- 9.1.6. investeeringu suurus kasusaajate kohta (nn. investeeringu efektiivsuse hindamine).
- 9.2. Meede 1.2 – Seltsitegevuse, spordi ja kultuuripärandi väärtustamine läbi omaalgatusliku tegevuse puhul hinnatakse eelkõige järgmist:
- 9.2.1. millisel määral suurendab projekt piirkonna elanike omaalgatust, aktiivsust ja sotsiaalset suhtlemist;
- 9.2.2. millisel määral on taotleja ja projekt jätkusuutlikud;
- 9.2.3. kui suur on kasusaajate hulk;
- 9.2.4. eelistatud on traditsioonide, piirkonna eripära säilimine tegevuste arendamisel ja ürituste korraldamisel.
- 9.3. Meede 1.3 – Erinevate elanikegruppide kaasamise toetuse puhul hinnatakse eelkõige järgmist:
- 9.3.1. millisel määral suurendab projekt piirkonna elanike omaalgatust, aktiivsust, sotsiaalset suhtlemist ja erinevate sihtgruppide kaasatust;
- 9.3.2. millisel määral on taotleja ja projekt jätkusuutlikud;
- 9.3.3. kui suur on kasusaajate hulk;
- 9.3.4. eelistatud on sihtgruppide (noored, lapsed, eakad, puuetega inimesed, muukeelsed) poolt esitatavad projektid.
- 9.4. Meede 1.4 – Piirkonna maine kujundamise toetuse puhul hinnatakse eelkõige järgmist:
- 9.4.1. millisel määral suurendab projekt piirkonna elanike omaalgatust ja aktiivsust;
- 9.4.2. millisel määral on taotleja ja projekt jätkusuutlikud;
- 9.4.3. kui suur on kasusaajate hulk või kui suur on loodavate uute kontaktide arv;
- 9.4.4. eelistatud on võimalikult suure piirkonna kaasamine tegevuspiirkonnast.
- 9.5. Meede 2.1 – Ettevõtluse arendamise toetuse puhul hinnatakse eelkõige järgmist:
- 9.5.1. koolitavate sihtgrupp, sh tehakse eelistusi noortele, raskustesse sattunud ja väikeettevõtjatele;
- 9.5.2. koolitusteemade olulisust;
- 9.5.3. lektorite taset ja valdkondi;
- 9.5.4. eelistatakse ühistegevust;
- 9.5.5. eelistatakse uusi töökohti kaasatoovaid projekte;
- 9.5.6. innovatiivsema investeeringu tegemiseks toetust taotlevad ettevõtted;
- 9.5.7. eelistatakse olemasolevate objektide uuendamist;
- 9.5.8. projekti tegevuste ja investeeringute äri plaani teostatavust.
- 9.6. Meede 2.2 – Ajaloo- ja kultuuripärandi väärtustamise toetuse puhul hinnatakse eelkõige järgmist:
- 9.6.1. millisel määral on projekt jätkusuutlik ja seotud tegevusvaldkondadega, toote terviklikkus;
- 9.6.2. investeeringu suurus kasusaajate kohta (nn. investeeringu efektiivsuse hindamine);
- 9.6.3. tegevuste seotus objekti või ürituse ajaloo- ja kultuuriväärtusega;
- 9.6.4. loodavate töökohtade arv (investeeringu projektide korral);
- 9.6.5. projekti tegevuste ja investeeringute äriplaani teostatavus.
- 9.7. Meede 2.3 Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine, et tõsta piirkonna konkurentsivõimet tootmises ja teeninduses puhul hinnatakse eelkõige järgmist:
- 9.7.1. millisel määral suurendab projekt piirkonna elanike omaalgatust, aktiivsust ja sotsiaalset suhtlemist;
- 9.7.2. millisel määral on taotleja ning projekt jätkusuutlikud ja seotud tegevusvaldkondadega;
- 9.7.3. kui suur on kasusaajate hulk, loodavate kontaktide arv;
- 9.7.4. projekti innovaatilisust.

LISA 8

MTÜ Arenduskoda LEADER projektitoetuste hindamismetoodika ja kriteeriumid

LEADER meetme eesmärgiks on kohaliku algatuse edendamine, aidates läbi maapiirkonna sisemiste arenguvõimaluste parema kasutamise kaasa põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime, keskkonna ja paikkonna ning eriti maapiirkonna elukvaliteedi parandamisele ja majandustegevuse mitmekesistamisele.

Toetatavad tegevused ja hindamiskriteeriumid meetmete lõikes on alljärgnevad:

MEEDE 1.1 Kohaliku elukeskkonna investeringutoetus:

- Tervise- ja matkaradade rajamine ja

korrastamine.

- Spordi- ja mänguväljakute rajamine ja korrastamine.

- Avalike randade, supluskohtade, tiikide, paadi- ja ujumissildade rajamine ja korrastamine (riietuskabiinid, avalikud käimlad, atraktsioonid, infoviidad ja -tahvlid, laudteed jms).

- Külaplatside rajamine ja korrastamine (välilavad, pingid, avalikud käimlad, kiiged, lõkkeplatsid, generaatorid, valgustus, prügikastid jms).

- Rahvamajade, külamajade, külakeskuste rajamine, korrastamine ja uute

funktsioonide lisamisega kaasnevad tegevused (näiteks olemasoleva hoone laiendus uue funktsiooni lisamiseks).

- Avalike alade, sh parkide ja haljasalade rajamine ja korrastamine (istikud, muru rajamine, väikevormid (pargipingid, prügikastid jms), kändude juurimine, võsa lõikamine jms).

- Kohaliku tähtsusega muuseumide rajamine ja korrastamine.

- Eelpool nimetatud hoonete ning valdkondadega seonduva sisustuse, tehniliste vahendite ja infokandjate soetamine.

Hindamiskriteerium	Hinne	Osakaal	Hindamiskriteeriumite miinimum- ja maksimumväärtuste määratlused	
Investeeringuobjekti mõju piirkonna elukvaliteedile ja elukeskkonna atraktiivsusele	0–10	30%	0	Projekt ei mõjuta piirkonna elukvaliteeti ja elukeskkonna atraktiivsust.
			10	Projekt omab suurt mõju piirkonna elukvaliteedi ja elukeskkonna arengule. Projekti elluviimine täiendab olemasolevat infrastruktuuri ja tegevusi ning arvestab piirkonna omapära.
Projekti tulemuste jätkusuutlikkus	0–10	20%	0	Projekti elluviimine ei taga tulemuste jätkusuutlikkust, projekti tulemuste edasine haldaja ei ole määratletud. Ei ole kavandatud edasist tegevust. On tuvastatav muu väline risk, mis seab kahtluse alla objekti jätkusuutlikkuse kasutatavuse/ külastatavuse. Rendilepingud ja seal olevaid tähtjaid, eelistatud on pikaajalise tähtajaga lepingud. Põhimäärused ja põhikirjad – lõpetamise korral vara jagamine. Kas on tulumaksusoodustusega MTÜ-de ja SA-de registris?
			10	On olemas garantii (pädeva organi otsus) objekti võimeka haldaja olemasolu kohta ja majandamiseks on kavandatud piisavalt ressursse. Projekti järgnevad etapid on läbi mõeldud, riskid määratletud ja maandatud. Rendilepingud ja seal olevaid tähtjaid, eelistatud on pikaajalise tähtajaga lepingud. Põhimäärused ja põhikirjad – lõpetamise korral vara jagamine. Kas on tulumaksusoodustusega MTÜ-de ja SA-de registris?

Kas tegemist on olemasoleva objektiga?	0–10	5%	0	Tegemist ei ole olemasoleva objektiga.
			10	Tegemist on olemasoleva objektiga.
Objekti funktsionaalsus, mitmekesisus (tõendatus).	0–10	20%	0	Tõendatud ei ole objekti funktsionaalsus, mitmekesisus. Projekt ei sisalda piisavalt vajalikku informatsiooni projekti hindamiseks. Kavandatud tegevused on ebaloogilised või on ebapiisavad probleemi(de) lahendamiseks.
			10	On olemas garantii (lepingud, kokkulepped vms) objekti funktsionaalsuse ja mitmekesisuse kohta. Vajadusel on esitatud pikemaajalisem tegevuskava. Teenuste arendamisel on lähtutud ka innovatiivsetest lahendustest.
Investeeringu suurus kasusaajate kohta (nn. investeeringu efektiivsuse hindamine)	0–10	10%	0	Investeeringu suurus kasusaajate kohta on väike.
			10	Investeeringu suurus kasusaajate kohta on suur.
Eelarve optimaalsus	0-10	15%	0	Kulud ei ole põhjendatud, on ülepaisutatud või ei ole piisavad investeeringu jätkusuutlikkuse tagamiseks.
			10	Kulud on põhjendatud ja on piisavad investeeringu elluviimiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks.
Kokku maksimumhinne			60	

MEEDE 1.2: Seltsitegevuse, spordi ja kultuuripärandi väärtustamine läbi omaalgatusliku tegevuse:

- Kohalike ühenduste sisemine tugevdamine ja teadlikkuse suurendamine (koolitus- ja infopäevad, kursused, seminarid jms).
- Kogemuste saamine ja vahetus

erinevatelt partneritelt (õppereisid, võistlused, festivalid jms).

- Koduloo uurimine, ajaloo talletamine ja legendide kogumine
- Kohaliku tähtsusega ürituste korraldamine (külapäevad, piirkondlikud üritused jms).
- Heakorra tööde ja talgute korral-

damine

- Rahvusliku käsitöö propageerimine, käsitöövõtete ja oskuste edasiandmine, näiteks: sepised, käsitöö, rahvariided jne (koolitused, kursused, näitused, üritused jms)
- Rahvaspordi propageerimine (üritused, võistlused jms).

Hindamiskriteerium	Hinne	Osakaal	Hindamiskriteeriumite miinimum- ja maksimumväärtuste määratlused	
Projekti mõju piirkonna elanike omaalgatusele, aktiivsusele ja sotsiaalsele suhtlemisele.	0–10	30%	0	Projekt ei mõjuta piirkonna elanike omaalgatust, aktiivsust ja ei soodusta sotsiaalset suhtlemist.
			10	Projekt omab suurt mõju piirkonna elanike omaalgatusele, aktiivsusele ning soodustab sotsiaalset suhtlemist. Projekti elluviimine täiendab piirkonna tegevusi ning arvestab piirkondlikku omapära.

Taotleja või projekti tulemuste jätkusuutlikkus	0–10	15%	0	Projekti elluviimine ei taga tulemuste jätkusuutlikkust, projekti tulemuste edasine haldaja ei ole määratletud. Ei ole kavandatud edasist tegevust. Ei looda lisandväärtust. Lisandväärtuse hindamine, kas tegemist on vaimse, sotsiaalse, füüsilise (tervislik), materiaalse lisandväärtusega.
			10	On olemas garantii (pädeva organi otsus) projekti võimeka haldaja olemasolu kohta ja edasisteks tegevusteks on kavandatud piisavalt ressursse. Projekti järgnevad etapid on läbi mõeldud, riskid määratletud ja maandatud. Luuakse lisandväärtust. Lisandväärtuse hindamine, kas tegemist on vaimse, sotsiaalse, füüsilise (tervislik), materiaalse lisandväärtusega.
Kasusaajate hulk ja selle tõendus	0–10	20%	0	Otseseid kasusaajad on määratlemata või alla 5.
			1–5	Kasusaajate hulk on piisavalt tõendatud.
			6–10	Kasusaajate hulk on suurem kui 20.
Traditsioonide, eripära säilimine tegevuste arendamisel.	0–10	20%	0	Piisavalt ei ole tõendatud traditsioonilise, kohaliku eripära vms arvestamisega projekti tegevustes. Kas on tegemist koha, piirkonna, taotleja eripärase traditsiooniga (mida mujal ei esine)?
			10	Projektis on selgelt välja toodud traditsioonide, kohaliku eripäraga arvestamine. Kas on tegemist koha, piirkonna, taotleja eripärase traditsiooniga (mida mujal ei esine)?
Eelarve optimaalsus	0–10	15%	0	Kulud ei ole põhjendatud, on ülepaisutatud või ei ole piisavad tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks.
			10	Kulud on põhjendatud ja on piisavad tegevuse elluviimiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks.
Kokku maksimumhinne			50	

MEEDE 1.3: Erinevate elanikegruppide kaasamise toetus:

- Omaalgatuslikud kaasamise projektid (koolitused, infopäevad, üritused, õppereisid jms)

- Töö- ja puhkelaagrite korraldamine
 - Klubilise tegevuse toetamine
 - Integratsiooni projektid
 - MTÜ Arenduskoda arendustegevused (peamiselt nõustamisteenuse

arendamine sihtgruppide kaasamiseks, initsiatiivikate inimeste ühendamine, motiveerimine ja rakendamine jms).

Hindamiskriteerium	Hinne	Osakaal	Hindamiskriteeriumite miinimum- ja maksimumväärtuste määratlused	
Projekti mõju piirkonna sihtgrupi omaalgatusele, aktiivsusele, kaasatusele ja sotsiaalsele suhtlemisele.	0–10	30%	0	Projekt ei mõjuta piirkonna sihtgrupi omaalgatust, aktiivsust, kaasatust ja ei soodusta sotsiaalset suhtlemist.
			10	Projekt omab suurt mõju piirkonna sihtgrupi omaalgatusele, aktiivsusele, kaasatusele ning soodustab sotsiaalset suhtlemist. Projekti elluviimine täiendab piirkonna tegevusi ning arvestab piirkondlikku omapära.
Taotleja või projekti tulemuste jätkusuutlikkus	0–10	15%	0	Projekti elluviimine ei taga tulemuste jätkusuutlikkust, projekti tulemuste edasine haldaja ei ole määratletud. Ei ole kavandatud edasist tegevust. Ei loo lisandväärtust. Lisandväärtuse hindamine, kas tegemist on vaimse, sotsiaalse, füüsilise (tervislik), materiaalse lisandväärtusega.
			10	On olemas garantii (pädeva organi otsus) projekti võimeka haldaja olemasolu kohta ja edasisteks tegevusteks on kavandatud piisavalt ressursse. Projekti järgnevad etapid on läbi mõeldud, riskid määratletud ja maandatud. Luuakse lisandväärtust. Lisandväärtuse hindamine, kas tegemist on vaimse, sotsiaalse, füüsilise (tervislik), materiaalse lisandväärtusega.
Kasusaajate hulk sihtgrupis ja selle tõendatus.	0–10	20%	0	Otseseid kasusaajad on määratlemata või alla 5.
			1–5	Kasusaajate hulk on piisavalt tõendatud
			6–10	Kasusaajate hulk on suurem kui 20.
Kas tegemist on sihtgruppi esindava organisatsiooni poolt esitatud projektiga?	0–10	20%	0	Tegemist ei ole sihtgruppi esindava organisatsiooni poolt esitatud projektiga. Põhikirja või seltsingulepingu eesmärgid. Eesmärkides peab olema toodud konkreetse sihtgrupiga tegelemine.
			10	Tegemist on sihtgruppi esindava organisatsiooni poolt esitatud projektiga. Põhikirja või seltsingulepingu eesmärgid. Eesmärkides peab olema toodud konkreetse sihtgrupiga tegelemine.
Eelarve optimaalsus	0–10	15%	0	Kulud ei ole põhjendatud, on ülepaisutatud või ei ole piisavad tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks.
			10	Kulud on põhjendatud ja on piisavad tegevuse elluviimiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks.
Kokku maksimumhinne			50	

MEEDE 1.4: Piirkonna maine kujundamise toetus:

- Kohalikku paikkonda tutvustavate materjalide koostamine ja väljandmine (trükised, filmid, CD-d,

DVD-d jms);

- Teavitustegevused (meedia, reklaam);

- Messidel osalemine;

- Mainekujundusstrateegia koosta-

mine ja ideekonkursside korraldamine;

- Piirkonna ühisüritused (partneritega, sh välispartner);

- Piirkonna edulugude tutvustamine.

Hindamiskriteerium	Hinne	Osakaal	Hindamiskriteeriumite miinimum- ja maksimumväärtuste määratlused	
Projekti mõju piirkonna elanike omaalgatusele ja aktiivsusele, võrgustike tekkimisele.	0-10	30%	0	Projekt ei mõjuta piirkonna elanike omaalgatust, aktiivsust ja ei soodusta koostööd ning võrgustike tekkimist.
			10	Projekt omab suurt mõju piirkonna elanike omaalgatusele, aktiivsusele ning soodustab koostööd ning võrgustike tekkimist. Projekti elluviimine täiendab piirkonna tegevusi ning arvestab piirkondlikku omapäraga.
Taotleja või projekti tulemuste jätkusuutlikkus	0-10	20%	0	Projekti elluviimine ei taga tulemuste jätkusuutlikkust, projekti tulemuste edasine haldaja ei ole määratletud. Ei ole kavandatud edasist tegevust. Ei looda lisandväärtust. Lisandväärtuse hindamine, kas tegemist on vaimse, sotsiaalse, füüsilise (tervislik), materiaalse lisandväärtusega.
			10	On olemas garantii (pädeva organi otsus) projekti võimeka haldaja olemasolu kohta ja edasisteks tegevusteks on kavandatud piisavalt ressursse. Projekti järgnevad etapid on läbi mõeldud, riskid määratletud ja maandatud. Luuakse lisandväärtust. Lisandväärtuse hindamine, kas tegemist on vaimse, sotsiaalse, füüsilise (tervislik), materiaalse lisandväärtusega.
Kasusaajate hulk, loodud uute kontaktide arv	0-10	15%	0	Otseseid kasusaajad on määratlemata või alla 5. Projekti tulemusel ei looda uusi kontakte.
			1-5	Kasusaajate hulk ja kontaktide loomise aspekt on piisavalt tõendatud
			6-10	Kasusaajate hulk on suurem kui 20 ja kontaktide loomine on tõendatud.
Tegevuspiirkonna kaasatuse ulatus (territoorium).	0-10	20%	0	Projekti on kaasatud ja saab kasu väike osa tegevuspiirkonnast. Eelistatud on tegevuspiirkonda ühendavad ja tutvustavad projektid.
			10	Projekti tegevusse on kaasatud ja saab kasu valdav osa tegevuspiirkonnast. Eelistatud on tegevuspiirkonda ühendavad ja tutvustavad projektid.
Eelarve optimaalsus	0-10	15%	0	Kulud ei ole põhjendatud, on ülepaisutatud või ei ole piisavad tegevuse või investeeringu jätkusuutlikkuse tagamiseks.
			10	Kulud on põhjendatud ja on piisavad tegevuse või investeeringu elluviimiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks.
Kokku maksimumhinne			50	

MEEDE 2.1: Ettevõtluse arendamise toetus:

- Koolitused (valdkonnad näiteks nagu raamatupidamine, turu-uuringud, seadusandlus, täiend- ja ümberõpe jms).
- Projekteerimine.
- Ettevõtete seadmete kaasajastamine.

- Alternatiivse energia tootmise ja tasuvuse analüüsid.
- Olemasolevate ruumide, ehitiste, infrastruktuuri rajatiste rekonstrueerimine.
- Patenteerimine ja tootearendus.
- Turundus- ja reklaamialaste tegevuste teostamine.
- Ettevõtluse mitmekesistamine mit-

- tepõllumajandusliku tegevuse suunas (alternatiivsete tegevuste soodustamine), tööstuslikus ja militaaraladel kasutuses olnud maa-alade ja rajatiste kasutusele võtt uutes ettevõtlusele suunatud funktsioonides.
- Keskkonda risustavate hoonete lammutamine.

Hindamiskriteerium	Hinne	Osakaal	Hindamiskriteeriumite miinimum- ja maksimumväärtuste määratlused	
Projekti sihtgrupp (eelistatud noored, väikeettevõtjad, alustavad ettevõtjad)	0-10	30%	0	Projekti sihtgrupp on määratlemata või piisavalt on tõendamata sihtgrupi kaasatus.
			10	Projekti sihtgrupp on määratletud ja piisavalt tõendatud nende kaasatus.
1. Koolitusteemad, lektorite tase – koolitusprojektide korral 2. Investeeringu mõju ettevõtte või organisatsiooni arengule	0-10	10%	0	1. Teemad pole välja toodud või siis teemad pole piisavalt seotud sihtgrupiga, meetme eesmärkidega. Teemad pole kaetud lektoritega. 2. Investeeringu mõju ettevõtte arengule on väike või puudub.
			10	1. Teemad on välja toodud, kaetud lektoritega. Teemad on otseselt seotud meetme eesmärkidega. 2. Investeeringu mõju on ettevõtte arengule positiivne.
Projekt viiakse ellu mitme organisatsiooni koostöös	0-10	10%	0	Projektil puuduvad partnerid.
			10	Projekti on kaasatud asjakohased partnerid. Partnerlus on tõendatud.
Kas projekti tulemusel luuakse töökohti?	0-10	10%	0	Projekti tulemusel ei looda töökohti.
			10	Projekti tulemusel luuakse töökohti.
Projekti tegevuste innovatiivsus	0-10	10%	0	Projekti tegevused ei sisalda innovatiivsust või ei ole see eraldi välja toodud.
			10	Projekti tegevused sisaldavad innovatiivsust ja see on selgelt välja toodud.
Kas tegemist on olemasoleva objektiga/tegevusega?	0-10	5%	0	Tegemist ei ole olemasoleva objektiga/tegevusega.
			10	Tegemist on olemasoleva objektiga/tegevusega.
Projekti tegevuste ja investeeringute äriplaani teostatavus	0-10	10%	0	Äriplaani ei ole jätkusuutlik ja teostatav.
			10	Äriplaani on läbimõeldud, jätkusuutlik ja teostatav.
Eelarve optimaalsus	0-10	15%	0	Kulud ei ole põhjendatud, on ülepaisutatud või ei ole piisavad tegevuse või investeeringu jätkusuutlikkuse tagamiseks.
			10	Kulud on põhjendatud ja on piisavad tegevuse või investeeringu elluviimiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks.
Kokku maksimumhinne			80	

MEEDE 2.2: Ajaloo- ja kultuuripärandi väärtustamise toetus:

- Ajaloo- ja kultuuripärandi objektide korrastamine ning nende juurde kuuluva tugiinfrastruktuuri rajamine

ne (sh mõisad, rannakülad, kirikud, surnuaiad, muinaslinnused, kohaliku tähtsusega muuseumid jms)

- Sadamate ja laurikohtade korrastamine.

- Piirkonnale omaste ajalooliste teemaürituste korraldamise toetamine, mis aitavad tugevdada piirkonna identiteedi tekkimist.

Hindamiskriteerium	Hinne	Osakaal	Hindamiskriteeriumite miinimum- ja maksimumväärtuste määratlused	
Projekti tulemuste jätkusuutlikkus, toote terviklikkus	0-10	30%	0	Projekti elluviimine ei taga tulemuste jätkusuutlikkust, projekti tulemuste edasine haldaja ei ole määratletud. Ei ole kavandatud edasist tegevust. On tuvastatav muu väline risk, mis seab kahtluse alla objekti jätkusuutlikkuse kasutatavuse/ külalastatavuse. Ei saavutata toote/teenuse terviklikkust. Objekti atraktiivsus ja külalastatavus ei suurene.
			10	On olemas garantii objekti võimeka haldaja olemasolu kohta ja majandamiseks on kavandatud piisavalt ressursse. Projekti järgnevad etapid on läbi mõeldud, riskid määratletud ja maandatud. Tulemuseks on valmis toode/teenus. Suureneb objekti atraktiivsus ja külalastatavus.
Investeeringu suurus kasusaajate kohta (nn. investeeringu efektiivsuse hindamine)	0-10	15%	0	Investeeringu suurus kasusaajate kohta on väike.
			10	Investeeringu suurus kasusaajate kohta on suur.
Loodavate töökohtade arv	0-10	10%	0	Projekti tulemusel ei looda töökohti.
			10	Projekti tulemusel luuakse töökohti.
Tegevuste seotus objekti või ürituse ajaloo- ja kultuuriväärtusega.	0-10	20%	0	Tegevused ei mõjuta objekti või ürituse säilimist või kestmist ja väärtustamist.
			10	Tegevused aitavad kaasa objekti või ürituse säilimisele, kestmisele ning suurendavad külalastatavust.
Projekti tegevuste ja investeeringute äriplaani teostatavus.	0-10	10%	0	Äriplaani ei ole jätkusuutlik ja teostatav.
			10	Äriplaani on läbimõeldud, jätkusuutlik ja teostatav.
Eelarve optimaalsus	0-10	15%	0	Kulud ei ole põhjendatud, on ülepaisutatud või ei ole piisavad tegevuse või investeeringu jätkusuutlikkuse tagamiseks.
			10	Kulud on põhjendatud ja on piisavad tegevuse või investeeringu elluviimiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks.
Kokku maksimumhinne			60	

MEEDE 2.3: Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine:

- Kogemuste vahetamise reisirid, edukudega tutvumine jms.
- Messide, konverentside, ettevõtluspäevade, seminaride, konkursside

- de korraldamine ja külastused.
- Väliskülaliste ja partnerite vastuvõtmine.
- Koostöö teadus- ja õppeasutustega (toote arendus, uuringud, analüüsid).

- Ettevõtjate ümarlauad (sektorite ja valdkonna põhised), klasteripõhiste võrgustike tegevuste soodustamine.
- Koostööprojektid.

Hindamiskriteerium	Hinne	Osakaal	Hindamiskriteeriumite miinimum- ja maksimumväärtuste määratlused	
Projekti mõju piirkonna ettevõtlusele.	0–10	30%	0	Projekt ei mõjuta piirkonna ettevõtjate aktiivsust ja ei soodusta sotsiaalset suhtlemist, kogemuste saamist.
			10	Projekt omab suurt mõju piirkonna ettevõtjate aktiivsusele ning soodustab sotsiaalset suhtlemist, kogemuste saamist. Projekti elluviimine täiendab piirkonna ettevõtjate tegevusi ning arvestab piirkondlikku omapära.
Taotleja või projekti tulemuste jätkusuutlikkus ja seotus tegevusvaldkondadega	0–10	25%	0	Projekti elluviimine ei taga tulemuste jätkusuutlikkust, projekti tulemuste edasine haldaja ei ole määratletud. Ei ole kavandatud edasist tegevust. Puudub seos tegevusvaldkondadega.
			10	On olemas garantii (pädeva organi otsus) projekti võimeka haldaja olemasolu kohta ja edasisteks tegevusteks on kavandatud piisavalt ressursse. Projekti järgnevad etapid on läbi mõeldud, riskid määratletud ja maandatud. Otsene seos tegevusvaldkondadega.
Kasusaajate hulk, loodud uute kontaktide arv	0–10	15%	0	Otseseid kasusaajad on määratlemata või alla 5. Projekti tulemusel ei looda uusi kontakte.
			1–5	Kasusaajate hulk ja kontaktide loomise aspekt on piisavalt tõendatud
			6–10	Kasusaajate hulk on suurem kui 20 ja kontaktide loomine on tõendatud.
Projekti innovaativsus	0–10	15%	0	Projektis puudub innovaativsus (kõik jääb vanaviisi).
			10	Projekt on väga innovaatiline (luuakse uus toode või teenus).
Eelarve optimaalsus	0–10	15%	0	Kulud ei ole põhjendatud, on ülepaisutatud või ei ole piisavad tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks.
			10	Kulud on põhjendatud ja on piisavad tegevuse elluviimiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks.
Kokku maksimumhinne			50	

HINDAMISPROTSESS

1. Moodustatud on 2 hindamiskomisjoni

Meetmed 1.1, 2.1, 2.2 (kõvad projektid) hindamiskomisjoni koosseis

1. **Rait Pihelgas** (Ambla vallavalitsus)
2. **Tiina Vilu** (Kadrina vallavalitsus)
3. **Tõnu Ammussaar** (Kuusalu vallavalitsus)
4. **Laivi Kirsipuu** (Loksa linnavalitsus)
5. **Tarvo Nõlvak** (Tapa vallavalitsus)
6. **Rene Treial** (Vihula vallavalitsus)
7. **Heiki Vuntus** (Arenduskoda)

Meetmed 1.2, 1.3, 1.4, 2.3 (pehmed projektid) hindamiskomisjoni koosseis

1. **Merike Koov** (Ambla vallavalitsus)
2. **Ülle Visnapuu** (Kadrina vallavalitsus)
3. **Milli Kikkas** (Kuusalu vallavalitsus)
4. **Helle Lootsmann** (Loksa linnavalitsus)
5. **Ilona Alla** (Tapa vallavalitsus)
6. **Anneli Kivisaar** (Vihula vallavalitsus)
7. **Vello Teor** (Arenduskoda)

2. Koosoleku toimumiseks vajalik kvoorum on vähemalt pooled komisjoni liiketest.

3. Vähemalt nädal enne komisjoni koosolekut tutvuvad komisjoni liikmed projektitoetuse ankeetidega.

4. Komisjoni liikmed hindavad projektide vastavust hindamiskriteeriumide lõikes täisarvudes 0–10 hindepallini.

5. Komisjoni liikmete hinded iga kriteeriumi kohta kaastatakse hindamistabelis. Kõikide antud hinnete alusel moodustub aritmeetiline keskmine, mis seejärel korrutatakse läbi kriteeriumi osakaaluga ning saadud tulemused summeeritakse koondhindeks.

6. Lisakriteeriumid võimaldavad anda projektidele lisa-hindepalle.

7. Hinnang projektitoetuse taotlusele loetakse positiivseks, kui hindamisel antud kaalutud keskmine koondhinde on vähemalt 5 punkti (50% meetme maksimumhindest):

8. Komisjoni esimees esitab arenduskoja juhiabile andmed, kes nende alusel valmistab komisjoni koosolekuks ette projektide punktiarvestuse koondtabeli.

9. Komisjoni liikmete antud punktid kantakse projektide hindamistabelitesse ja nende kriteeriumidele antud hinnangute kaupa koondtabelisse komisjoni koosolekul. Kui mõne komisjoni liikme antud hinne erineb oluliselt teiste liikmete omast, siis ta põhjendab oma hinnangut.

10. Komisjoni liikmed võivad oma esialgset hinnet muuta, kui nad saavad koosolekul projektitaotluse kohta lisainformatsiooni, mis teeb antud hinde muutmise vajalikuks.

11. Projektitoetuse taotluste rahastamiseks esitatava nimekirja koostamist alustatakse enim punkte saanud projektist. Kui mitu projekti on saanud võrdse arvu punkte, kaalutakse ennem selle taotluse nimekirja kandmist, kus omafinantseering on suurem.

LISA 9

Äriplaani vorm koos juhendiga

MTÜ ARENDUSKOJA LEADER MEETMETE 2.1 JA 2.2
TAOTLUSE LISA ÄRIPLAANI VORM

ÄRIPLAANI LÜHIKOKKUVÕTE	
Lühikokkuvõtte peab sisaldama järgmist informatsiooni:	
<ul style="list-style-type: none"> • Kokkuvõtlik ülevaade ettevõtte/organisatsiooni või selle omanike senisest tegevusest. • Visioon ja eesmärgid. • Pakutavad tooted/teenused. • Personali vajadus. • Tegevuskoha kirjeldus. • Turu määratlus, suurus ja kinnitus nõudluse olemasolu kohta. • Peamised konkurendid ja konkurentsieelis. • Oodatavad finantstulemused. • Vajalikud investeeringud ja finantseerimise vajadus allikate lõikes. 	
1. ÄRIKESKKONNA ANALÜÜS	
1.1. Makrokeskkonna analüüs (Kirjeldada makrokeskkonna faktorite mõju tegevusharule)	
Majanduslikud faktorid	Krediidi saamise võimalikkus ja lihtsus, elanikkonnale jääv vaba raha hulk, inflatsioon, rahvusliku kogutoodang elaniku kohta ja selle kasv, sissetulekute erinevus jt
Sotsiaalsed faktorid	Demograafiline seisund, religioossed iseärasused, eetilised tõekspidamised, survegruppide tegevus, olukord tööjõuturul jne
Poliitilised faktorid	Muutused seadustes, maksumäärades, valitsuse suhtumises monopolidesse, ekspordi, importi, keskkonnakaitseks, jne, aga ka rahvusvahelised suhted, korruptsioon jms
Tehnoloogilised faktorid	Muutused tehnoloogiate arengutes
Ökoloogilised faktorid	Muutused looduskeskkonnas, aga ka muutused keskkonnakaitset puudutavates seadustes ja suhtumises keskkonnakaitseks
1.2. Mikrokeskkonna analüüs	
Iseloomustada:	
<ul style="list-style-type: none"> • Tegevusharusse sisenemise ja tegevusharust väljumise barjääre (kui kerge on uuel ettevõtte/organisatsioonil oma äri antud tegevusalal alustada ja lõpetada). • Ostjate võimu tegevusharus (on tugev siis, kui võimalikke ostjaid on turul vähe või kui nad ostavad suurtes kogustes, kui nende kasum on väike ja see sõltub suurel määral ettevõtte/organisatsiooni toodete hinnast ning kui ettevõtte/organisatsiooni toodang moodustab tema komponentidest väga väikese ja asendatava osa). • Varustajate võimu tegevusharus (varustajate võim on tugev siis, kui antud ettevõtet/organisatsiooni tootmissisenditega varustavaid firmasid on vähe). • Riiklikud ja kohaliku omavalitsuse piirangud. • Konkurents. 	
2. ETTEVÕTTE VÕI ORGANISATSIOONI KIRJELDUS	
2.1. Ettevõtte või organisatsiooni üldised andmed	
Ettevõtte/organisatsiooni nimi	
Registrikood	
Asutamise aeg	
Osanike nimed	
Juriidiline aadress	
Füüsiline asukoht	
Kontakttelefon	
E-mail	
2.2. Senise tegevuse kirjeldus	
<p>Esitada ülevaade ettevõtte/organisatsiooni varasemast majandustegevusest ning olulisematest sündmustest (saavutused ja läbikukkumised). Tähtis on ära näidata põhilised tegevusega seonduvad probleemid ning nende lahendamise võimalused tõestamaks ettevõtte/organisatsiooni elujõulisust. Kirjeldada saavutatud reputatsioon tarbijate, finantseerijate ja konkurentide silmis. Kui ettevõtte/organisatsioon on raskustesse sattunud, siis tuleb see välja tuua.</p> <p>Juhul, kui eelnevat tegevust ei ole toimunud, tuleb kirjeldada ettevõtte/organisatsiooni loomisega (ja ettevõtte/organisatsiooni käivitamisega) seotud tegevustest.</p> <p>Täita alljärgnev tabel. Juhul, kui majandustegevust ei ole loetletud aastatel toimunud, jätta tulp või tulbad tühjaks.</p>	

Majandusnäitajad	2008	2009	2010
Müügitulu, sh			
müük Eestisse			
müük teistesse riikidesse (loetleda)			
Kasum/kahjum			
Bilansimaht			
Põhivara			
Kohustused			
Töötajate arv			

2.3. SWOT-analüüs

Tugevuste ja nõrkuste kirjeldamisel võib lähtuda järgmistest aspektidest:

- Müük, turundus, jaotuskanalid, müügitoetus, tootearenduse tase ja tootearenduse toimimine, uued tooted/teenused;
- Juhtimine, juhtimissüsteemid, oskusteave, ressursid, organisatsioonikultuur, struktuuri toimimine, inimressursside tase, tööjõu olemasolu;
- Protsesside toimivus, tõhusus ja teenindusvõimsus, ostuprotsessi toimimine ja tulemused;
- Toote, teenuse ja pakettide omadused, nende kvaliteet, teenusepakkumise viisi iseloomujooned, hinnatasemed;
- Finantside juhtimine, finantsressursside olemasolu, tulemuslikkus/tootlikkus, kulude tase.

Võimaluste ja ohtude kirjeldamisel võib lähtuda järgmistest aspektidest:

- Muutused tegevusharus/turul (muutused mahtudes, kliendigruppide tekkimine ja kadumine, kasvu mustrid ja turu küpsus, suhted klientide/partneritega ning võrgustike roll);
- Sotsiaalsed ja majanduslikud muutused (klientide eelistuste muutumine, jaotuskanalid, majanduslikud ja sotsiaalsed/demograafilised trendid, poliitilised ja keskkonnaga seotud trendid);
- Konkurentsist tulenevad ohud ja võimalused (konkurentide tulemused, turuosad, tõenäolised muutused konkurentsist – uued tulijad ja pankrotid, konkurentsi tugevus, võistlejate tugevused ja nõrkused);
- Uued tehnoloogiad või tootearendustrendid, mis võivad muuta tooteid ja protsesside korraldust (nt IT mõju teenusepakkumisele, asenduskaupade mõju, kulude kokkuhoid).

Lisada ridu juurde nii palju kui vajalik.

Tugevused	Nõrkused
Võimalused	Ohud

2.4. Missioon, visioon ja eesmärgid

2.4.1. Missioon

Ettevõtte/organisatsiooni missiooni sõnastus on vastus küsimusele "Milline on meie ettevõtmise olemus ja mida me püüame teha oma tarbijate jaoks?"
Missiooni sõnastus on organisatsiooni vajalikkuse sõnastus, mis ei tohiks olla mitte liiga kitsas ega liiga lai, ta peaks olema realistlik, spetsiifiline (just antud ettevõtte/organisatsioonile ainuomane), välja tooma ettevõtte/organisatsiooni tugevused, olema stimuleeriv (ettevõtte/organisatsiooni töötajad peaksid tunnetama oma vajalikkust ja uskuma sihtide reaalsusesse).

Hea missiooni defineerimine eeldab reeglina kolme teguri arvestamist:

- Milliseid tarbijate vajadusi rahuldatakse (olulised on just rahuldatavad vajadused, mitte tooted iseenesest);
- Milliste tarbijagruppide vajadusi rahuldatakse (geograafiliselt ja tüübiti);
- Kuidas neid vajadusi rahuldatakse (siin võib rõhutada ettevõtte/organisatsiooni kompetentse, kasutatavaid tehnoloogiad, täidetavaid funktsioone, tegutsemispõhimõtteid, väärtusi).

2.4.2. Visioon

Visioon iseloomustab olukorda, kuhu tahetakse välja jõuda (kes me tahame olla). Visioon iseloomustavad järgmised omadused:

- visioon peegeldab teatud ideaali, ei ole detailne ega sisalda numbreid;
- visioon käsitleb üldiselt kõrget kvaliteeti ja kõrgetasemelist tegevust;
- visiooni peaksid läbi tunnetama ja ellu viima nii palju inimesi kui võimalik.

Hästi sõnastatud visioon on efektiivse organisatsiooni juhtimise eeltingimus.

2.4.3. Ettevõtte või organisatsiooni tunnuslause	
<i>Tunnuslause ehk slogan on ettevõtte/organisatsiooni missiooni kontsentreeritud väljenduseks (nt Nokia "Connecting people"), mis leiab kasutamist pika aja jooksul ning haakub klientide ja partnerite teadvuses üheselt konkreetse ettevõttega. Mõnikord kasutatakse tunnuslauset mitte kogu ettevõtte/organisatsiooni, vaid mõne üksiku toote või tootegrupi kohta (näiteks "Võtame mõnuga" Saaremaa viina või "Süües Saledaks" Salvesti ühe tooteseeria puhul).</i>	
2.4.3. Strateegilised eesmärgid	
<i>Eesmäärke sõnastades juures tuleb silmas pidades järgmisi nõudeid:</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Mõõdetavus, konkreetsus, spetsiifilisus . Näiteks "vähendada kulusid, maksimeerida kasumit" ei ole just parim sõnastus. • Keskendatus tulemusele, mitte tegevusele. Näiteks "tegeleda klienditeeninduse parandamisega" ei ole just parim sõnastus. • Seotus kindla ajakavaga (tähtajad). • Reaalsus. Eesmärgid olgu pingutust nõudvad, kuid saavutatavad. • Omavaheline kokkusobivus. • Prioriteetsus. 	
3. ETTEVÕTTE VÕI ORGANISATSIOONI STRUKTUUR	
3.1. Juhtkonna kirjeldus	
<i>Kirjeldada asutajaid ja omanike ringi, osaluste jagunemist ning ettevõtte/organisatsiooni juhtimisstruktuuri. Nõukogu liikmete, juhatuse liikmete, tegevdirektori, keskastme juhtide ja võtmeisikute kohta esitada järgmised andmed: nimi, vanus, ametikoht, kohustused ja vastutusvaldkond, haridus, professionaalne taust, ametikohaks vajalike oskuste olemasolu. Täismahus CV-d siin välja tuua ei ole vaja.</i>	
3.2. Personali kirjeldus	
<i>Tuua välja olemasolevad ja planeeritavad töökohad koos ametinimetuse, hulga ja palgatasemega (brutokuupalk). Samuti nimetada ära konkreetsete kokkulepete olemasolu potentsiaalsete töötajatega. Kirjeldada töötajate vastutusala ametite kaupa, tuua välja koolitusplaan.</i>	
4. ETTEVÕTTE VÕI ORGANISATSIOONI TOOTED/TEENUSED	
4.1. Toote/teenuste kirjeldus	
<i>Tuua välja taotleja olemasolevad ja lisanduvad tooted/teenused. Kirjeldada järgmist: toote/teenuse peamised tunnused, kellele suunatud, innovatiivsus ehk uudsus, toote/teenuse asetus lisaväärtuse ahelas, st kas tegemist on tooraine, komponendi või valmistootega, kas toodet/teenust juba pakutakse turul või on see uudistoode/teenus, millistel päevadel ja kellaegadel ollakse avatud, mida toode/teenus endas sisaldab, kaubamärgid, patendid, millised on piirangud antud teenuse osutamisele või toote tootmisele ning kas sellisel juhul on olemas vajalikud load või millal toimub nende taotlemine, toote/teenuse tugevad ja nõrgad küljed, garantiitingimused, pakend, ohutusnõuded, reeglid/eeskirjad, kliendi- ja kinkekaardid, olemasolevad lepingud klientidega. Näidata tuleb ära kvaliteedijuhtimine. Lisaks kirjeldada toote/teenuse pakette (kui neid on). Kirjeldada, kas tootmine või teenuse osutamine toimub ainult taotleja poolt või mitme ettevõtte/organisatsiooni koostöös.</i>	
4.2. Protsesside kirjeldus	
<i>Kirjeldada tootmise/teenuse osutamise protsesse etapist. Kirjeldada maksetingimusi.</i>	
4.3. Tegutsemiskoha ja põhivara kirjeldus	
<i>Kirjeldada hooneid ja maad, mida ettevõtte/organisatsioon oma tegevuses kasutab ning näidata ära nende omanik. Kui ettevõtte/organisatsioon üürib oma tegevuseks kasutatavaid ruume, siis anda ülevaade üürilepingust. Üürilepingust tuua välja üüri suurus, selle muutmise võimalused vastavalt lepingule, lepingu muutmise või lõpetamise tingimused. Juhul, kui toetust taotletakse ehitamiseks või rekonstrueerimiseks, siis tuua välja täpselt, millele ja miks toetust küsitakse, milliseid töid teostatakse ning milles seisneb investeringu innovatiivsus ehk uudsus.</i>	
<i>Tegutsemiskoha kirjelduse juures arvestada järgmiste teguritega: ruumidega seotud kulude suuruse hinnang, teede (sh juurdepääsuteede), veevarustuse ja kanalisatsiooni, vajaliku elektrivõimsuse, laoplatši (vajadusel) olemasolu, parkimisvõimalused.</i>	
<i>Loetleda taotleja bilansis olevat põhivara. Kui põhivara renditakse, siis tuua välja rendi tingimused.</i>	
<i>Kirjeldada olemasolevate seadmete vanust ja võimsust. Juhul, kui toetust taotletakse seadmete soetamiseks, siis loetleda need ning lisada juurde üksiku seadme kaupa selle vajalikkuse põhjendus ning milles seisneb investeringu innovatiivsus ehk uudsus.</i>	
4.4. Toote/teenuse arendus	
<i>Kirjeldada, milliseid toote/teenuseid planeerib organisatsioon lisaks olemasolevatele pakkuma hakata näiteks kahe-kolme ja enama aasta pärast. Kui uusi tooteid/teenuseid ei teki, siis tuleb see välja tuua.</i>	
4.5. Toote/teenuse hind ja hinnakujundus	
<i>Lisada ridu juurde nii palju kui vajalik.</i>	
Toote/teenuse nimetus	Hind (EUR)

Võib esitada üksiku toote/teenuse lõikes või grupi kaupa	Tuua välja hind koos käibemaksuga			
Kirjeldada organisatsiooni hinnapoliitikat (konkurentidest madalam, sama või kõrgem hind, soodustuste tegemine) ning millised on hindade kujundamise üldised lähtekohad (millest hind/summa koosneb).				
5. TURUNDUSANALÜÜS				
5.1. Turu trendid				
Tuua välja turu üldiseloostus, turu suurus, turu trendid ehk kuidas turg on viimastel aastatel muutunud ja milliseid muutusi ennustatakse tulevikus. Kui näiteks ettevõtte/organisatsioonil on mitu erinevat turgu nagu kohalik turg (nt omavalitsuse või maakonna piires), siseturg (nt ülejäänud Eesti vallad või maakonnad) ning välisturg (konkreetsed välisriigid), siis tuleks statistilisi andmeid või uuringuid läbi analüüsida kõikide nende turgude kohta eraldi. Soovitav on faktidele lisada allikate viide (nt viide Eesti Statistikaametile).				
5.2. Sihtgruppide kirjeldus				
Iseloomustada ettevõtte/organisatsiooni kliente ehk toote/teenuse kasutajaid (kirjeldus, väärtushinnangud ja nõudlus pakutavate teenuste/toodete järele). Kirjeldada antud ettevõtte/organisatsiooni tegelikku ja oodatavat turuosa.				
5.3. Turundusprogramm				
Kirjeldada, milliseid turundusmeetmeid ettevõtte/organisatsioon planeerib oma toote/teenuse reklaamimiseks. Kirjeldada, kas ettevõtte/organisatsiooni reklaamimine toimub ainult taotleja poolt või mitme organisatsiooni koostöös.				
6. KONKURENTSIANALÜÜS				
6.1. Otseste konkurentide kirjeldus				
Kirjeldada ettevõtte/organisatsiooni otseseid ja kaudseid konkurente (nimeliselt). Konkurentide kaupa tuua välja nende hinnanguline turuosa, võimalusel ka käive ja kasum, hinnanguline klientide arv, konkurendi organisatsiooni ja toodete/teenuste tugevused ja nõrkused, jaotuskanalid, hinnatase, arenguväljavaated ja kavatsused jms).				
6.3. Konkurentsipositsioon ja -eelised				
Tuua välja ja põhjendada ettevõtte/organisatsiooni konkurentsipositsiooni enne ja peale vajalike investeeringute teostamist. Kirjeldada ettevõtte/organisatsiooni konkurentsieeliseid ehk tegureid, mille kaasabil saavutab ettevõtte/organisatsioon turul edu.				
7. INVESTEERINGUPLAAN				
Lisada ridu juurde nii palju kui vajalik.				
Investeeringu/tegevuse nimetus	Elluviimise aeg	Maksumus EUR	Sihtfinantseerimine/ laen	Omafinantseering
	Aasta täpsusega	Maksumus koos käibemaksuga kui see on abikõlblik	Osakaal protsentides	Osakaal protsentides
Kirjeldada, kas investeeringuid viiakse ellu taotleja poolt või mitme organisatsiooni koostöös. Tuua välja vajaliku investeeringu mõju ettevõtte/organisatsiooni arengule.				
8. RISKIANALÜÜS				
Kirjeldada investeeringuga seotud ja tegevusriske, millist mõju need ettevõttele avaldavad ning milliseid meetmeid kasutatakse nende maandamiseks. Abiks riskianalüüsi koostamisel:				
<ul style="list-style-type: none"> Hinnata ettevõtte/organisatsiooni finantsolukorda. Hinnata, kas praegused tooted/teenused garanteerivad ettevõttele/organisatsioonile kindla tuleviku. Hinnata, kas ettevõtte/organisatsioonil piisab oma oskustest kasvavas konkurentsisis. Kirjeldada oma tegevusmeetodit: kui palju tehakse üksi ja kui palju koostöös.				
<ul style="list-style-type: none"> Hinnata tootmis/teenindusprotsesse, nende efektiivsust. Hinnata turustamise efektiivsust lähiaastatel. Hinnata, kas ettevõtte/organisatsiooni asukoht ja müügikoht sobivad, kas tooted/teenused on kättesaadavad. 				
Lisada ridu juurde nii palju kui vajalik.				
8.1. Investeeringuga seotud riskid				
Riski kirjeldus	Riski mõju ettevõttele		Riski maandamise meetmed	
8.2. Tegevusriskid				

ÄRIPLAANI VORMI LISA 1. FINANTSprognooside koostamise juhend

1. Kõik andmed sisestatakse ilma käibemaksuta.
2. Tulude ja kulude käibemaksu summad tuuakse välja eraldi kassavoogudes.
3. Müügitulude tabelis tuleb esimesse tulpa sisestada toote/teenuse nimetused. Juhul, kui tooteid/teenuseid on vähem kui 10, siis võib ülevõttes read kustutada. Juhul, kui tooteid/teenuseid on rohkem kui 10, siis võib ridu juurde lisada. 2010. aasta tulu summeritakse automaatselt 2010 aasta tulpa. Samuti summeerub automaatselt müügitulu kokku viimasel real.
4. Kassavoogude tabelis tasub arvestada, et:
 - Palka makstakse kulu tekkimisele järgneval kuul.
 - Maksud palkadelt makstakse palga maksmisele järgneval kuul.
 - Enamus arveid (elekter, soojus, vesi, side jms) makstakse kulu tekkimisele järgneval kuul.
 - Üüri tasumine toimub vastavalt üürilepingule kas ette, kulu tekkimise kuul või sellele järgneval kuul.
 - Finantskulud (intressid) tasutakse kulu tekkimise kuul.
5. Kasumi aruande tabel sarnaneb mingi määral kassavoogude tabelile, kuid kassavoogude prognoosid erinevad kasumi prognoosidest järgmiselt:
 - Kasumiaruanne esitatakse aastate lõikes, kassavoogude tabelis tuleb esimene aasta kuude kaupa lahti kirjutada.
 - Tulud kantakse kasumiaruandesse tulu tekkimise hetkel (kui kaup/teenus läks ostja omandisse ja väljastatakse arve), kassavoogu aga raha tegeliku laekumise hetkel.
 - Kulud kantakse kasumiaruandesse kulu tekkimise hetkel, kassavoogudesse tegeliku väljamineku hetkel.
 - Kulumit rahavoos ei arvestata, kuna see ei too kaasa raha liikumist.
 - Kassavoogudes kajastatakse ka investeringuid põhivarasse ning laenu laekumist ja tagastamist, mida kasumiaruandes ei kajastata.
6. Bilanss kajastab ettevõtte vara ja kohustusi ning selles on kaks poolt – aktiiva ja passiva, need peavad olema tasakaalus.
7. Äriplaani lisa 1 esitamine ei ole kohustuslik juhul, kui taotleja esitab äriplaani lisale 1 analoogsed finantsprognoosid, mis sisaldavad:
 - a) müügiprognoose esimesel aastal kuude lõikes ja kolmel järgneval aastal aastate lõikes. Müügiprognoosid peavad olema esitatud toodete/teenuste lõikes;
 - b) kassavoo prognoose esimesel aastal kuude lõikes ja kolmel järgneval aastal aastate lõikes. Kassavoo prognoosis peab detailselt olema välja toodud tulud (müügitulu, kapitali sissemaksed, laenud, toetused, muud tulud) ja kulud (materiaalse põhivara soetus, ehitamine, rekonstrueerimine, toore ja materjal, ostuteenused, turustuskulud, ruumide majandamisega seotud kulud, transpordikulud, sidekulud, muud kulud, personalikulud, maksud, laenu tagasimaksed, intressid, dividendid;
 - c) kasumiaruande prognoos esimese ja kolme järgneva aasta kohta aastate lõikes. Kasumiaruandes peavad sisalduma tulud majandustegevusest, otseselt põhitegevuse eesmärgil soetused, turustuskulud, üldhalduskulud, muud kulud, personalikulu, maksud, amortisatsioon, kulud kokku, finantskulud ja kasum majandustegevusest;
 - d) bilansi prognoos esimese ja kolme järgneva aasta kohta aastate lõikes. Bilansi prognoos peab sisaldama aktiivat (raha ja pangakontod, nõuded, ettemaksed, varud, põhivara, amortisatsioon) ja passivat (lühiajalised laenukohustused, ettemaksed, võlad tarnijatele, maksumõlad, muud võlad, pikaajalised laenukohustused, osakapital nimiväärtuses, kohustuslik reservkapital, eelmiste perioodide jaotamata kasum, aruandeaasta kasum).

LISA 10

Äriplaani müügitulu tabel

Toote/teenuse andmed		I kuu	II kuu	III kuu	IV kuu	V kuu	VI kuu	VII kuu	VIII kuu	IX kuu	X kuu	XI kuu	XII kuu	2010	2011	2012	2013
Toode/teenus nr 1 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 1 käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 2 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 2 käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 3 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 3 käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 4 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 4 käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 5 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 5 käive		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 6 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 6 käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 7 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 7 käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 8 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 8 käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 9 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	Kokku toote/teenuse nr. 9 käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toode/teenus nr 10 (nimetada)	toodetav kogus kokku													0			
	keskm.ühiku müüghind KM-ta																
	käive	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Müügitulu kokku		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

LISA 12

Äriplaani kasumiaruanne

KASUMIARUANDE PROGNOOS	I aasta	II aasta	III aasta	IV aasta
Tulud majandustegevusest				
Müügitulu				
Muud tulud (renditulu, intressitulu jne)				
Müügitulud kokku				
Majandustegevuse käigus tekkivad kulud				
Otseselt põhitegevuse eesmärgil soetused				
Toore ja materjal				
Ostuteenused				
Turustuskulud				
Reklaamikulud				
Turustamisega seotud transporditeenused				
Turustamisega seotud autokütus				
Üldhalduskulud				
Ruumide majandamiskulud				
Küte				
Elekter				
Rent				
Valveteenused				
Ruumide korrashoiukulud				
Ruumide remondikulud				
Ruumide kindlustus				
Transpordikulud				
Ostetud transporditeenused				
Autokütus				
Autohooldus ja remondikulud				
Sõidukite kindlustus				
IT ja sidekulud				
GSM				
Tavatelefon				
Arvutustehnika ja tarkavaraga seotud kulu				
Muud kulud				
Kantseleitarbed				
Pangakulu				
Seadmete hooldus ja remont				
Muud kulud				
Personalikulu				
Brutopalk (makstakse välja samal kuul)				
Sotsiaalmaks (tasutakse järgmisel kuul)				
Töötuskindlustusmaks (tasutakse jrgm kuul)				
Kokku töötasukulud				
Koolituskulud				
Maksud				
Muud maksud (riigilõivud jms)				
Amortisatsioon				
Hoonete amort				
Seadmete ja muu põhivara amort				
Immateriaalse põhivara amort				
Kulud kokku				
Finantskulud				
Intressid jms				
Kasum majandustegevusest				

LISA 13

Äriplaani bilanss

BILANSI PROGNOOS	I aasta	II aasta	III aasta	IV aasta
AKTIVA				
Raha ja pangakontod				
Nõuded ostjate vastu				
Mitmesugused nõuded				
Ettemaksed				
Tooraine varu				
Valmistoodangu varu				
Käibevara kokku				
Materiaalne põhivara				
Materiaalne põhivara (hooned)				
Materiaalne põhivara (seadmed ja muud)				
Akumuleeritud kulum (miinusmärgiga)				
Immateriaalne põhivara				
Immateriaalne põhivara				
Immateriaalse põhivara kulum				
Sihtfinantseerimise abil soetatud põhivara				
Sihtfinantseerimise abil ehitatud või rekonstrueeritud põhivara				
Akumuleeritud kulum (miinusmärgiga)				
Põhivara kokku				
AKTIVA KOKKU				
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL)				
Lühiajalised võlakohustused (laenud, kapitalirent)				
Pikaajaliste laenude, kapitalirendi lühiajaline osa				
Ostjate ettemaksed toodete ja kaupade eest				
Võlad tarnijatele				
Mitmesugused võlad				
Maksuvõlad				
Lühiajalised kohutused kokku				
Pikaajalised laenud, kapitalirent				
Muud pikaajalised võlad				
Tulevaste perioodide tulud sihtfinantseerimisest				
Pikaajalised kohustused kokku				
Osakapital nimiväärtuses				
Kohustuslik reservkapital				
Eelmiste perioodide jaotamata kasum				
Aruandeaasta kasum				
Omakapital kokku				
PASSIVA KOKKU				

